

Lieta Nr.A43004021, AA43-0005-24/5
[ECLI:LV:ADAT:2024:0125.A43004021.27.S](#)

Administratīvā apgabaltiesa SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024.gada 25.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja Laura Konošonoka, tiesneses Sandra Gintere un Linda Vīnkalna,

piedaloties SIA „Abora” un SIA „Tehnocentrs” pārstāvjiem/pers. A/ un/pers. B/, SIA „Arčers” pārstāvjiem/pers. C/ un/pers. D/, SIA „Latvijas Energoceļnieks” pārstāvjiem/pers. E/ un/pers. F/, AS „LNK Industries” pārstāvjiem/pers. G/ un/pers. H/, SIA „LNK (Latvijas Novitātes Komplekss)” pārstāvei/pers. I/, SIA „Merks” un AS „Merko Ehītus” pārstāvēm/pers. J/, /pers. K/ un/pers. L/, SIA „RE&RE” pārstāvjiem/pers. M/ un/pers. N/, SIA „RERE Būve” un AS „RERE Grupa” pārstāvei/pers. N/, SIA „Skonto Būve” pārstāvjiem/pers. O/ un/pers. P/, AS „UGN” pārstāvim/pers. D/ un Konkurences padomes pārstāvjiem/pers. R/, /pers. S/ un/pers. T/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Abora” un SIA „Tehnocentrs”, SIA „Arčers”, SIA „Latvijas Energoceļnieks”, AS „LNK Industries”, SIA „LNK (Latvijas Novitātes Komplekss)”, SIA „Merks” un AS „Merko Ehītus”, SIA „RE&RE”, SIA „RERE Būve” un AS „RERE Grupa”, SIA „Skonto Būve” un AS „UGN” pieteikumiem par Konkurences padomes 2021.gada 30.jūlija lēmuma Nr.22 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Konkurences padome (turpmāk – Padome) ar 2021.gada 30.jūlija lēmumu Nr.22 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) konstatēja Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un Līguma par Eiropas Savienības dibināšanu (turpmāk – LESD) 101.panta 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Skonto Būve” (turpmāk – *Skonto*), SIA „Latvijas Energoceļnieks” (turpmāk – *LEC*), SIA „Velve” (turpmāk – *Velve*), SIA „Arčers” (turpmāk – *Arčers*), SIA „RERE Būve” (turpmāk – *RERE Būve*), SIA „RE&RE” (turpmāk – *RE&RE*), SIA „RBSSKALS Būvvaldība”, SIA „Abora” (turpmāk – *Abora*), AS „LNK Industries” (turpmāk – *LNK Industries*) un SIA „Merks” (turpmāk – *Merks*) darbības un uzlika naudas sodu *Abora* solidāri kopā ar SIA „Tehnocentrs” (turpmāk – *Tehnocentrs*), *RE&RE*, *RERE Būve* solidāri kopā ar AS „RERE Grupa” (turpmāk – *RERE Grupa*), *Merks* solidāri kopā ar AS „Merko Ehītus” (turpmāk – *Merko Ehītus*), *Arčers* solidāri kopā ar AS „UGN” (turpmāk – *UGN*), *LEC* solidāri kopā ar SIA „GRF” (turpmāk – *GRF*), *LNK Industries* solidāri kopā ar SIA „LNK (Latvijas Novitātes Komplekss)” (turpmāk – *LNK*), *Velve*, kā arī *Skonto* solidāri kopā ar *GRF*.

Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka tirgus dalībnieku darbības, piedaloties savstarpējās tikšanās reizēs, apmainoties ar komerciāli sensitīvu informāciju, sadalot iepirkumus un lemjot par piedalīšanos, atteikšanos piedalīties vai aizsega piedāvājumu iesniegšanu iepirkumos, atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un LESD 101.panta 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskajam sastāvam.

Pārkāpums izpaudies kā tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par iepirkumu sadali, kā arī par piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkursos vai izsolēs vai par šīs darbības (bezdarbības) noteikumiem, izņemot gadījumus, kad konkurenti publiski darījuši zināmu kopīgu piedāvājumu un šī piedāvājuma mērķis nav kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci.

[2] Pieteicējas *Abora* un *Tehnocentrs*, *Arčers*, *LEC*, *LNK Industries*, *LNK*, *Merks* un *Merko Ehītus*, *RE&RE*, *RERE Būve* un *RERE Grupa*, *Skonto* un *UGN* vērsās tiesā ar pieteikumiem par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu.

Ar Administratīvās apgabaltiesas tiesneša 2021.gada 4. un 13.oktobra lēmumiem lietas apvienotas vienā tiesvedībā.

[3] *Abora* un *Tehnocentrs* pieteikums motivēts šādi.

[3.1] Padome, izmantojot operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūto informāciju konkurences tiesību pārkāpuma konstatēšanai, ir būtiski pārkāpusi Kriminālprocesa likuma, Operatīvās darbības likuma un Administratīvā procesa likuma normas, tādēļ šie pierādījumi nav pieļaujami vai arī ir nodrošināma to pārbaude Kriminālprocesa likumā un Operatīvās darbības likumā noteiktajā kārtībā.

[3.2] Operatīvās darbības veikšana pret personu ir pieļaujama tikai likumā izsmeļoši paredzētajos gadījumos, turklāt tikai tad, kad Kriminālprocesa likumā paredzētie līdzekļi (arī speciālās izmeklēšanas darbības) nespēj nodrošināt kriminālprocesa mērķu sasniegšanu. Attiecīgi šo līdzekļu izmantošanas rezultātā iegūta informācija un tās pielietošana ir daudz plašāk ierobežota un aizsargājama, salīdzinot ar speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā iegūtajām ziņām. Operatīvās darbības likums paredz, ka operatīvās darbības pasākumos iegūto informāciju var izmantot tikai kā pierādījumu kriminālprocesa vajadzībām, turklāt arī šādā gadījumā ir jānodrošina informācijas izmantošana Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Administratīvā procesa ietvaros tā nav izmantojama.

[3.3] Tā kā lietā nav iegūti audioieraksti, nav arī iespējams pārliecināties par audioierakstu atšifrējumu pareizību. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – KNAB) lēmums par skaņu ierakstu ekspertīzes noteikšanu un Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes ekspertu 2021.gada 12.janvāra ziņojums neaplicina audioierakstu atšifrējumu pareizību. *Abora* nodrošināmas tiesības pārliecināties par slepeni ierakstītu sarunu rakstveida fiksācijas autentiskumu.

[3.4] Tā kā konkurences tiesībām raksturīgās sodu bardzības dēļ konkurences uzraudzības iestādes piemērots sods līdzinās kriminālsodam, šo

pārkāpumu izmeklēšanas procesa, piemērojamo pierādīšanas standartu, kā arī pieļaujamo pierādījumu regulējumam ir jāspēj nodrošināt visas krimināltiesībām raksturīgās garantijas.

[3.5] Padome pārkāpumu kvalificējusi kā vienotu un turpinātu pārkāpumu, bet nav pienācīgi pamatojusi nepieciešamo priekšnoteikumu iestāšanos: pastāv vispārējs plāns, kam ir vienots mērķis; uzņēmums apzināti sniedz ieguldījumu šī plāna īstenošanā; uzņēmums zina par citu dalībnieku pārkāpjošo rīcību. Padome pretrunīgi formulējusi iespējamās aizliegtās vienošanās mērķus, nav novērtējusi *Abora* individuālo lomu apgalvotajā pārkāpumā un nav pierādījusi *Abora* dalības ilgumu pārkāpumā.

[3.6] Pārsūdzētajā lēmumā, skaidrojot iespējamās aizliegtās vienošanās un saskaņotās darbības mērķi, Padome mērķi skaidro gan kā subjektīvu jēdzienu, norādot uz lietas dalībnieku kopējo interesi īstenot iespējamo pārkāpumu, gan arī kā objektīvu jēdzienu. Šādas duālas izpratnes izmantošana ir nekonsekventa un ierobežo *Abora* iespējas saprast pārkāpuma pamatojumu un nozīmi. Padome identificējusi četrus aizliegtās vienošanās un aizliegtās darbības mērķus, tomēr tie neatbilst izpratnei par pret konkurenci vērstā mērķa noteikšanai un nevar tikt attiecināti uz visiem lietas dalībniekiem.

[3.7] Padome nav sniegusi skaidru un ar pierādījumiem pamatotu skaidrojumu par *Abora* dalību visās iespējamā karteļa izpausmēs. Pārsūdzētajā lēmumā norādītās epizodes (konkursi) nav konkretizētas attiecībā uz katru lietas dalībnieku un tā iesaisti informācijas apmaiņā, secinājumus attiecinot arī uz *Abora*, kuras pārstāvis nepiedalījās konkrētajās sarunās.

[3.8] *Abora* nav un nevarēja būt informēta par citu iespējamā pārkāpuma dalībnieku rīcības motīviem un nolūkiem. Padomes konstatētie fakti ir nepamatoti un nepietiekami, lai *Abora* sodītu par iespējamu vienota un turpināta pārkāpuma izdarīšanu.

[3.9] Nosakot brīdi, kurā konkurences tiesību pārkāpums, kas izpaudies kā manipulācijas ar publiskā iepirkuma procedūru, ir beidzis pastāvēt, būtisks ir iepirkuma līguma noslēgšanas brīdis. Līdz ar brīdi, kad *Abora* tika informēta par Padomes izmeklēšanas uzsākšanu lietā, ir presumējama dalības neturpināšana iespējamā pārkāpumā. Dalības turpināšana Padomei ir atbilstoši jāpamato.

[3.10] Nepareiza iespējamā pārkāpuma kvalifikācija var radīt nesamērīgu un neattaisnotu solidarās atbildības piemērošanas risku, radot situāciju, kad pret *Abora* tiek celtas zaudējumu atlīdzinājuma prasības par citu personu nodarījumiem.

[3.11] Padome ir pieļāvusi būtiskus pārkāpumus, kvalificējot iespējamo pārkāpumu atbilstoši LESD 101.pantam. Padome nepamatoti pieņem, ka vienošanās kvalificēšana pēc mērķa to atbrīvo no pienākuma veikt padziļinātu situācijas izvērtēšanu. Padomes viedoklis ir selektīvs un neatbilst faktiskās situācijas ekonomiskajam un tiesiskajam kontekstam. Iespējamais pārkāpums nevarēja iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm, ņemot vērā būvniecības tirgus specifiku.

[3.12] Lietā esošo pierādījumu kopums norāda, ka ir pamats atšķirīgas attieksmes piemērošanai, nosakot sodu par pārkāpumu. Padomei bija jāņem vērā sodīto uzņēmumu peļņa un zaudējumi, ko radījuši aizliegtās vienošanās ietekmē noslēgti iepirkuma līgumi. Padome nav pienācīgi izvērtējusi *Abora* dalības ilgumu iespējamā pārkāpumā, kā arī šā pārkāpuma smagumu. Tā nav ņēmusi vērā, ka *Abora* dalības intensitāte pārkāpumā ir būtiski zemāka par citu lietas dalībnieku dalības intensitāti. Padome nav definējusi konkrēto tirgu, tādēļ nav bijis iespējams vērtēt atbildību mikstinošu apstākļu esību saistībā ar *Abora* tirgus daļu šajā tirgū.

[3.13] Pārsūdzētajā lēmumā trūkst pamatojuma daļā par *Tehnocentrs* solidarū atbildību. Padome nav sniegusi atbildes uz *Tehnocentrs* iebildumiem.

[3.14] Tiesai jāpieņem blakus lēmums, ar kuru Padomes rīcība, nenodrošinot *Abora* neierobežotu piekļuvi pārsūdzētajam lēmumam, tiktu atzīta par prettiesisku.

[4] *Arčers* pieteikums motivēts šādi.

[4.1] Padome prettiesiski ierobežojusi piekļuvi visiem lietas materiāliem, tajā skaitā lietas dalībnieku paskaidrojumiem, *Velve* izlīguma piedāvājumam un papildus iesniegtajiem pierādījumiem, lai gan minētie pierādījumi rezultējās *Velve* aprēķinātā naudas soda samazinājumā par 1,5 %. Izlīguma saturs ir nozīmīgs, jo faktiski *Velve* un AS „MN Holding” amatpersonas ir atzinušas, ka nav zinājušas par /pers. AB/ īstenotajām darbībām, kas rada neskaidrības par izlīguma piedāvājuma patieso mērķi.

[4.2] Lietā nav izmantojami operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtie sarunu audioierakstu atšifrējumi, jo to nodošana Padomei iespējama administratīvi tiesiska pārkāpuma izmeklēšanai normatīvajos aktos nav paredzēta. Šāda nodošana nav arī samērīga ar Konkurences likuma pārkāpuma raksturu un kaitīguma pakāpi. Padomei ir pienākums respektēt /pers. AC/ tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību. Padomei ir saistošs pierādījumu novērtējums kriminālprocesā, kurā atzīts, ka nav iegūti jebkādi pierādījumi tam, kuras personas faktiski piedalījušās cenu saskaņošanas procesā. Tāpat tā nav ņēmusi vērā lietas dalībnieku sniegtos skaidrojumus par sarunu saturu.

[4.3] Lietas dalībniekiem izņemtās piezīmes nepierāda aizliegtas vienošanās pastāvēšanu. No /pers. AD/ automašīnas izņemtās piezīmes vispār nav attiecināmas uz lietā aplūkoto aizliegto vienošanos, savukārt no /pers. AE/ automašīnas izņemto piezīmju attiecināšana uz audioierakstu atšifrējumiem vērtējama kritiski.

[4.4] Nav iegūti citi pierādījumi, kas norāda uz aizliegtas vienošanās pastāvēšanu un apstiprinātu Padomes apgalvoto par to, ka konkretizēta vienošanās tika panākta arī citās tikšanās vai saziņas reizēs.

[4.5] Lietā nav iegūti pierādījumi, ka iespējamā aizliegtā vienošanās attiecināma uz Padomes analizētajiem 74 iepirkumiem. Tā nav ņēmusi vērā ar konkrēto iepirkumu norisi saistītos faktiskos apstākļus un to, ka atsevišķi iepirkumi vispār nav tikuši izsludināti, beigušies bez rezultāta vai pārtraukti. Padome sarakstā ietvērusi arī tādus iepirkumus, kuros piedalās tādi lietas dalībnieki, attiecībā uz kuriem lieta izbeigta.

[4.6] Padome, uzskatot, ka karteļa vienošanos varēja panākt, iestājoties noteiktam brīdim (12 mēnešus pirms konkrētā iepirkuma izsludināšanas), lieto konkurences tiesībām neraksturīgu jēdzienu „vienošanās gaitas attīstība”. Ja Padome audioierakstu atšifrējumu uzskata par būtiskāko pierādījumu, tad attiecībā uz šo sarunu saturu arī veicams novērtējums, vai iespējamie dalībnieki par kaut ko patiešām vienojās.

[4.7] Atbilstoši Padomes konstatētajam /pers. AC/ piedalījies piecās sarunās (no 2015.gada 21.jūlija līdz 2016.gada 3.jūlijam). Pēc 2016.gada 19.janvāra /pers. AC/ nav *Arčers* amatpersona, darbinieks, pilnvarota persona. *Arčers* nezināja, ko un kādās interesēs dara /pers. AC/, un šīs darbības nevar attiecināt uz *Arčers*. Sabiedrības dalībnieka rīcība nevar tikt attiecināta uz sabiedrību. /pers. AC/ iespējamā dalība iespējamo aizliegto vienošanos īstenošanā noteikti nav attiecināma uz laiku pēc pēdējās fiksētās sarunas ar minēto personu. Lietā nav pierādījumu, ka /pers. AC/ būtu sadarbojies ar citiem lietas dalībniekiem aizliegtās vienošanās īstenošanā pēc 2016.gada 3.jūlija. Turklāt nepiedalīšanās sarunās ir bijis iemesls pārkāpuma perioda samazināšanai saistībā ar Kultūras pils „Ziemeļblāzma” iepirkumu.

[4.8] Padomei ir pienākums izdarīt lietderības apsvērumus, tajā skaitā attiecībā uz soda noteikšanas principiem. Pārsūdzētajā lēmumā nav norādīta precīza tiesību norma, kas pamato pārkāpumu.

[4.9] Padome, izbeidzot lietu daļā pret citiem tirgus dalībniekiem, ir pieļāvusi nevienlīdzīgu attieksmi. Nav skaidrs, kādēļ sarunas attiecībā pret *Arčers* tiek uzskatītas par pietiekamu pierādījumu, lai konstatētu aizliegto vienošanos, bet attiecībā pret citiem tirgus dalībniekiem netiek atzītas par pietiekamu pierādījumu.

[4.10] Padomes secinājumi, ka konkurenci ierobežojoša mērķa gadījumā nav jāanalizē ietekme uz tirgu, ir pretrunā Eiropas Savienības Tiesas praksei, no kuras izriet, ka nolīgumu starp tirgus dalībniekiem nevar atzīt par aizliegto pēc mērķa, ja konkrētā tirgus apstākļos nolīgums nekādā veidā

neietekmē cenu, kas tiek piedāvāta gala patērētājam. Pušu subjektīvajam nodomam nav izšķirošas nozīmes, lai secinātu, vai vienošanās ir aizliegta pēc mērķa. Pat ja aizliegtā vienošanās tiek kvalificēta kā aizliegta pēc mērķa, Padome nav atbrīvota no tās ekonomisko seku novērtējuma konkrētā tirgus kontekstā. Turklāt, ja Padome kvalificē iespējamo aizliegto vienošanos atbilstoši LESD 101.panta pirmās daļas 1.punktam, tai bija jāveic ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm izvērtējums. Lietas dalībnieku kopējā tirgus daļa visā būvniecības pakalpojumu tirgū 2015.–2019.gadā ir vērtējama pret konkrēto Eiropas Savienības tirgu, un tā ir ievērojami zemāka par 5 %. Statistikas dati liecina, ka būvniecības nozarē kopš 2016.gada pieauguši tie rādītāji, kas norāda uz pozitīvu ietekmi attiecībā uz gala patērētājiem. Vienlaikus vērā ņemams, ka uz konstatēto iespējamo aizliegto vienošanos ir attiecināmas pieļaujamas horizontālās sadarbības vienošanās pazīmes (LESD 101.panta 3.punkts).

[4.11] Padome pieļāvusi vairākus pārkāpumus naudas soda noteikšanā: attiecībā uz *Arçers* izmantota nepareiza naudas soda aprēķina bāze; naudas sods par pārkāpuma ilgumu aprēķināts, ņemot vērā /pers. AC/ nepiedalīšanos sarunās; nav vērtēts naudas soda samērīgums.

Padomei bija pienākums naudas sodu aprēķināt no pēdējā noslēgtā pārskata (finanšu) gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas, kas attiecībā uz *Arçers* ir 2020., nevis 2019.gads. Tā kā /pers. AC/ pēc 2016.gada 2.jūnija sarunās nav piedalījies, naudas sods samazināms atbilstoši faktiskajam laikam, ievērojot, ka pārkāpuma periods beidzas 2017.gada 31.maijā vai 13.jūlijā. Nosakot naudas soda samērīgumu, vērā ņemama darījumu ekonomiskā vērtība un rezultativitāte (iepirkumu epizožu skaits), un tas, vai nav konstatējami atbildību mīkstinājoši apstākļi (pārkāpuma izbeigšana pirms lēmuma pieņemšanas, tirgus dalībnieka norobežošanās). Padome arī nav paskaidrojusi, kādēļ par bāzes soda naudu noteikusi tieši 5 %.

[5] *LEC* pieteikums motivēts šādi.

[5.1] Operatīvo darbību rezultātā iegūto sarunu audioierakstu atšifrējumu izmantošana konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanai nav pieļaujama, jo šādas informācijas nodošana izmantošanai administratīvajā procesā nav paredzēta likumā. Nav pieļaujama arī operatīvās darbības rezultātā iegūtas informācijas izsniegšana no kriminālprocesa materiāliem, jo tas būtu pretrunā ar likumdevēja mērķi, pieņemot Operatīvās darbības likuma 2.pantu. Senāta atziņas, uz kurām atsaucas Padome, neapstiprina tās pozīciju, ka jebkurš kriminālprocesā iegūtais pierādījums bez ierobežojumiem būtu izmantojams jebkurā administratīvajā procesā. Tā kā operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūto ziņu izmantošana kriminālpārkāpuma pierādīšanā nav samērīga un pārkāpj personas, kuras sarunas ir noklausītas, pamattiesības, tad vēl jo vairāk nebūtu samērīga un personas pamattiesības pārkāptu šādu ziņu izmantošana administratīvi tiesiska pārkāpuma pierādīšanā. Administratīvajā procesā tiesai nav iespējas veikt operatīvās darbības rezultātā iegūto pierādījumu pārbaudi.

[5.2] /pers. AF/ nav bijis ne *LEC* amatpersona, ne arī pilnvarotais pārstāvis, tādēļ nav pamata pieņemt, ka viņš varētu tikt uzskatīts par *LEC* pārstāvi sarunās tikai tādēļ, ka ir viens no sabiedrības patiesā labuma guvējiem. Padome ir konstatējusi pārkāpumus tikai to tirgus dalībnieku rīcībā, kuru pārstāvji piedalījušies sarunās, turklāt pārējos gadījumos šie pārstāvji bija amatpersonas vai pilnvarotie pārstāvji. Arī no pārējiem Padomes apsvērumiem izriet, ka lietas dalībnieka pārstāvja dalībai sarunās ir bijusi izšķiroša nozīme aizliegtās vienošanās pārkāpuma piedēvēšanai katram konkrētajam lietas dalībniekam – gan attiecībā uz iepirkumiem, kuros apspriesta konkrētā dalībnieka dalība vai uzvara, gan arī attiecībā uz iepirkumiem, kur konkrētais dalībnieks sarunu gaitā netiek pieminēts (pārkāpums šķietami izriet no komerciāli sensitīvas informācijas uzklaušanās). Tādēļ, konstatējot, ka *LEC* pārstāvis nav piedalījies sarunās un neesot citiem pierādījumiem par neatļautu rīcības saskaņošanu starp *LEC* amatpersonām un darbiniekiem un citiem sarunu dalībniekiem, nav pamata konstatēt, ka *LEC* ir aizliegtās vienošanās dalībnieks.

[5.3] Sabiedrības dalībnieka vai patiesā labuma guvēja rīcība pati par sevi nav attiecināma uz sabiedrību. Minētais neizriet arī no tiesu prakses. Lai konkrētas personas rīcību piedēvētu tirgus dalībniekam, nepieciešams konstatēt, ka tas vada vai kontrolē personu, kas rīkojas pretrunā konkurences tiesībām. Sabiedrība nekontrolē dalībniekus vai patiesā labuma guvējus, tai nav līdzekļu, lai pārraudzītu vai uzzinātu minēto personu rīcību. Šī situācija arī nav piedzīnāma mātes sabiedrības īstenotai ietekmei pār meitas sabiedrību. Tā kā /pers. AF/ nav uzskatāms par *LEC* pārstāvi sarunās (lietā nav iegūti šādi pierādījumi), viņa rīcība nevar tikt piedēvēta *LEC*.

[5.4] Pārsūdzētajā lēmumā nepamatoti konstatēta *GRF* solidāra atbildība ar *LEC*.

Pārkāpuma periodā *LEC* netieši piederēja vairākiem dalībniekiem un patiesā labuma guvējiem, līdz ar to nav pamatoti piemērot izšķirošās ietekmes faktiskās izmantošanas prezumpciju attiecībā uz *GRF* pār *LEC*. Tas nozīmē, ka Padomei ir jāpierāda gan dalībnieka spēja īstenot izšķirošu ietekmi pār meitas sabiedrību, gan arī tas, ka dalībnieks faktiski ir izšķiroši ietekmējis meitas sabiedrības rīcību.

Padome *GRF* faktiski īstenotu izšķirošu ietekmi nav pierādījusi. *LEC* un *GRF* (SIA „GRIF 23”) nebija kopīgu amatpersonu, adreses, nosaukuma lietojuma firmā. *LEC* nav bijis ne piegādātājs, ne klients tās dalībniekiem, turklāt *GRF* ir holdinga sabiedrība, kas pati nedarbojas ēku būvniecības, elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu būvniecības jomā. *GRF* nav ietekmējusi *LEC* komercdarbības īstenošanas stratēģiju. No lietas materiāliem neizriet, ka /pers. AF/ būtu iesaistījies *LEC* saimnieciskajā darbībā.

[5.5] Padome nav pierādījusi, ka *LEC* saskaņoja darbību ar konkurentiem par dalību iepirkumos.

Lai arī vienošanos par saskaņotu rīcību konkurentu starpā var apstiprināt ar netiešiem pierādījumiem, Padomei ir pienākums nodrošināt pietiekamu pierādījumu bāzi par katra konkrētā uzņēmuma dalību kartelī. Šaubas interpretējamās par labu uzņēmumam. Ar viena pārkāpumā apsūdzēta uzņēmuma paziņojumu nav pietiekami, nepieciešami papildu pierādījumi, ka *LEC* ir ticis informēts par konkurentu plāniem saistībā ar konkrētiem iepirkumiem.

Lietā esošie pierādījumi neliecina, ka *LEC* amatpersonas vai darbinieki būtu sazinājušies ar sarunu dalībniekiem saistībā ar sarunām vai tajās pārrunātajiem iepirkumiem. Padome nav arī pierādījusi, ka *LEC* ir netieši – ar /pers. AG/ starpniecību – saskaņojusi savu rīcību ar sarunu dalībniekiem vai ka /amats/ /pers. AH/ ir zinājis par sarunām un citu lietas dalībnieku plāniem. Arī sarunu dalībnieku piezīmes nepierāda, ka starp *LEC* un citiem lietas dalībniekiem bijusi saskaņota rīcība par kādiem iepirkumiem. Iepirkumi, kuros uzvarēja *LEC*, nav atrodami sarunu atšifrējumos. Savukārt *LEC* rīcība iepirkumos, kuri sarunās minēti saistībā ar *LEC*, neliecina par tās saskaņotu rīcību ar citiem lietas dalībniekiem.

[5.6] Padome ir nepareizi noteikusi pārkāpuma ilgumu no 2015.gada 21.jūlija līdz 2018.gada 2.augustam, kad noslēgts līgums Valmieras Vieglatlētikas manēžas un stadiona izbūves iepirkumā. *LEC* minētajā iepirkumā neuzvarēja, tādēļ pārkāpuma beigu datumam jābūt piedāvājuma iesniegšanas brīdim – 2017.gada 3.oktobrim.

[5.7] *LEC* pameta konkrēto tirgu 2019.gadā, tādēļ Padomes noteiktais naudas sods nav samērīgs. Padomei bija jāņem vērā, ka *LEC* apgrozījums lietā definētajā tirgū 2020.gadā veidoja būtiski mazāk nekā 10 % no kopējā neto apgrozījuma 2020.gadā.

[6] *LNK Industries* pieteikums motivēts šādi.

[6.1] Lietā nav konstatējams tiesisks pamats pierādījumu – audioierakstu atšifrējumu – nodošanai Padomei. Sevīšķā veidā iegūtās informācijas izmantošana ir stingri reglamentēta. Administratīvajā procesā nav pieļaujams izmantot no kriminālprocesa izdalītu informāciju, kas iegūta operatīvo darbību pasākumu rezultātā. *KNAB* bija tiesīgs informēt Padomi par tā rīcībā esošajām ziņām, savukārt Padome bija tiesīga ierosināt izpēti lietu un veikt tālāku pārbaudi. Kriminālprocesā ir paredzēts augstāks pierādīšanas standarts un tiesību aizsardzības līmenis, savukārt administratīvajā procesā ir mazāk tiesību iejaukties personas privātajā dzīvē. Pieļaujot no *KNAB* saņemto audioierakstu atšifrējumu izmantošanu administratīvajā procesā, notiek nepamatota iejaukšanās personas privātajā dzīvē, turklāt nepastāv tiesiskā kontrole šīs informācija nodošanai.

[6.2] Veicot operatīvo nepublico sarunu slepenu noklausīšanos, būtiski tiek aizskartas personas konstitucionālās tiesības. Tādēļ arī šāda

noklausīšanās pieļaujama tikai tad, ja ir pamatotas ziņas par personas saistību ar noziegumu, bet ne kriminālpārskatīšanu vai vēl jo vairāk administratīvo pārskatīšanu. Attiecīgi administratīva rakstura pārskatīšanu pierādīšanā šādi sarunu ieraksti nav izmantojami neatkarīgi no tā, kuras iestādes rīcībā un kādā ceļā tie nonākuši. Audioierakstu izmantošana lietā ir neparedzama, nepieļaujama un nesamērīga.

[6.3] Padome pārsūdzēto lēmumu balstījusi uz selektīvi atlasītiem un fragmentāriem audioierakstu atšifrējumu citātiem, šos atšifrējumus nesaldzinot ar pašiem ierakstiem

Lietā iesaistīto personu, tajā skaitā /pers. AE/, noklausīšanās nav tikusi akceptēta. Tādēļ Padome nebija tiesīga audioierakstu atšifrējumus izmantot kā pierādījumus, lai pamatotu *LNK Industries* pārskatīšanu. Pretējā gadījumā mērķis sodīt kļūst svarīgāks par procesuālās kārtības un cilvēktiesību ievērošanu.

[6.4] Lietā nav pareizi definēts konkrētais tirgus. Atbilstoši Padomes līdzšinējai praksei katrs iepirkums vērtējams kā atsevišķs tirgus. Secinājums, ka katrs iepirkums būvniecības nozarē jāuztver kā atsevišķs tirgus, ir nostiprināts arī judikatūrā. Padome nav ņēmusi vērā tirgus individuālo situāciju, definējot konkrēto tirgu. Lietas dalībnieku apgrozījums veido 1/5 vai pat 1/10 daļu no kopējā apgrozījuma attiecīgajā nozarē, tātad tas ir neliels. Minētais papildus pamato, kāpēc kā konkrētais tirgus nosakāms katrs iepirkums. Padome ir nepamatoti paplašinājusi ietekmēto tirgus dalībnieku loku. Atbilstoši faktiskajai tirgus situācijai par ietekmētā tirgus konkurentiem var uzskatīt tikai tos komersantus, kuri piedalījās katrā iepirkumā.

Nepareizi definēts tirgus ietekmē arī konstatējumu par pārskatīšanas ilgumu, kas secīgi ietekmē piemērojamā naudas soda apmēru. Padome pieņēmusi, ka *LNK Industries* pārstāvis piedalījies sarunās ar mērķi aizliegt vienoties, tādējādi nepamatoti secinot, ka pieteicēja kopš 2015.gada 27.augusta nepārtraukti īstenojusi aizliegtu vienošanos par dalību iepirkumos. Tātad Padome atzinusi, ka lietas dalībnieki šajā laika periodā nepārtraukti konkurējuši neatkarīgi no dalības iepirkumos. Minētais ir pretrunā Padomes norādei, ka konkurence notiek tikai līdz piedāvājumu iesniegšanas brīdim. Nav ņemtas vērā *LNK Industries* iespējas piedalīties konkrētā iepirkumā.

[6.5] Pārsūdzētajā lēmumā nav vērtētas visas konkurenci ierobežojošā mērķa pazīmes un nav veikts ekonomiskais novērtējums. Konkurences likuma 11.pantā minētajos gadījumos konkurenci ierobežojošais mērķis nav prezumējams, tas ir pierādāms. Lietā iegūtos pierādījumus Padome nav interpretējusi saistībā ar aizliegtas vienošanās ekonomisko un tiesisko kontekstu. Turklāt, lai konstatētu LESD 101.panta pārskatīšanu, ir jākonstatē ievērojama ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Būvniecības nozare ir specifiska, tajā valda sīva konkurence, turklāt objekts no objekta atšķiras ar pasūtītāja prasībām un darbu veikšanai nepieciešamo pieredzi un zināšanām. Vieni un tie paši būvnieki vienā iepirkumā var piedalīties gan katrs atsevišķi, gan arī veidojot apvienības un pilnsabiedrības.

Padomes noteiktajā pārskatīšanas periodā nav iespējams konstatēt, ka iepirkumos piedāvātās cenas būtu augstākas vai ka lietas dalībnieki būtu varējuši palielināt savu peļņu. Padome nav veikusi pārskatīšanas ekonomisko novērtējumu.

[6.6] No /pers. AE/ automašīnas izņemtas piezīmes nav pietiekams pierādījums. Piezīņu saturs interpretēts pārāk plaši un vienlaikus selektīvi, meklējot saistību ar prettiesiski iegūtajiem audioierakstu atšifrējumiem, lai pamatotu konkurences tiesību pārskatīšanu. Sakrītības ir tikai daļējas un šķietamas. Pamatojums pārskatīšanai ir tikai Padomes interpretācija par piezīņu saistību ar lietā izmeklējamu pārskatīšanu.

[6.7] Padome bez pamatota iemesla liedza brīvi izvēlēties juridiskās palīdzības sniedzēju saistībā ar /pers. H/ dalību citas lietā iesaistītās personas aizstāvībā. /pers. H/ nesniedza juridisko palīdzību procesa dalībniekiem ar pretējām interesēm, tādēļ nebija pamata piemērot Administratīvā procesa likuma 36.panta pirmās daļas 3.punktu. Turklāt Padome attiecīgo lēmumu nepieņēma rakstveidā un neņēma vērā, ka /pers. H/ nebija pārstāvis, bet tikai juridiskās palīdzības sniedzējs. Ņemot vērā Padomes noteiktos laika ierobežojumus, /pers. AE/ nebija iespējas pilnvērtīgi pārrunāt situāciju ar jauno juridiskās palīdzības sniedzēju. Tādēļ process nav bijis taisnīgs, un ir pieļauts būtisks procesuāls pārskatīšanas. Turklāt Padome nav izturējusi vienlīdzīgi pret visiem lietas dalībniekiem, jo citā gadījumā ir pieļāvusi, ka vairākiem lietas dalībniekiem juridisko palīdzību sniedz vienas un tās pašas personas.

[6.8] Lietā esošais pierādījumu kopums (no KNAB saņemtā informācija, lietas dalībnieku paskaidrojumi, izīgums starp Padomi un *Velve*, Padomes veikta pārbaude par lietas dalībnieku dalību iepirkumos) nav pietiekams, lai apstiprinātu Padomes pieņēmumus attiecībā uz aizliegtu vienošanos. No sarunu fragmentiem nav izsecināms, ka personas vēlētos kādam iedalīt Padomes norādītos iepirkumus. Padome nav konkretizējusi, kuri lietas dalībnieki un par kuriem iepirkumiem ir vienojušies. Atsevišķos gadījumos Padome nav novērtējusi iepirkumu būtību, izdarot nepareizu secinājumu par kartela vienošanos.

Padomei ir pienākums precīzi uzskatīt visus iepirkumus arī tādēļ, lai samērīgi noteiktu piemērojamā naudas soda apmēru. Konkrētajā gadījumā *LNK Industries* nav iespējams izprast Padomes secinājumus par pārskatīšanas smagumu. Turklāt Padomes pieļautais pamatojuma un pierādīšanas pārskatīšanas ļauj visiem pasūtītājiem zaudējuma atlīdzinājuma prasījumā vairs nepierādīt kartela faktu.

[6.9] Padome, konstatējot aizliegtas vienošanās faktu, nav izvērtējusi citus apstākļus, kas saistīti ar konkrēto tirgu, konkrēto sarunu un pierakstu saistību ar iepirkumiem un to reālo īstenošanu. Pārsūdzēto lēmumu tā pamatojusi ar pieņēmumiem.

[6.10] Padome nav pareizi noteikusi pārskatīšanas ilgumu un nepamatoti pārskatīšanu uzskatījusi par ilgstošu un vienotu. Tā nav pamatojusi, kādēļ pārskatīšana ir turpinājusies līdz 2019.gada 3.septembrim. Padomes norādes par konkurences tiesību pārskatīšanas ilgumu ir pretrunīgas, jo pārsūdzētajā lēmumā atzīts, ka pārskatīšana ilgst līdz piedāvājumu iesniegšanas brīdim. Padomei ir jāpierāda, ka lietas dalībnieki ir turpinājuši veikt aizliegtās darbības pēc tam, kad vienošanās vairs nav spēkā.

Līdzšinējā praksē Padome naudas soda apmēru par tā smagumu noteikusi atbilstoši iepirkumu skaitam. Ar pārsūdzēto lēmumu tā no šīs prakses atkāpusies, bet atkāpi nav pamatojusi.

Padome nav ņēmusi vērā visus lietas apstākļus, nosakot pārskatīšanas smaguma pakāpi, un sods nav pietiekami individualizēts, turklāt tas ir augstāks kā iepriekš līdzīgās lietās piemērotais. Padomei bija jāņem vērā naudas soda piemērošanas rezultātā radītās sekas būvniecības nozarē. Ņemot vērā būvniecības nozarē esošo peļņas maržu iepirkumos, naudas sods, kas pārsniedz 5 % robežu, ir neproporcionāls attiecībā pret gūto peļņu. Turklāt naudas sods nav vienīgās negatīvās sekas, jo papildus pret sodītajām personām var tikt celtas zaudējumu atlīdzinājuma prasības. Vienlaikus sodot visus lietas dalībniekus un liedzot tiem piedalīties iepirkumos, tiks būtiski samazināta konkurence.

LNK Industries piemērotais naudas sods 5,4 % pārsniedz soda mērķi un nav samērīgs.

[6.11] Sods nepareizi aprēķināts no visa *LNK Industries* apgrozījuma, nevis tikai no tā apgrozījuma, kas veidojies tirgū (teritorijā), kurā konstatēts pārskatīšanas. Pieteicējas apgrozījums lietā konstatētā pārskatīšanas teritorijā 2020.gadā bija 32,3 miljoni *euro*.

[7] *LNK* pieteikums motivēts šādi.

[7.1] *LNK* nav piedalījies nevienā pārsūdzētajā lēmumā minētajā iepirkumā, bet attiecībā uz *LNK Industries* pierādījumi nav pietiekami. Audioierakstu atšifrējumu izmantošana pārskatīšanas pierādīšanai nav pieļaujama, jo attiecībā uz tiem nav veikta pienācīga tiesas kontrole.

[7.2] Audioierakstu atšifrējumu izmantošana rada nepamatotu iejaukšanos personu privātajā dzīvē.

[7.3] Lietā nav pareizi definēti konkrētie tirgi, secīgi analizējot katru iepirkumu. Secīgi izrūkst arī Padomes novērtējums par to, vai attiecīgie lietas dalībnieki ir esoši vai potenciāli konkurenti, kādas un starp kuriem lietas dalībniekiem ir panāktas vienošanās konkrētajos tirgos.

[7.4] Pārskatīšanas smagums novērtēts nepareizi. Dalība iepirkumos pati par sevi nav dalība konkurenci ierobežojošās vienošanās, bet gan ierasta komercdarbība. Ja dalību iepirkumos tomēr var izmantot konkurences tiesību pārskatīšanas smaguma novērtēšanā, Padomei bija jāņem vērā, cik

iepirkumos *LNK Industries* faktiski piedalījās un uzvarēja. Padome nav pietiekami ņēmusi vērā sekas pārkāpuma smaguma novērtējumā.

[7.5] Katrs iepirkums vērtējams kā atsevišķs pārkāpums, tādēļ Padome nepamatoti norāda, ka ir noticis ilgstošs pārkāpums.

[7.6] Padome nepamatoti noteica *LNK* solidāru atbildību par *LNK Industries* piemēroto sodu. Lai konstatētu mātes uzņēmuma atbildību par meitas uzņēmuma konkurences tiesību pārkāpumiem, nepieciešams konstatēt arī ekonomiskus, organizatoriskus un juridiskus apstākļus, kas saista mātes un meitas uzņēmumu. Padome nav vērtējusi ekonomiskos faktorus, kas saista *LNK* un *LNK Industries*, bet balstījies uz publiski pieejamo informāciju par akciju turētāju un sekām, kas izriet no tiesiskā regulējuma par akciju sabiedrības organizāciju.

[8] *Merks* un *Merko Ehitus* pieteikums motivēts šādi.

[8.1] Lietā nav pieļaujama operatīvās darbības rezultātā iegūto pierādījumu izmantošana, jo operatīvo sarunu noklausīšanos ir pieļaujams veikt tikai likumā paredzētajiem mērķiem un likumā paredzētajā kārtībā. Citiem mērķiem tos pieļaujams izmantot tikai tad, ja to atļauj likums un šāda izmantošana ir samērīga ar sākotnējo mērķi.

Sarunu ierakstu izmantošana aizskar pieteicēju tiesības uz korespondences noslēpumu. Lai arī šīs tiesības var ierobežot, ierobežojumam jābūt noteiktam likumā un nepieciešamam demokrātiskā sabiedrībā. Sarunu ieraksti tika iegūti, lai atklātu un novērstu sevišķi smagus noziedzīgus nodarījumus, bet šobrīd tiek izmantoti citam mērķim. Sarunu ierakstu izmantošana pārkāpuma pierādīšanai nav samērīga, jo tā ir būtiska iejaukšanās personas tiesībās uz privāto dzīvi un korespondences noslēpumu.

Operatīvās darbības likums neparedz tiesības noklausīties sarunas, lai izmeklētu un pierādītu konkurences tiesību pārkāpumu, vai izmantot ierakstus tādu mērķu sasniegšanai, kas nav uzskaitīti likuma 2.panta pirmajā daļā.

Sarunu ierakstu izmantošana ir pretrunā normatīvajiem aktiem datu aizsardzības jomā.

Ziņas, kas iegūtas operatīvās darbības ietvaros, nezaudē to statusu pēc pievienošanas krimināllietas materiāliem. Minēto pamato tiesību normas, kas reglamentē speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā iegūto pierādījumu izmantošanu.

[8.2] Audioierakstu atšifrējumi nav pieļaujami, jo lietas materiālos neatrodas sarunu ieraksti. Neiepažīstoties ar pilniem sarunu ierakstiem, nav iespējams pārliecināties par atšifrējumu autentiskumu, pareizību, kvalitāti un teiktā kontekstu. Lietas materiālos nav Augstākās tiesas tiesneša lēmums par operatīvās sarunu noklausīšanās akceptu attiecībā uz personām, kuras it kā piedalījās sarunās. Padome audioierakstu atšifrējumus interpretējusi tendenciozi un patvaļīgi.

Pierādījumiem jābūt likumīgi iegūtiem un ticamiem. Padome audioierakstu pareizību nav pārbaudījusi.

Apstākļi, ka *Merks* nav pieejami pilni sarunu ieraksti, pārkāpj tās tiesības uz aizstāvību. Lai šīs tiesības nodrošinātu, audioierakstu atšifrējumi izslēdzami no pierādījumiem.

[8.3] Padome un tiesa nedrīkst mainīt pārsūdzētā lēmuma pamatojumu. Konkurences tiesību pārkāpumu lēmumos būtisks ir pamatojuma nemainīgums, ņemot vērā, ka faktisko apstākļu konstatācija ir atkarīga no netiešo pierādījumu satura vērtējuma un pārkāpuma raksturs liek Padomes darbību lietas izmeklēšanā un atbildības noteikšanā uzlūkot caur krimināltiesiska rakstura prizmu.

[8.4] Padome nav pierādījusi /pers. AI/ dalību 2015.gada 27.augusta sarunās, jo nav fiksēts neviens viņam piedēvēts izteikums vai replika. Klusēšana un citu personu izteikumi nevar pierādīt /pers. AI/ dalību sarunās. Lietai pievienotie fotoattēli ir nepietiekami un nepierāda *Merks* dalību 2015.gada 27.augusta sarunās.

[8.5] Pārsūdzētajā lēmumā tiek aprakstīts kartelis, kurš ir neloģisks un nav ar noturīgu struktūru. Padome nepamatoti uzskata, ka ir iespējama tāda tirgus dalībnieku vienošanās, kurā puses nav vienojušās par tās būtiskiem elementiem un neseko tās izpildei. Lietā nav iegūti pierādījumi par lietas dalībnieku komunikāciju ārpus fiksētajām sarunām.

[8.6] Sarunu atšifrējumi norāda, ka *Merks* bija ļoti ierobežota loma, jo uz to varētu tikt attiecināti tikai 11 no 70 identificētajiem iepirkuma objektiem (atbilstoši 2016.gada 27.jūnija sarunām, kurās varētu runāt par *Merks* klātbūtni).

Merks rīkojās pretēji iespējamās aizliegtās vienošanās noteikumiem un sīvi konkurēja par iepirkumiem, kurus Padome identificē kā kartelizētus. Visā iespējamā pārkāpuma periodā *Merks* darbojās normālos konkurences apstākļos.

[8.7] *Merks* darbojas visos ar būvniecību saistītajos tirgos kā ģenerāluzņēmējs, pašu spēkiem veicot vienīgi inženiersistēmu montāžas darbus, kuru īpatsvars pret kopējo apgrozījumu nepārsniedz 1,5 %. Konkrētu darbu izpildei tiek piesaistīti apakšuzņēmēji, kuri katrs darbojas savā leņķī tirgū. *Merks* konkurentu saimnieciskās darbības modelis ir atšķirīgs. Tādējādi lietā ir pamats nodalīt augšupējo ģenerāluzņēmēja pakalpojumu sniegšanas tirgu no lejupējiem tirgiem. Padome ir kļūdījies, definējot konkrēto tirgu.

[8.8] Padome ir kļūdījies, nepamatoti un pretēji judikatūrai nosakot pārkāpuma beigu datumu attiecībā uz *Merks* 2019.gada 3.septembrī. Turklāt attiecībā uz *LEC* Padome piemēro atšķirīgu pieeju, beigu datumu nosakot 2018.gada 2.februārī, kad tika noslēgts iepirkuma līgums Valmieras Vieglatlētikas manēžas un stadiona izbūves iepirkumā. Padome nav tiesīga pārsūdzēto lēmumu pamatot ar Eiropas Komisijas praksi. Ņemot vērā 2016.gada 27.jūnija sarunās identificējamus iepirkumus, pārkāpuma beigu datums attiecībā uz *Merks* nevar būt vēlāks kā 2018.gada 3.jūlijs, kad tika noslēgts iepirkuma līgums par Jaunā Rīgas teātra būvniecību. Tomēr, tā kā šis iepirkums tika izbeigts, pārkāpuma beigu datums nevar būt vēlāks kā 2017.gada 24.jūlijs, kad tika noslēgts Tenisa centra „Lielupe” būvdarbu līgums, lai gan no sarunas atšifrējumiem nevar izsecināt aizliegtu vienošanos par šo objektu.

[8.9] Padomei bija jākvalificē vienošanās kā vertikālā, un tai nebija pamata konstatēt horizontālā karteļa esību. Pareiza kvalifikācija ietekmē piemērojamā soda apmērus.

[8.10] Padome ir kļūdījies, nekonstatējot atbildību mīkstinošos apstākļus attiecībā uz *Merks*. Tai bija jāapsver dažādi *Merks* ierobežotās lomas aspekti iespējamajā karteļa vienošanās. Tādējādi, pat ja pārsūdzētais lēmums ir pareizs daļā par pārkāpuma konstatēšanu, tiesai tas jāatceļ daļā par sodu, uzdodot Padomei izdot jaunu administratīvo aktu, nosakot *Merks* naudas sodu atbilstoši tās darbībā konstatētā pārkāpuma apstākļiem.

[8.11] Padome ir pieļāvusi būtiskus procesuālus pārkāpumus.

Padomes rīcība liedza *Merks* iespēju pilnvērtīgi izmantot tiesības uz aizstāvību. Nopratinot /pers. AI/, Padome noklusēja, ka sarunu ieraksti veikti operatīvās darbības pasākumu ietvaros bez Augstākās tiesas akcepta attiecībā uz minēto personu. Zinot patiesos apstākļus, /pers. AI/ būtu pamats atteikties sniegt paskaidrojumus par sarunu atšifrējumiem. Padome bez objektīva pamata liedza *Merks* advokātiem iepazīties ar /pers. AI/ uzrādītajiem sarunu atšifrējumiem.

Pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas process neatbilst tiesībām uz taisnīgu tiesu. Administratīvajā procesā iestādē netika nodrošināts pienācīgs mutvārdu process, kā arī vispusīga pierādījumu pārbaude.

Konkurences likuma 26.panta septītajā daļā paredzētais 20 dienu termiņš, lai iepazītos ar lietu, izteiktu viedokli un iesniegtu papildu pierādījumus, neatbilst procesuālās līdztiesības principam. Konkrētajā gadījumā lietas apjoms ir liels, turklāt dokumentos ir grūti orientēties, bet Padome atteicās izsniegt lietas materiālu satura rādītāju. Tādēļ 20 dienu termiņā objektīvi nebija iespējams iepazīties un izvērtēt pierādījumus un Padomes argumentus. Lai arī vēlāk termiņš tika pagarināts vēl par 10 dienām, *Merks*, ņemot vērā Padomes sākotnēji norādīto par termiņa pagarināšanu tikai par divām dienām, bija īsāks termiņš viedokļa formulēšanai. Padome nepamatoti liedza iepazīties ar pierādījumiem pirms paziņojuma nosūtīšanas.

[8.12] Padome ir pārkāpusi *Merko Ehitus* tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu.

Lieta tika ierosināta 2019.gada 1.augustā, taču *Merko Ehitus* tika paziņots, ka tā ir lietas dalībiece un solidāri ar *Merks* atbild par iespējamu pārkāpumu, tikai 2021.gada aprīļa beigās, tādējādi liedzot tiesības uz aizstāvību un citas procesuālās garantijas.

Merko Ehitus nav *Merks* tiešā mātes sabiedrība, jo 100 % *Merks* pamatkapitāla pieder OU „Merko Investments”, kuru kontrolē *Merko Ehitus*. OU „Merko Investments” lietā nav iesaistīts. Šis procesuālais pārkāpums ir pietiekams, lai *Merko Ehitus* atbrīvotu no solidāras atbildības.

Padome nav pamatojusi *Merko Ehitus* procesuālo statusu un iesaistīšanas lietā juridisko pamatu.

Merko Ehitus tika liegts izvērtēt un pierādīgi izprast Padomes norādīto pamatojumu, jo visi lietas dokumenti bija pieejami tikai latviešu valodā. Padomes piešķirtais termiņa pagarinājums viedokļa sniegšanai nebija saprātīgs un pietiekams.

[9] *RE&RE* pieteikums motivēts šādi.

[9.1] Padome ir prettiesiski ieguvusi no KNAB audioierakstu atšifrējumus, kas ir operatīvās darbības materiāli.

Operatīvās darbības likuma un Kriminālprocesa likuma normas nepilnvaro izmeklēšanas iestādi nodot operatīvās darbības rezultātā iegūto informāciju Padomei vai citai valsts pārvaldes iestādei, pirms šī informācija ir pārbaudīta likumā noteiktajā kārtībā. Nodotās informācijas pārbaude nav notikusi, jo kriminālprocess ir izbeigts.

[9.2] Padome ir prettiesiski izmantojusi KNAB ierakstīto sarunu atšifrējumus, kas ir operatīvās darbības materiāli.

Sarunu atšifrējumu izmantošana pārkāpj *RE&RE* pamattiesības. Operatīvās darbības likums neparedz operatīvās darbības veikšanu un tās rezultātā iegūtās informācijas izmantošanu konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanai.

Operatīvā noklausīšanās nebija saskaņota ar *RE&RE* /amats/ /pers. AJ/ un /pers. AK/. Tas pārkāpj *RE&RE* tiesības uz taisnīgu tiesu. KNAB operatīvās darbības pasākumu ietvaros iegūtās informācijas izmantošana, kas saistīta ar personām, kuras nav /pers. AB/, /pers. AF/ un /pers. AD/, ir nelikumīga. Šādas informācijas izmantošana pārkāpj arī *RE&RE* tiesības uz privātās dzīves un saziņas neaizskaramību un personas datu aizsardzību.

[9.3] Pārsūdzētais lēmums pārkāpj *RE&RE* tiesības uz aizstāvību, jo Padome nav atklājusi un nav ļāvusi pārbaudīt pierādījumus, kas pamato pārkāpumu. Nav iespējams pārliecināties, vai audioierakstu atšifrējumi ir pilnīgi. Nav arī iespējams pārbaudīt, vai Padomei nenodotajos KNAB materiālos varētu būt *RE&RE* labvēlīgi pierādījumi.

Pārsūdzētais lēmums pārkāpa *RE&RE* tiesības tikt uzklausi par apgalvotā pārkāpuma tvērumu, jo lēmuma pamatojums atšķiras no paziņojumā par faktu konstatēšanu norādītā par aizliegtu vienošanos ar 16 dalībniekiem.

Izbeidzot lietu pret astoņiem dalībniekiem, Padome nav ļāvusi *RE&RE* sniegt par to viedokli un secīgi arī liegusi iespēju noslēgt izlīgumu, kura pamatā ir paziņojumā par faktu konstatēšanu izteikto apgalvojumu atzīšana.

[9.4] Padome nav pareizi novērtējusi *RE&RE* iespējamo lomu aizliegtas vienošanās īstenošanā. Padomes secinājumi attiecībā uz *RE&RE* aktīvo lomu ir pretrunīgi, un pārsūdzētajā lēmumā nav pamatots, kādēļ tieši *RE&RE* sods ir jāpalielina.

Sodu noteikšanu regulējošie normatīvie akti nepilnvaro Padomi konstatēt augstāku aktivitātes līmeni kā apstākli, kas ļauj tirgus dalībniekam uzlikt lielāku sodu.

Padome nav norādījusi faktus, kas liecinātu par *RE&RE* īpaši aktīvo lomu aizliegtas vienošanās īstenošanā. Vienlaikus Padome nepamatoti nav vērtējusi attaisnojošos apstākļus.

[9.5] Pārsūdzētajā lēmumā veikta pierādījumu analīze izmantota fragmentāri un nesakrīt ar pierādījumu tekstu un būtību. Tātad lēmums ir iekšēji pretrunīgs un nelōģisks.

Uzskatot, ka *RE&RE* dalība pārkāpumā ir vismaz no 2011.gada 13.jūnija līdz 2013.gada 8.janvārim saistībā ar Kultūras pils „Ziemeļblāzma” iepirkumu, Padome nav ņēmusi vērā, ka šajā iepirkumā uzvarēja *Arçers*. Tomēr *Arçers* netiek uzskatīts par „vēsturiskās vienošanās” dalībnieku.

[9.6] Padome nepamatoti uzskata, ka *RE&RE* ir piedalījies vienotā un turpinātā pārkāpumā attiecībā uz visiem pārsūdzētajā lēmumā aplūkotojumiem iepirkumiem. Lēmumā aplūktas atsevišķas un nesaisītas epizodes, kurām nav sakara ar *RE&RE*.

[9.7] Padome nav precīzi noteikusi pārkāpuma ilgumu un ir ignorējusi normas par noilgumu.

Pārsūdzētajā lēmumā nav norāžu, ka pārkāpums attiecībā uz *RE&RE* ir realizējies pēc 2014.gada 16.aprīļa, kad tika noslēgts līgums Latvijas Nacionālā mākslas muzeja otrajā iepirkumā. Tādēļ pārkāpuma beigu periods – 2019.gada 3.septembris – nav pareizs.

Uz pārkāpuma izmeklēšanu attiecas piecu gadu noilguma termiņš, kas ir iestājies attiecībā uz *RE&RE* saistībā ar atbildības piemērošanu saskaņā ar LESD 101.panta 1.punktu.

[9.8] *RE&RE* piemērotais sods pārkāpj vienlīdzības principu, jo Padome ievērojami samazinājusi sodu *Velve*, lai gan abas sabiedrības atrodas salīdzināmos apstākļos. Arī *RE&RE* ir sniegusi tās rīcībā esošo informāciju tādā apmērā, kādā tai faktiski bija iespējams sadarboties ar Padomi.

[10] *RE&RE Bīve* un *RE&RE Grupa* pieteikums motivēts šādi.

[10.1] Padome ir prettiesiski ieguvusi KNAB ierakstīto sarunu atšifrējumus, kas ir operatīvās darbības materiāli. Operatīvās darbības likuma un Kriminālprocesa likuma normas nepilnvaro izmeklēšanas iestādi nodot operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūto informāciju Padomei vai citai valsts pārvaldes iestādei, pirms šī informācija pārbaudīta likumā paredzētajā kārtībā. Nodotās informācijas pārbaude nav notikusi, jo attiecīgais kriminālprocess ir izbeigts. Kriminālprocesa likums izvirza stingras prasības attiecībā uz kriminālprocesa materiālu izmantošanu ārpus kriminālprocesa un operatīvās darbības rezultātā iegūtās informācijas nodošanu citām iestādēm.

[10.2] Padome ir prettiesiski izmantojusi KNAB ierakstīto sarunu atšifrējumus, kas ir operatīvās darbības materiāli.

Operatīvā noklausīšanās nebija saskaņota attiecībā uz *RE&RE Bīve* /amats/ /pers. AL/. Tādēļ šādas informācijas izmantošana pārkāpj *RE&RE Bīve* un *RE&RE Grupa* tiesības uz taisnīgu tiesu.

Operatīvās darbības likums neparedz operatīvās noklausīšanās veikšanu un materiālu izmantošanu, lai pierādītu konkurences tiesību pārkāpumu. Operatīvās darbības materiāli nezaudē savu tiesisko būtību atkarībā no tā, kādā formā tie tiek ietverti un kādā procesā tiek izmantoti.

Saņemot un izmantojot operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtos materiālus, Padome pārkāpj arī *RE&RE Bīve* tiesības uz privātās dzīves un saziņas neaizskaramību un personas datu aizsardzību.

[10.3] Pārsūdzētais lēmums pārkāpj *RE&RE Bīve* un *RE&RE Grupa* tiesības uz aizstāvību, jo Padome nav atklājusi un nav ļāvusi pārbaudīt pierādījumus, kas pamato pārkāpumu – audioierakstu atšifrējumi bija daļēji aizklātā veidā. Padomei ir pienākums atklāt lietas dalībniekiem visus lietā esošos dokumentus, kuriem var būt nozīme aizstāvībai. *RE&RE Bīve* nevar pārliecināties, vai audioierakstu atšifrējumi ir pilnīgi un vai daļa no materiāliem, tostarp vainu izslēdzoši, nav izslēgti.

Pārsūdzētais lēmums pārkāpa *RE&RE Bīve* tiesības tikt uzklausi un izteikt viedokli par apgalvotā pārkāpuma tvērumu, jo lēmuma pamatojums atšķiras no paziņojumā par faktu konstatēšanu norādītā par aizliegtu vienošanos ar 16 dalībniekiem.

Izbeidzot lietu pret astoņiem dalībniekiem, Padome nav ļāvusi *RE&RE Bīve* sniegt par to viedokli un secīgi arī liegusi iespēju noslēgt izlīgumu, kura pamatā ir paziņojumā par faktu konstatēšanu izteikto apgalvojumu atzīšana. Tādējādi pārkāpts procesuālais taisnīguma princips.

[10.4] Padomes veiktā pierādījumu analīze ir pretrunā lietā esošajiem pierādījumiem. Tiesvedības laikā jāpārbauda visi Padomes izvirzītie apsvērumi un to loģiskā kopsakarība ar lietā esošajiem materiāliem.

[10.5] *RERE Bīve* piemērotais sods pārkāpj vienlīdzības principu, jo Padome ir samazinājusi sodu salīdzinošos apstākļos esošajai *Velve*. Arī *RERE Bīve* ir sniegusi tās rīcībā esošo informāciju tādā apmērā, kādā tai faktiski bija iespējams sadarboties ar Padomi.

[10.6] Atceļot pārsūdzēto lēmumu attiecībā uz *RERE Bīve*, nepastāv pamats solidarās atbildības noteikšanai *RERE Grupa*.

[11] *Skonto* pieteikums motivēts šādi.

[11.1] Pārsūdzētā lēmuma pamatošanai izmantotas operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas, kas nav pārbaudītas Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

[11.2] Audioierakstu atšifrējumi nav pieļaujami, jo operatīvās darbības pasākumi nav paredzēti konkurences pārkāpumu atklāšanai un novēršanai. Pretējā gadījumā nevarētu izvēlēties operatīvās darbības pasākumu ļaunprātīgu izmantošanu tam neparedzētiem mērķiem. Normatīvie akti neparedz KNAB tiesības operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtās informācijas nodošanu valsts iestādei administratīvi tiesiska pārkāpuma izmeklēšanai. Tātad KNAB rīcība ir bijusi prettiesiska. Padomes atsaucis uz Senāta atziņām nav izmantojamas konkrētajā lietā, jo Senāts nav atzinis, ka jebkurš kriminālprocesā iegūts pierādījums bez ierobežojumiem izmantojams jebkurā administratīvajā procesā.

[11.3] No Kriminālprocesa likuma 230.panta pirmās daļas izriet, ka speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā iegūtos pierādījumus drīkst izmantot tikai citā kriminālprocesā, turklāt iegūstot atbilstošu amatpersonu piekrišanu. Lai gan speciālās izmeklēšanas darbības un operatīvās darbības pasākumi ir atšķirīgi tiesību institūti, tomēr speciālās izmeklēšanas darbības uzskatāmas par saudzējošāku personas civiltiesību ierobežošanas līdzekli. Līdz ar to vēl jo vairāk jābūt ierobežotai operatīvās darbības rezultātā iegūto pierādījumu nodošanai un izmantošanai. *Skonto* pārstāvju /pers. AF/ un /pers. AD/ sarunu noklausīšanās rezultātā iegūto audioierakstu izmantošana likumā neparedzētā veidā pārkāpj minēto personu tiesības uz privāto dzīvi.

[11.4] Administratīvajā procesā tiesai nav iespējas veikt operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūto pierādījumu pārbaudi, jo Administratīvajā procesa likums to neparedz. Līdz ar to tiesai nav iespējams pārbaudīt konkurences pārkāpuma lietā esošo audioierakstu atšifrējumu atbilstību operatīvās darbības pasākumos iegūtajiem audioierakstiem. Tādēļ audioierakstu atšifrējumi izslēdzami no pierādījumiem.

[11.5] Padome nav pierādījusi, ka pārkāpums *Skonto* darbībās ir konstatējams no Kultūras pils „Ziemeļblāzma” Nr.RDĪD 2011/31 piedāvājumu iesniegšanas dienas – 2011.gada 13.jūnija. Pārsūdzētajā lēmumā norādīts pretrunīgas ziņas attiecībā uz audioierakstos fiksēto sarunu dalībniekiem 2015.gada 16.janvārī notikušās sarunas neapstiprina pagātnē notikušu vienošanos par kādu objektu sadali. Sadarbības modelis, kura ietvaros katrs iesaistītais turpina darbību esošajā objektā, ir ticis ierosināts un apspriests 2015.gada 21.jūlija sarunā. Pārsūdzētajā lēmumā minētie 2015.gada 27.augusta sarunu fragmenti ir tik vispārīgi, ka, balstoties uz tiem, nav iespējams izdarīt pierādījumus balstītus pieņēmumus par iespējamo vēsturisko vienošanos, tās mērķiem un dalībniekiem.

[11.6] Padome nav pierādījusi, ka *Skonto* darbībās ir konstatējams vienots un turpināts pārkāpums laikā no 2011.gada 13.jūnija līdz 2013.gada 8.janvārim un no 2015.gada 16.janvāra līdz 2019.gada 3.septembrim.

[11.7] *Skonto* pārkāpuma laikā līdz 2016.gada 1.aprīlim ir bijuši vismaz divi valdes locekļi, kuri varēja vadīt sabiedrības darbību tikai kopīgi. No /datums/ /pers. AF/ kā /amats/ bija tikai valdes uzraudzības funkcijas. Vienlaikus /pers. AD/ pārkāpuma laikā ir bijušas tikai valdes uzraudzības funkcijas. /pers. AF/ un /pers. AD/ tikšanās laikā nepārstāvēja *Skonto* intereses, un lietā nav pierādījumu tam, ka sabiedrības lietvedībā būtu nonākusi tikšanās apspriestā informācija.

[11.8] Piemērotais naudas sods nav samērīgs.

[11.9] Padome nepamatoti piemērojusi naudas sodu solidāri arī *GRF*, jo nav pierādījusi, ka *GRF* pārkāpuma laikā ir faktiski īstenojusi izšķirošo ietekmi pār *Skonto* un tā savu rīcību tirgū nav noteikusi autonomi.

[12] *UGN* pieteikums motivēts šādi.

[12.1] *UGN* noteikta solidarā atbildība par *Arčers* iespējamu pārkāpumu. Padome pārkāpusi procesuālā taisnīguma principu, jo, lai arī attiecībā uz *UGN* piemērojusi izšķirošās ietekmes prezumpciju, tā, pieprasot informāciju, nav norādījusi uz nepieciešamību atspēkot prezumpciju. Tā kā Padomei bija skaidrs, ka uz *UGN* tiks attiecināta atbildība par meitas sabiedrības iespējamo pārkāpumu, tai bija jānodrošina *UGN* visas procesa dalībniekam piemītošās tiesības, it īpaši tiesības izteikt viedokli un apstrīdēt administratīvo aktu. Pārsūdzētajā lēmumā kļūdaini norādīts, ka *UGN* nav atspēkojusi prezumpciju, jo tas netika prasīts.

[12.2] /pers. AC/ laikā, kad konstatēts iespējams pārkāpums, nav bijis *UGN* darbinieks, amatpersona vai pilnvarotā persona. /pers. AC/ darbojās neuzdotās lietvedības ietvaros pretēji *Arčers* interesēm. *UGN* nevarēja zināt par viņa veiktām, iespējams, aizliegtām, darbībām. *UGN* nav devis ne norādījumus, ne piekrišanu to veikšanai. /pers. AC/ nav devis norādījumus *Arčers* vai *UGN* par dalību vai dalības nosacījumiem iepirkumos. Līdz ar to nav saskatāma faktiskā un efektīvi īstenojama saikne starp /pers. AC/ un tirgus dalībnieka rīcību.

UGN kā *Arčers* mātes sabiedrības pozīciju iespējams raksturot kā nepienācīgu kontroli, tomēr tiesu praksē nav gadījumu, kur konstatēts, ka sabiedrība ir atbildīga par tās dalībnieka vai patiesā labuma guvēja rīcību. Sabiedrība nevar vadīt vai kontrolēt savus dalībniekus vai patiesā labuma guvējus. Kriminālprocesa ietvaros nav konstatēta /pers. AC/ kā uzņēmuma amatpersonas prettiesiska rīcība.

[12.3] Lai arī pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka būtiska ir personas faktiskā saikne ar konkrēto tirgus dalībnieku, *UGN* vienīgā saikne ir līdzdalība. Līdz ar to nepastāvēja ieviešanas meitas sabiedrības rīcībā. Padome nav centusies noskaidrot, vai /pers. AC/ laikā, kad piedalījās sarunās, būtu devis kādus norādījumus *Arčers* vai tās mātes sabiedrības darbiniekiem.

[12.4] No audioierakstu atšifrējumiem secināms, ka /pers. AC/, iespējams, ir piedalījies piecās sarunās: 2015.gada 21.jūlijā, 27.augustā un 6.decembrī, 2016.gada 2.jūnijā un 3.jūlijā. /pers. AC/ bija *Arčers* /amats/ līdz /datums/ un /procenti/ *Arčers* kapitāldaļu īpašnieks no 2015.gada 1.jūnija līdz 14.decembrim. Pēc 2016.gada 19.janvāra /pers. AC/ nav *Arčers* amatpersona, darbinieks vai pilnvarotā persona. No 2016.gada 28.decembra /pers. AC/ ir *UGN* /amats/, bet šajā laikā sarunās nav piedalījies. Savukārt nepiedalīšanās sarunās bija pamats lietas izbeigšanai pret citiem lietas dalībniekiem. Tātad bija pamats samazināt arī uz *Arčers* attiecināmo pārkāpuma periodu.

[12.5] *UGN*, kas dibināta 2016.gada 12.decembrī, nevar būt atbildīga par darbībām, kas veiktas pirms tās reģistrācijas.

[13] Padome paskaidrojumā par pieteikumiem norādījusi turpmāk minēto.

[13.1] Operatīvās darbības tika veiktas likumiska uzdevuma sasniegšanai, to rezultātā iegūtie materiāli nav prettiesiski. Padome saņēma materiālus no KNAB izmeklētā kriminālprocesa, nevis operatīvās lietas materiāliem. Tiesību normas neliedz Padomei izmantot no kriminālprocesa iegūtus materiālus, tai skaitā pirms vai arī bez to paralēlas pārbaudes un novērtēšanas attiecīgajā kriminālprocesā. Pieteicējas nav noklausītas personas, tādēļ nav pamata atsaukties uz ieviešanas citas fiziskās personas dzīvī, lai panāktu tiesiski iegūto pierādījumu izslēgšanu no lietas materiāliem.

[13.2] Padomei nebija pienākuma iegūt audioierakstus, jo tā uzskatīja, ka ir pietiekami ar audioierakstu atšifrējumiem, kuru ticamību vai pieļaujamību tai nebija pamata apšaubīt. KNAB lēmums izbeigt kriminālprocesi neietekmē Padomes tiesības pārbaudīt iespējamo konkurences

pārkāpumu un piemērot par to sodu.

[13.3] Padomei nebija jāveic padziļināta katra iepirkuma analīze, jo aizliegtās vienošanās mērķis ir lielāko būvniecības iepirkumu kopējā sadale, nevis vienošanās par dalības nosacījumiem katrā konkrētā iepirkumā. Padomei nebija jāpierāda katra karteļa darbības niāse un komunikācijas reize.

[13.4] Lai konstatētu konkurences tiesību pārkāpumus, būtiska ir personas faktiskā saikne ar konkrēto tirgus dalībnieku. Aizliegta vienošanās nevar tikt attiecināta tikai uz amatpersonām ar paraksta tiesībām, bet gan uz jebkuru personu, kura darbojas tirgus dalībnieka interesēs un kuras rīcībā ir informācija par tirgus dalībnieka datiem un darbībām. Noteicošais ir personas faktiskā iespēja rīkoties tirgus dalībnieka vārdā.

[13.5] Padome pārsūdzētajā lēmumā ir analizējusi karteļa dalībnieku darbības ar mērķi izkropļot konkurenci, vienojoties par dalības nosacījumiem dažādos iepirkumos un objektos konkrētajā tirgū. Padomei ir tiesības saukt karteļa dalībnieku pie atbildības par tā dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā neatkarīgi no tā, vai tas pilnībā piedalījies pret konkurenci vērstā rīcībā, vai arī tikai šādas rīcības daļā, zinot par visu pārējo pārkāpjošo rīcību, vai arī to saprātīgi paredzot. Padome ir konstatējusi pret konkurenci vērstu mērķi karteļa darbībās, bet pieteicēji nav iesnieguši pierādījumus par pretējo. Padomei nav jāanalīzē katra karteļa dalībnieka individuāla darbība pārkāpumā, subjektīvie mērķi, dalības izdevīgums un nav jāvērtē vienošanās ekonomiskās sekas.

[13.6] Padome pamatoti secināja, ka atsevišķu lietas dalībnieku starpā vienošanās par iepirkumu sadali ir pastāvējusi jau vēsturiski – vismaz no 2011.gada. Pārkāpuma turpināšanas vai atkārtotības gadījumā noilguma termiņu skaits no pārkāpuma pārtraukšanas dienas. Konstatējot pārtraukumu vienotā turpinātā aizliegtā vienošanā, noilguma termiņš tiek skaitīts no pārkāpuma izbeigšanas dienas.

[13.7] Padome pamatoti secināja, ka aizliegtā vienošanās aptvēra iepirkumus un objektus visā Latvijas teritorijā un visā dažāda veida ēku būvniecības un citur neklasificētu inženierbūvniecības apakšnozares segmentā. Uz minēto norāda šo tirgus dalībnieku potenciālā spēja konkurēt vienam ar otru un veikt būvdarbus. Konkrētajā gadījumā Padomei ir jākonstatē konkrētais tirgus ar tik lielu detalizācijas pakāpi, lai būtu skaidrs aizliegtās vienošanās ietekmētā tirgus tvērums, lai varētu konstatēt konkurences attiecību pastāvēšanu, tomēr tirgus noteikšanai nav nepieciešama tāda precizitāte kā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas lietās. Tirgus nav definējams viena iepirkuma ietvaros, jo šādā gadījumā tas tiktu nepamatoti sašaurināts.

[13.8] Padome ir precīzi un atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai un Eiropas Komisijas praksei konstatējusi aizliegtās vienošanās ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.

[13.9] Padome ir nodrošinājusi lietas dalībnieku tiesības iepazīties ar pārkāpuma lietas materiāliem pēc faktu paziņojuma nosūtīšanas. Pēc šā paziņojuma nosūtīšanas netika iegūti papildu pierādījumi pārkāpuma konstatēšanai. Savukārt informācija par *Velve* izlīguma piedāvājumu un iesniegtajiem pierādījumiem ir konfidenciāla. Padomei nebija jāuzklausa lietas dalībnieki pēc tam, kad tā izbeidza lietas izpēti pret atsevišķiem procesa dalībniekiem, jo pārkāpuma tvērums tika sašaurināts.

[13.10] Padome pamatoti kā pārkāpuma beigu brīdi noteica dienu, kad tā veica procesuālās darbības pie lietas dalībniekiem. Atšķirīga pieeja bija gadījumā, kad tirgus dalībnieks jau iepriekš bija izbeidzis saimniecisko darbību konkrētajā tirgū.

[13.11] Naudas soda noteikšanā Padomei ir piešķirta rīcības brīvība. Lai individualizētu naudas soda apmēru par smagumu, tā ņēma vērā pārkāpuma konkrēto izpausmi, sekas un lietas dalībnieku lomu. Naudas sods *Velvei* tika samazināts, jo tā pēc savas iniciatīvas sniedza būtisku informāciju un sadarbojās ar Padomi.

[13.12] Padome pamatoti noteica solidāro atbildību, balstoties uz izšķirošas ietekmes prezumpciju. Tā ir pierādījusi *GRF* īstenotu izšķirošu ietekmi pār *LEC*, pamatojoties uz faktisko apstākļu kopumu. Padomei nav jākonstatē mātes uzņēmuma dalība tajā pašā tirgū, kur meitas uzņēmums ir veicis konkurences tiesību pārkāpumu. Solidārās atbildības konstatēšanai ir jānosaka un jāinformē gala uzņēmums, kas īsteno gala kontroli pār viena tirgus dalībnieka darbību. Padome nav pienērojusi solidāro atbildību par periodu, kad mātes sabiedrība nav bijusi izveidota.

[13.13] Padome, nepieļaujot *LNK Industries* pārstāvi /pers. H/, nevarēja ietekmēt /pers. AE/ sniegto paskaidrojumu saturu un būtību. Padome ir ievērojusi lietderības apsvērumus, un tai nav pienākuma pārkāpumu obligāti kvalificēt pēc kāda no Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas normas punktiem. Padomei līdz lēmuma pieņemšanai nepieciešamās informācijas iegūšanai nav pienākuma iepazīstināt ar lietas materiāliem, ja tas var negatīvi ietekmēt likumā noteikto uzdevumu pienācīgu izpildi. Tāpat lietas izpētes laikā tai nav pienākuma informēt privātpersonas par to iespējamo atbildību. Padomei nav pienākuma protokolēt mutvārdu uzklaušanās. Tā nodrošināja garāku termiņu, kurā lietas dalībnieki varēja iepazīties ar lietas materiāliem.

[14] Tiesas sēdē *Skonto* pārstāvis /pers. P/ paskaidroja, ka lietā prettiesiski kā pierādījums tiek izmantotas operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtās ziņas un pārsūdzētais lēmums ir nepamatots arī pēc būtības, jo nav ievērots pierādīšanas standarts, attiecībā uz *Skonto* kļūdaini konstatēts vienots un turpināts pārkāpums, nepareizi noteikts konkrētais tirgus, nav pareizi piemērota izšķirošās ietekmes prezumpcija, pārkāpts vienlīdzības princips un nepareizi noteikta soda nauda.

LEC pārstāvi /pers. F/ un /pers. E/ paskaidroja, ka audioierakstu atšifrējumu izmantošana konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanai nav pieļaujama un Padome nepareizi konstatējusi *LEC* dalību lietā aplūkotojās sarunās starp būvniecības uzņēmumiem. Padome nav arī pierādījusi, ka *LEC* saskaņojuma darbību ar konkurentiem par dalību iepirkumos, un ir nepareizi noteikusi pārkāpuma beigu datumu.

RE&RE Bīve un *RE&RE Grupa* pārstāve /pers. N/ paskaidroja, ka operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtie sarunu atšifrējumi nav pieļaujami, ir pārkāptas pieteicēju tiesības uz aizstāvību, Padome ir prettiesiski apstrādājusi personu datus, pārkāpusi vienlīdzības principu, kā arī nepareizi novērtējusi lietā esošos pierādījumus.

RE&RE pārstāvis /pers. M/ paskaidroja, ka pārsūdzētais lēmums balstās nepieļaujamos pierādījumos, pārkāptas pieteicējas tiesības uz aizstāvību, Padome prettiesiski apstrādājusi personu datus, nepareizi noteikusi pieteicējas lomu pārkāpumā, pierādījumu analīze ir pretrunīga, pavirša un nepietiekama. Padome nav pierādījusi pārkāpuma ilgumu un soda noteikšanā nav ievērojusi vienlīdzības principu.

LNK pārstāve /pers. I/ paskaidroja, ka pārsūdzētais lēmums pieņemts, izmantojot nepieļaujamus un nelikumīgus pierādījumus, ignorējot personu datu aizsardzības pamatprincipus, kā arī nesamērīgi iejaucoties fizisko personu privātajā dzīvē. Lēmumā nav pareizi noteikts konkrētais tirgus. Piemērotais naudas sods aprēķināts nepareizi, pietiekami neizvērtējot iespējamā pārkāpuma smagumu un ilgumu. Soda noteikšanā pārkāpts vienlīdzība princips.

UGN un *Arčers* pārstāvis /pers. D/ paskaidroja, ka pārsūdzētais lēmuma pieņemšanā nav ievērots procesuālā taisnīguma princips un ka *UGN* nav ietekmējusi meitas sabiedrības lēmumus. Padomes iegūtie pierādījumi – audioieraksti – nav pieļaujami, nav ievērotas personas datu aizsardzības prasības noteicošās tiesību normas. Pārsūdzētajā lēmumā nav pierādīts *Arčers* nolūks atbalsīt visu vienotu pārkāpumu, nav pareizi noteikts konkrētais tirgus, nav pareizi izvērtēti, kurus iepirkumus skar iespējamā aizliegtā vienošanās, šajā lēmumā nepareizi novērtēti pierādījumi, nav novērtētas iespējamās aizliegtās vienošanās sekas. Pārsūdzētais lēmums pieņemts, pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu, nepareizi aprēķināts naudas sods par iespējamo pārkāpumu.

Abora pārstāvis /pers. B/ paskaidroja, ka Padome nebija tiesīga kā pierādījumus izmantot operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūto informāciju un šie pierādījumi nav pieļaujami. Lietā nav vērtēta pierādījumu iespējamā fālsifikācija, savukārt ekspertu atzinums nesatur pamatojumu tajā izdarītajiem secinājumiem. Padome ir pieļāvusi būtiskas kļūdas, iespējamo pārkāpumu kvalificējot kā „vienotu un turpinātu” un kā atbilstošu LESD 101.pantam.

Vienlīdzības principa kontekstā ir jāvērtē gan izlīguma ar *Velve* noslēgšanas apstākļi, gan arī apstākļi, kas saistīti ar lietas izbeigšanu pret personām, kas bija norādītas sākotnējā faktu paziņojumā. Arī *Abora* bija tiesīga saņemt 1,5 % naudas soda samazinājumu, jo tā sadarbojās ar Padomi.

Merks un *Merko Ehitus* pārstāve /pers. J/ paskaidroja, ka operatīvās darbības ietvaros iegūto pierādījumu izmantošana nav pieļaujama un aizskar pieteicēju tiesības uz korespondences noslēpumu. Padomes analizētais karteļa modelis nav iespējams, un pieteicējas loma iespējamā pārkāpumā bija ierobežota. Padome ir kļūdzusies, nosakot pārkāpuma beigu datumu.

LNK Industries pārstāvji /pers. G/ un /pers. H/ paskaidroja, ka Padome ir nepareizi interpretējusi tiesību normas, pieļāvusi būtiskus materiālo un procesuālo tiesību pārkāpumus, pārsūdzētā lēmuma pamatošanā izmantotie pierādījumi nav pieļaujami, jo iegūti prettiesiski un to izmantošana pārkāpj pamattiesības. Padome nav pierādījusi pārkāpumu, nav vērtējusi atsevišķus iepirkumus un pieteicēju darbības vai bezdarbību attiecībā uz katru konkrēto iepirkumu. Tiesa noteica nesamērīgi īsu laiku mutvārdu paskaidrojumu sniegšanai.

Padomes pārstāvis /pers. R/ paskaidroja, ka nepieciešamās informācijas iegūšana no KNAB ir tiesiska un ka nav šķēršļu kriminālprocesa materiālu izmantošanai administratīvajā procesā. Padomes veiktā datu apstrāde ir pamatota ar tiesību normām, tā ir nodrošinājusi no Eiropas Savienības Tiesas prakses izrietošās procesuālās garantijas, turklāt ir pieļaujama personas datu apstrādes mērķa maiņa, ja dati sākotnēji iegūti atšķirīgu uzdevumu veikšanai. *Velve* naudas sods samazināts, jo pastāvēja objektīvi atšķirīgi apstākļi. /pers. AF/ pārstāvēja *LEC*, ņemot vērā viņa formālo saikni un ieinteresētību uzņēmuma darbībā. Padome neveica individuālu iepirkumu analīzi, jo karteļa mērķis bija sadalīt iepirkumus un objektus savā starpā neatkarīgi no iepirkumu formālās procedūras gaitas.

Motīvu daļa

[15] Tiesai šajā lietā ir jāpārbauda, vai pārsūdzētais lēmums, ar kuru ir konstatēta aizliegta vienošanās, ir tiesisks. Šim mērķim ir jānoskaidro, vai Konkurences padome pamatoti konstatējusi, ka ir bijusi vienošanās un ka tā saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu un LESD 101.panta 1.punktu ir aizliegta (sal. *Senāta 2011.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-100/2011, A43005209, 10.punkts, 2023.gada 10.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-2/2023, ECLI:LV:AT:2023:0210.A43007717.10.S, 7.punkts*).

Vispārēji apsvērumi un juridiskais ietvars

[16] Konkurences likuma 11.panta pirmā daļa (*redakcijā, kāda bija spēkā pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdī*) noteic, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, kam seko iespējamo aizliegto vienošanos uzskaitījums.

Savukārt atbilstoši LESD 101.panta 1.punktam kā nesaderīgi ar iekšējo tirgu ir aizliegti visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū.

Senāts, analizējot Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas tvērumu, norādījis, ka normā minētais aizliegums aptver tirgus dalībnieku līgumus, tirgus dalībnieku apvienības lēmumus un savstarpēji saskaņotas darbības (*Senāta 2011.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-100/2011, A43005209, 12.punkts*). Tātad normas tvērums atbilst LESD 101.panta 1.punkta tvērumam.

Turklāt vērā ņemams, ka jēdzieni „vienošanās” un „saskaņotas darbības” aptver slepenu norunu formas, kurām ir viens un tas pats raksturs un kuras atšķiras tikai pēc to intensitātes un izpausmes veidiem (*Eiropas Kopienu Tiesas 1999.gada 8.jūlija spriedums lietā „Anic Partecipazioni”, C-49/92 P, ECLI:EU:C:1999:356, 131.–132.punkts, Eiropas Kopienu Tiesas 2009.gada 4.jūnija sprieduma lietā „T-Mobile Netherlands BV”, C-8/08, ECLI:EU:C:2009:343, 23.punkts*).

Vienlaikus ir jānorobežo neatkarīga tirgus dalībnieka rīcība, kura ir atļauta, no norunas, kura ir aizliegta neatkarīgi no tās veida.

[17] Tirgus efektīvas ekonomiskās darbības pamatā ir princips, ka katram uzņēmumam sava darbība tirgū ir jānotiek neatkarīgi (*Eiropas Kopienu Tiesas 1998.gada 28.maija sprieduma lietā „John Deer Limited”, C-7/95 P, ECLI:EU:C:1998:256, 86.punkts, 2009.gada 4.jūnija sprieduma lietā „T-Mobile Netherlands BV”, C-8/08, ECLI:EU:C:2009:343, 32.punkts, Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 19.marta sprieduma lietā „Dole Food Company”, C-286/13 P, ECLI:EU:C:2015:184, 119.punkts*).

Neatkarīgas rīcības prasība nepieļauj jebkādu tiešu vai netiešu kontaktu esību starp tirgus dalībniekiem, kuru mērķis vai rezultāts ir ietekmēt esošā vai potenciālā konkurējošā tirgus dalībnieka rīcību tirgū vai atklāt šādam konkurējošam tirgus dalībniekam darbības gaitu, kuru tas pats izmanto vai iecerējis izmantot tirgū, kur šādu kontaktu rezultāts vai efekts ir tādu saimnieciskās sāncensības noteikumu izveide, kuri neatbilst parastiem noteikumiem tirgū, ievērojot piedāvāto pakalpojumu vai preču dabu, uzņēmumu lielumu un skaitu un tirgus apmēru. Tādēļ saskaņotas darbības ir kontakti starp tirgus dalībniekiem, kad viens konkurents atklāj tā nākotnes nodomus vai rīcību citam, kad pēdējais to lūdz vai, vismaz, akceptē šādu informācijas apmaiņu (sal. *Senāta 2009.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-234/2009, A42426505, 18.punkts, Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2000.gada 15.marta sprieduma apvienotajā lietā „Cimenteries CBR SA”, T-25/95, ECLI:EU:T:2000:77, 1852.punkts*). Savstarpēji saskaņota darbība ir tirgus dalībnieka koordinējošs pasākums, kas apzināti pieļauj praktisku sadarbību tā vietā, lai tirgus dalībnieka rīcību noteiktu ar konkurenci saistīti riski (*Eiropas Kopienu Tiesas 1972.gada 14.jūlija sprieduma apvienotajā lietā „ICI”, C-48/69, ECLI:EU:C:1972:70, 64.–67.punkts; 1975.gada 16.decembra sprieduma apvienotajā lietā „Suiker Unie”, C-40/73, EU:C:1975:174, 26–28.punkts; 1981.gada 14.jūlija sprieduma lietā Züchner, C-172/80, ECLI:EU:C:1981:178, 12.punkts*). Savukārt, lai varētu uzskatīt, ka pastāv vienošanās, pietiek ar to, ka attiecīgje uzņēmumi ir izteikuši kopīgu gribu darboties tirgū noteiktā veidā (*Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 1991.gada 17.decembra spriedums lietā „Hercules Chemicals”, T-7/89, ECLI:EU:T:1991:75, 256.punkts, Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2002.gada 20.marta sprieduma lietā „HBF”, T-9/99, ECLI:EU:T:2002:70, 199.punkts, Eiropas Savienības Vispārējās Tiesas 2011.gada 30.novembra sprieduma lietā „Quim Barlo Ltd”, T-208/06, ECLI:EU:T:2011:701, 35.punkts*).

[18] Padome, analizējot iegūtos pierādījumus, konstatēja, ka laika periodā vismaz no 2015.gada 16.janvāra līdz 2018.gada 7.jūnijam notikušas Latvijas lielāko būvniecības uzņēmumu pārstāvju 12 tikšanās divās dažādās vietās. Tikšanās dalībnieki vienošanās īstenošanas nolūkā sadalījās divās grupās un, runājot par publisko un privāto iepirkumu objektiem, konceptuāli tos iedalīja kādai no grupām vai konkrētam lietas dalībniekiem, cenšoties to sadalīt tā, lai starp abām grupām kopējie apjomi pēc summām būtu pēc iespējas līdzīgi, kā arī tika apspriesta piedalīšanās vai nepiedalīšanās iepirkumos un izvēlēts potenciālais uzvarētājs.

No minētā apgabaltiesa secina, ka Padome lietas dalībnieku darbībās saskatījusi konkurences tiesībām pretēju vienošanos. Līdz ar to secīgi pārbaudāms, vai lietas dalībnieku starpā pastāvēja šāda vienošanās, kāds ir bijis tās mērķis un saturs un vai tā vērtējama kā aizliegta.

Tomēr pirms šīs pārbaudes veikšanas izvērtējami tie pieteicēju iebildumi, kas saistīti ar pierādījumu pieļaujamību un attiecināmību.

Par pierādījumu pieļaujāmību

[19] Padomes uzdevums ir uzraudzīt, kā tiek ievērots Konkurences likumā noteiktais vienošanās aizliegums, un šā uzdevuma izpildei tā veic pārskatīšanu izmeklēšanu.

Administratīvā procesa likuma 59.panta pirmā daļa noteic, ka pēc administratīvās lietas ierosināšanas iestāde iegūst informāciju, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešama, lai pieņemtu attiecīgo lēmumu. Tādējādi Padomei ir pienākums izmeklēt lietu par aizliegtu vienošanos un iegūt informāciju, kas noteic vienošanās pastāvēšanu vai nepastāvēšanu, katrā tirgus dalībnieka lomā tajā un citus apstākļus, kas vajadzīgi lēmuma pieņemšanai. Administratīvā procesa likuma 59.panta otrā daļa noteic, ka iestāde lietā var izmantot visa veida informāciju un iegūt to no visa veida avotiem. Informācijas iegūšana var notikt tikai atļautā kārtā, un iegūtā informācija nostiprināma ar likumā pieļautajiem pierādīšanas līdzekļiem. Administratīvā procesa likuma 60.pants noteic, ka iestāde var izmantot tikai tiesiskā ceļā iegūtu informāciju.

Senāta judikatūrā atzīts, ka Padome informāciju izmeklējamajā lietā var iegūt arī no kriminālprocesa virzītāja, t.i., citas institūcijas, krimināllietas materiāliem. Kriminālprocesa likuma 375.pants neierobežo kriminālprocesā iegūtas informācijas izmantošanu administratīvajā lietā (*Senāta 2013.gada 28.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-69/2013, A42388207, 6.punkts, 2008.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-705/2008, A42555306, 10.punkts, 2011.gada 30.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-369/11, A42611407, 12.punkts*).

[20] Konkrētajā gadījumā daļa no lietā izmantotajiem pierādījumiem, starp kuriem ir arī, piemēram, operatīvās noklausīšanās ceļā iegūtu sarunu audioierakstu atšifrējumi un kratīšanas rezultātā iegūti dokumenti, ir kriminālprocesa materiāli. Kā norādīts iepriekš, tiesību normas neaizliedz iestādei izmantot tiesiskā ceļā iegūtu informāciju no jebkāda veida avotiem, un tas attiecināms arī uz kriminālprocesā iegūtu informāciju.

Tomēr pieteicējas saskata būtisku atšķirību attiecībā uz tādas informācijas izmantošanu administratīvajā lietā, kas iegūta operatīvās sarunu noklausīšanās rezultātā. Proti, pieteicējas argumentē, ka Operatīvās darbības likuma un Kriminālprocesa likuma normas liedz operatīvās darbības rezultātā iegūto informāciju nodot kādai citai personai vai institūcijai un vēl jo vairāk – izmantot kā pierādījumu administratīvajā lietā, lai pamatotu tirgus dalībnieka vainu konkurences tiesību pārkāpumā.

Līdz ar to izvērtējams, vai ir pamats atkāpties no iepriekš secinātā par kriminālprocesa materiālu izmantošanu pierādīšanā konkurences lietā.

[21] Operatīvā darbība ir valsts institūciju tiesiska darbība, kuras subjektiem, īstenojot operatīvās darbības pasākumus, jāaizsargā sabiedrība no kriminālsodāmiem apdraudējumiem, jānodrošina valsts noslēpuma aizsardzība un tiesiskums, vērsties pret personām, kas to apdraud (Operatīvās darbības likuma 1.pants).

Operatīvās darbības uzdevumi ir uzskaitīti Operatīvās darbības likuma 2.panta pirmajā daļā, savukārt panta otrā daļa noteic, ka operatīvās darbības pasākumi citu uzdevumu un mērķu īstenošanai ir aizliegti.

Operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūtā informācija ir klasificējama kā ierobežotas pieejamības informācija vai valsts noslēpuma objekts. Šādu informāciju kā pierādījumu kriminālprocesā drīkst izmantot tikai Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā (Operatīvās darbības likuma 24.panta pirmā daļa).

Sevišķajā veidā veicamā operatīvās darbības pasākuma gaitā iegūto informāciju par personu cita operatīvās darbības procesa mērķa sasniegšanai drīkst nodot tādā apjomā, kāds nepieciešams attiecīgā mērķa sasniegšanai, ja šī informācija norāda uz iespēju, ka attiecīgā persona izdarījusi vai plāno izdarīt citu noziedzīgu nodarījumu vai radījusi vai gatavojas radīt valsts vai sabiedrības drošības apdraudējumu (Operatīvās darbības likuma 24.panta piektā daļa).

[22] No minētajām normām izriet, ka operatīvās darbības veikšana ir stingri reglamentēta, kā arī operatīvās darbības rezultātā iegūtajai informācijai ir īpašs statuss. Minētais pamatojams, no vienas puses, ar operatīvās darbības pasākumu būtisku iejaukšanos personu pamattiesībās, bet, no otras puses, nepieciešamību operatīvās darbības subjektu īstenošanos pasākumus slēpt no personām, pret kurām tie vērsti.

Vienlaikus tiesību normas neaizliedz operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtas informācijas izmantošanu kā pierādījumu kriminālprocesā – ar piebildi, ka tiek ievēroti Kriminālprocesa likuma nosacījumi.

Savukārt sevišķā veidā veicamās operatīvās darbības pasākuma, par kādu atzīstama arī operatīvā nepublicku sarunu slepena noklausīšanās, gaitā iegūto informāciju par personu cita operatīvās darbības procesa mērķa sasniegšanai drīkst nodot, pastāvot šādiem diviem kumulatīviem kritērijiem: 1) tikai tādā apjomā, kāds nepieciešams attiecīgā mērķa sasniegšanai; 2) ja šī informācija norāda uz iespēju, ka attiecīgā persona izdarījusi vai plāno izdarīt citu noziedzīgu nodarījumu vai radījusi vai gatavojas radīt valsts vai sabiedrības drošības apdraudējumu.

Informācijas nodošana Operatīvās darbības likuma 24.panta piektās daļas izpratnē primāri nozīmē tās izmantošanu pierādīšanā kriminālprocesā, uzsverot nepieciešamību konstatēt iegūto ziņu par faktiem saistīti ar mērķi, kādam tās paredzēts izmantot.

Piemēram, ja sevišķajā veidā veicamās operatīvās darbības pasākums sankcionēts saistībā ar konkrētu noziedzīgu nodarījumu, ir jāvērtē, vai šo ziņu izmantošana *cita* noziedzīga nodarījuma pierādīšanā ir attaisnojams pamattiesību ierobežojums. Citiem vārdiem, ir jāvērtē, vai ziņu par faktiem izmantošana citam mērķim neaizskar personas pamattiesības, citstarp apsverot, vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar skaidru un precīzu likumu, kas ļauj personai paredzēt, kādā situācijā pret viņu var tikt slepeni iegūtas un izmantotas ziņas (sal. *Senāta 2022.gada 14.decembra lēmuma lietā Nr.SKK-244/2022, ECLI:LV:AT:2022:1214.12812001312.7.L, 13.6.punkts*).

Izskatāmās lietas apstākļi ir atšķirīgi – sevišķajā veidā veicamās operatīvās darbības pasākumā iegūtas ziņas par faktiem ir bijušas pamats kriminālprocesa Nr.16870002618 uzsākšanai par iespējamu noziedzīgu nodarījumu, par kuriem atbildība paredzēta Krimināllikuma 320.panta trešajā daļā, 323.panta otrajā daļā un 196.panta otrajā daļā, izdarīšanu (KNAB Operatīvo izstrāžu nodaļas 2018.gada 17.septembra ziņojums, *lietas 14.sējuma 2.–12.lapa*, KNAB 2018.gada 5.oktobra vēstule Nr.1/5915, *lietas 14.sējuma 1.lapa*).

Tātad, ciktāl tas skar operatīvās darbības pasākumos iegūto ziņu izmantošanu kriminālprocesā, kas ir Operatīvās darbības likuma 24.panta regulēšanas priekšmets, nav pamata konstatēt ziņu izmantošanas mērķu nesakrītību. Turklāt šāda pārbaude pēc būtības neietilpst administratīvās tiesas kompetencē, tā kā tas ir konkrētā kriminālprocesā risināms jautājums (t.i., vai šādas ziņas par faktiem var izmantot, piemēram, kriminālpārskatīšanas pierādīšanai). Vienlaikus uzsverams, ka minētā likuma 24.panta normas neregulē kriminālprocesa materiālu nodošanu citām personām (institūcijām) vai citiem mērķiem. Līdz ar to no Operatīvās darbības likuma 24.panta neizriet liegums kriminālprocesa materiālus nodot un tālāk izmantot administratīvajā procesā iestādē vai tiesā.

[23] Lai arī Operatīvās darbības likuma 24.pants vispārīgi neaizliedz tādu kriminālprocesa materiālu, kas iegūti sevišķā veidā veicamās operatīvās darbības pasākuma rezultātā, izmantošanu administratīvajā procesā, ir nepieciešams apsvērt, vai ir pieļaujams pierādīšanā administratīvajā procesā izmantot ziņas, kuru iegūšanas mērķis nav bijis saistīts ar pierādīšanas priekšmetu administratīvajā lietā un kuru iegūšana ir saistīta ar iejaukšanos personu pamattiesībās.

[24] Administratīvo procesu iestādē un tiesā regulējošās tiesību normas, tostarp normas, kas regulē pierādījumu pārbaudi un novērtēšanu, nesatur specifiskus nosacījumus attiecībā uz pierādījumu iegūšanas mērķi un apstākļiem, kā vien nosacījumu, ka informācijai jābūt iegūtai ar tiesiskām metodēm (Administratīvā procesa likuma 60.panta otrā daļa). Līdz ar to tam, kāds ir bijis sākotnējais pierādījumu iegūšanas mērķis, nav nozīmes, ja vien pierādījumi nav iegūti prettiesiski. Št ir būtiska atšķirība salīdzinājumā ar kriminālprocesu, kurā pierādījumu pieļaujamības kritēriji ir precīzi noregulēti, ņemot vērā, ka noziedzīgu nodarījumu var atklāt ar tādu tiesisko instrumentu palīdzību, kādus likumdevējs attiecīgā laikā ir noteicis par izmantojamiem (sal. *Senāta 2022.gada 14.decembra lēmuma lietā Nr.SKK-244/2022, ECLI:LV:AT:2022:1214.12812001312.7.L, 13.3.punkts*). Minētais princips it īpaši attiecas uz tādu tiesisko instrumentu izmantošanu ziņu par faktiem iegūšanai, kuri būtiski aizskar personas pamattiesības (operatīvās darbības pasākumi, speciālās izmeklēšanas darbības). Tomēr tas nenozīmē, ka kriminālprocesa principi ir automātiski pāmesami uz administratīvo procesu, pat ja pierādījumu iegūšana ir saistīta ar kriminālprocesu.

Līdzīgi arī Eiropas Savienības Tiesa atzinusi, ka Eiropas Savienības tiesības neaizliedz iestādei administratīvajā procesā izmantot pierādījumus, kas iegūti paralēlā vēl nepabeigtā kriminālprocesā ar nosacījumu, ka tiek ievērotas Eiropas Savienības tiesībās, it īpaši Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk – Harta), garantētās tiesības (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 17.decembra sprieduma lietā „WebMindLicenses Kft”, C-419/14, ECLI:EU:C:2015:832, 68.punkts*).

[25] Konkrētajā gadījumā, ciktāl tas attiecas uz pierādījumu iegūšanu operatīvās darbības pasākumos un kriminālprocesā, ir pamats vērtēt, vai nav notikusi neattaisnota iejaukšanās Satversmes 96.pantā un korespondējoši Hartas 7.pantā un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Cilvēktiesību konvencija) 8.pantā paredzētajās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību.

Telekomunikāciju pārtveršana un sarunu noklausīšanās bez šaubām ir iejaukšanās Satversmes 96.pantā, Hartas 7.pantā un Cilvēktiesību konvencijas 8.panta 1.punktā garantēto tiesību īstenošanā (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 17.decembra sprieduma lietā „WebMindLicenses Kft”, C-419/14, ECLI:EU:C:2015:832, 71.punkts, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2016.gada 8.septembra sprieduma lietā „Goldfish BV”, T-54/14, ECLI:EU:T:2016:455, 51.punkts*), turklāt tā ir iejaukšanās minētajās tiesībās neatkarīgi no tā, vai iegūta informācija tiek izmantota pret personu, kuras sarunas tiek noklausītas, vai arī nav (sal. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2007.gada 3.aprīļa sprieduma lietā „Copland v. United Kingdom”, pieteikums Nr.62617/00, 43.punkts*).

Vispārīgā pamattiesību ierobežojuma pārbaudes shēma prasā noskaidrot, vai 1) tas ir noteikts ar likumu, 2) tas atbilst legītimam mērķim un 3) tas ir samērīgs (sal. *Satversmes tiesas 2003.gada 20.maija sprieduma lietā Nr.2002-21-01 secinājumu daļas 2.punkts*). Samērīguma tests ietver trīs elementus: 1) vai likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti legītimā mērķa sasniegšanai; 2) vai nav saudzējošāku līdzekļu legītimā mērķa sasniegšanai; 3) vai rīcība ir atbilstoša (piemēram, *Satversmes tiesas 2014.gada 9.janvāra sprieduma lietā Nr.2013-08-01 12.punkts*).

Savukārt Eiropas Savienības Tiesa, vērtējot pierādījumu iegūšanas kriminālprocesā un to tālākas izmantošanas administratīvajā procesā likumību, ir identificējusi šādus pārbaudāmos apstākļus: 1) vai attiecīgo pierādījumu iegūšana ir bijusi paredzēta tiesību aktos un bijusi nepieciešama kriminālprocesā; 2) vai iestādes veiktā ar šādiem līdzekļiem iegūto pierādījumu izmantošana ir bijusi atļauta tiesību aktos un nepieciešama; 3) vai atbilstoši vispārējam principam par tiesību uz aizstāvību ievērošanu personai ir bijusi iespēja administratīvajā procesā piekļūt šiem pierādījumiem un tikt uzklautai to sakarā (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 17.decembra sprieduma lietā „WebMindLicenses Kft”, C-419/14, ECLI:EU:C:2015:832, 91.punkts*).

[26] Vērtējot konkrētās lietas apstākļus, apgabaltiesa vispirms konstatē, ka operatīvās darbības pasākumi, tostarp operatīvā sarunu noklausīšanās, ir paredzēti Operatīvās darbības likumā. Nav šaubu, ka šo pasākumu veikšanas, ciktāl tas saistīts ar izmantošanu kriminālprocesā, mērķis ir bijis legītim, proti, novērst un izmeklēt noziedzīgus nodarījumus tautsaimniecībā un valsts dienestā. Turklāt operatīvās darbības pasākumi ir tikuši veikti ar Augstākās tiesas tiesneša atļauju – tāpat pirms pasākumu veikšanas ir tikuši izvērtēti to nepieciešamība un ietekme uz personas tiesībām, turklāt šo pārbaudi ir īstenojusi tiesu vara. Arī Satversmes tiesa atzinusi, ka likumdevējs ir noteicis tādu operatīvās darbības regulējumu, kas paredz tiesas kontroli vai vismaz pēckontroli pār veikto darbību tiesiskumu un atbilstību likuma prasībām (sal. *Satversmes tiesas 2011.gada 11.maija sprieduma lietā Nr.2010-55-0106 20.1.punkts*).

Konkurences padomes pilnvaras iegūt jebkāda veida informāciju ir noteiktas gan Administratīvā procesa likuma 59. un 60.pantā, gan arī Konkurences likuma 9.pantā, bet tiesības izmeklēt konkurences tiesību pārkāpumus, izmantojot iegūtos pierādījumus, izriet no Konkurences likuma 7.panta pirmās daļas. Turklāt ir skaidri saskatāma noklausīto sarunu izmantošanas nepieciešamība konkurences lietā, jo privātas personu sarunas par iespējamiem konkurences pārkāpumiem nav iespējams fiksēt citā veidā vai ar personām mazāk kaitējošiem līdzekļiem. Tādējādi attiecīgo pierādījumu nodošana Padomei ir notikusi būtisku vispārējo interešu dēļ, ņemot vērā aizliegtu kartēļa vienošanos potenciāli nozīmīgo ietekmi uz sabiedrības ekonomisko labklājību (sal., piemēram, *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2022.gada 23.jūnija sprieduma lietā Naumenko un SLA Rix Shipping pret Latviju, pieteikums Nr.50805/14, 49.punkts*). Tāpat ir konstatējams, ka pieteicējam ir bijusi iespēja administratīvā procesa laikā piekļūt sarunu atšifrējumiem un izteikties par to saturu un pieļaujamību.

Līdz ar to apgabaltiesa nesaskata, ka no kriminālprocesa iegūtu slepeni noklausītu fizisko personu sarunu ierakstu atšifrējumu izmantošana administratīvajā procesā nesamērīgi aizskartu pieteicēju tiesības attiecībā uz korespondences neaizskaramību. Vienlaikus apgabaltiesa uzsver, ka šis vērtējums neskar noklausīto fizisko personu iespējamo tiesību aizskārumu, jo tas nav izskatāmās lietas priekšmets.

[27] Apstrīdot Padomes izmantoto pierādījumu pieļaujamību, pieteicējas atsauca arī uz tiesībzinātnieku/pers. LL/ un/pers. MM/ 2021.gada 22.novembra atzinumu un tā papildinājumiem (*lietas 46.sējuma 11.–34.lapa*).

[27.1] Apgabaltiesa atzīst, ka atzinumā pamatoti secināts: operatīvās darbības pasākumos iegūto informāciju var izmantot kriminālprocesā, kā arī operatīvās darbības pasākumi aizskar personu pamattiesības. Par minēto strīda nav, jo izmantošanu kriminālprocesā tieši paredz tiesību normas, savukārt pamattiesību aizskārumi izriet no operatīvās darbības pasākumu būtības.

[27.2] Atzinumā arī secināts, ka operatīvās darbības pasākumos iegūtās informācijas izmantošana ārpus kriminālprocesa ietvariem ir iespējama tikai likumā īpaši paredzētos gadījumos, ko attiecībā uz izmantošanu administratīvajā procesā konkurences lietās Operatīvās darbības likums neparedz (*atzinuma 4.5.punkts*).

Tomēr, kā jau minēts iepriekš, izskatāmajā gadījumā nav pamata runāt par operatīvās darbības pasākumos iegūto ziņu tiešu pārņemšanu uz administratīvo procesu. Padome informāciju nav ieguvusi no operatīvās izstrādes lietas, bet gan no kriminālprocesa materiāliem. Turklāt ziņas no noklausītajām sarunām kriminālprocesā atbilstoši atzinumā norādītajam bija ieguvušas pierādījumu statusu (*atzinuma papildinājumu 2.2.punkts*), jo tika izmantotas lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu pamatojumā (2021.gada 10.maija lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, *lietas 5.sējuma 149.–155.lapa*).

[27.3] Pieteicējas šīs lietas izskatīšanas gaitā vairākkārt uzsvērusas līdzību starp Kriminālprocesa likumā paredzētajām speciālajām izmeklēšanas

darbībām un operatīvās darbības pasākumiem, lai pamatotu savu viedokli, ka nav pieļaujama operatīvās darbības pasākumos iegūtās informācijas nodošana un izmantošana citos procesos, tajā skaitā administratīvajā procesā (proti, no Kriminālprocesa likuma 230.panta pirmās daļas izriet, ka speciālo izmeklēšanas darbību, starp kurām ir arī sakaru līdzekļu kontrole, rezultātā iegūtos pierādījumus var izmantot tikai tajā kriminālprocesā, kurā šādas darbības veiktas, bet, ja ir iegūtas ziņas par iespējamu cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, šādu ziņu izmantošana par pierādījumiem citā lietā iespējama tikai ar attiecīgas amatpersonas pilnvaru).

Tomēr atzinumā pēc būtības secināts pretējais – proti, ka Kriminālprocesa likumā minēto speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā iegūtos pierādījumus, tostarp audioieraksta atšifrējumus, ir iespējams izmantot kā pierādīšanas līdzekli administratīvajā procesā (*atzinuma 4.4.punkts*).

Vienlaikus jāatzīst, ka atzinums un tā papildinājumi šajā ziņā ir savstarpējā pretrunā, jo, lai arī sākotnēji norādīts, ka administratīvajā procesā ir iespējams izmantot speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā iegūtos pierādījumus, atzinuma papildinājumos uzsvērts, ka normatīvie akti neatļauj kriminālprocesā ar personas slepenu noklausīšanos iegūtos materiālus nodot administratīvajam procesam, lai tos izmantotu kā pierādījumus, vēl jo vairāk administratīvajā procesā pret citu personu (*atzinuma papildinājumu 1.5.punkts*).

Tomēr, kā analizēts iepriekš (*sprieduma 24.–26.punkts*), nav šķēršļu citā procesā iegūtu pierādījumu izmantošanai administratīvajā procesā, ja vien tiek ievērotas personu pamattiesības.

[27.4] Apkopojot minēto, apgabaltiesa neuzskata, ka atzinumā izteiktais viedoklis par tiesību normu interpretāciju būtu pamats secinājumam, ka kriminālprocesa materiāli, kuri iegūti operatīvās darbības pasākumu rezultātā, nevar tikt izmantoti administratīvajā procesā konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanai.

[28] Procesa dalībnieki atsaucas arī uz ārvalstu tiesu nolēmumiem lietās, kurās risināts jautājums par operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtās informācijas izmantošanu ārpus kriminālprocesa, – gan lai pamatotu pozīciju, ka šādas informācijas izmantošana ir pieļaujama, gan arī lai pamatotu pretējo pozīciju, ka šādas informācijas izmantošana kategoriski nav pieļaujama.

Aplūkojot šos argumentus, vispirms uzsverams, ka pierādījumu iegūšanas, izmantošanas un novērtēšanas jautājumi ir katras valsts iekšējās tiesiskās kārtības jautājums – ar nosacījumu, ka Eiropas Savienības tiesiskajā telpā tiek ievērots ekvivalences un efektivitātes princips. Tas vienlaikus nozīmē, ka nav iespējams izdarīt pārliecinošu slēdzienu par kādas citas dalībvalsts tiesas izdarīto secinājumu attiecībā uz pierādījumu pieļaujamību un attiecināmību uz izskatāmā lietā risināmajiem jautājumiem, nesot vispusīgai attiecīgos procesuālo un materiālo tiesību jautājumus regulējošo dalībvalsts normatīvo aktu analīzei.

Tādēļ, paturot prātā procesuālās autonomijas principu, apgabaltiesa nesaskata pamatu un nozīmi atsaukties uz citu dalībvalstu tiesu izdarītajiem secinājumiem procesa dalībnieku minētajās lietās.

[29] Apgabaltiesa nevar pievienoties vairāku pieteicēju viedoklim, ka no kriminālprocesa iegūtie pierādījumi, tajā skaitā operatīvo darbību rezultātā iegūtie audio ieraksti un to atvasinājumi – audio ierakstu atšifrējumi, nav pieļaujami tikai tā iemesla dēļ, ka nav notikusi šo pierādījumu pārbaude Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Lietas izskatīšana administratīvajā procesā notiek saskaņā ar administratīvo procesu tiesā (iestādē) regulējošām tiesību normām, tādēļ tiesai nav pamata piemērot kriminālprocesa regulējošās tiesību normas. Kriminālprocesā iegūtu pierādījumu izmantošana administratīvajā procesā ir pieļaujama, pat ja tie vēl nav pārbaudīti tiesā Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā (sal. *Senāta 2020.gada 30.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-2/2020, ECLI:LV:AT:2020:0430.A420428212.2.S, 5.punkts, 2021.gada 4.marta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-191/2021, ECLI:LV:AT:2021:0304.A420202317.10.L, 5.punkts*).

Konkrētajā gadījumā operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtās ziņas atbilstoši Kriminālprocesa likuma 127.panta nosacījumiem tika pārbaudītas uzsāktajā kriminālprocesā, izmantojot kriminālprocesuālus līdzekļus (piemēram, noprotinot noklausītas un citas personas, izņemot elektroniskās saziņas līdzekļus un veicot to apskati un satura noskaidrošanu, veicot ekspertīzi). Tādējādi šīs ziņas ir vērtējamas kā pierādījumi kriminālprocesā.

Nemot vērā minēto, apgabaltiesa nesaskata pamatu raudzīties atšķirīgi uz operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtu un kriminālprocesuāli nostiprinātu pierādījumu izmantošanu administratīvajā procesā tiesā.

Turklāt atkārtoti jāuzsver Senāta atzītā, ka vispārīgi nav aizliegts izmantot pierādījumus, kuri iegūti citā procesā – piemēram, administratīvajā vai kriminālprocesā, ja vien tiesa var pārbaudīt pierādījumu pieļaujamību un personai ir iespēja izteikt savus apsvērumus par šiem pierādījumiem. Nav pamata uzskatīt, ka vienīgais veids, kā persona var paust savus apsvērumus par pierādījumiem (piedalīties pierādījumu pārbaudē), ir piedalīties tieši tajā procesā, kurā šie pierādījumi sākotnēji iegūti (*Senāta 2021.gada 9.aprīļa rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-484/2021, ECLI:LV:AT:2021:0409.A43007619.6.L, 10.punkts*).

Pieteicējam nebija iespējas piedalīties tajā procesā, kurā pierādījumi sākotnēji iegūti (operatīvās darbības pasākumos), jo tiesību normas to neparedz nevienai personai, kā arī tām nebija iespējams piedalīties kriminālprocesā, kurā šie pierādījumi nostiprināti un pārbaudīti. Tomēr pieteicējam šīs tiesības ir tikušas nodrošinātas administratīvajā procesā iestādē un tiesā, un pieteicējas šīs tiesības ir izmantojušas, rakstveidā un mutvārdos paūzot savus apsvērumus par pierādījumu pieļaujamību, attiecināmību un ticamību, kā arī piedaloties pierādījumu pārbaudē tiesas sēdē atbilstoši Administratīvā procesa likuma 234.pantam.

[30] Vienlaikus paturams prātā, ka, izmantojot citā procesā iegūtu pierādījumu, tiesai šaubu gadījumā jāgūst pārliecība arī par pierādījuma pieļaujamību (tā iegūšanas apstākļiem) un jāņem vērā riski, kādi var rasties, novērtējot tikai vienu pierādījumu (piemēram, izvilkumu no liecības atferējuma) no citā procesā esošo pierādījumu kopuma (*Senāta 2019.gada 15.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-49/2019, ECLI:LV:AT:2019:0215.A420364414.2.S, 6.punkts*).

Izskatāmajā lietā apgabaltiesai nerodas šaubas, ka operatīvās darbības pasākumi ir tikuši veikti likumā noteiktajā kārtībā, kas atbilstoši Operatīvās darbības likuma 7.panta ceturtajai daļai attiecībā uz operatīvo nepublicku sarunu slepenu noklausīšanos veicama sevišķajā veidā ar Augstākās tiesas priekšsēdētāja vai viņa īpaši pilnvarota tiesneša akceptu uz laiku līdz trim mēnešiem (ar iespēju pamatotas nepieciešamības gadījumā šo laiku pagarināt). To apstiprina Augstākās tiesas 2019.gada 2.janvāra uziņa Nr.1/19sl (*lietas 20.sējuma 143.–150.lapa*), ar kuru tiesa apliecina, ka tika akceptēti sevišķajā veidā veicamie operatīvās darbības pasākumi par /pers. AB/, /pers. AF/ un /pers. AD/ laikā no 2014.gada 15.decembra līdz 2018.gada 12.jūnijam. Tātad ziņas par faktiem iegūtas ar tiesiskām metodēm.

Tāpat apgabaltiesa nesaskata būtiskus riskus operatīvās darbības pasākumos iegūto ziņu novērtēšanā, jo, pirmkārt, lietas izskatīšanas gaitā iepazīs ar visiem kriminālprocesa 16870002618 materiāliem un konstatēja, ka šie materiāli nesatur citu administratīvās lietas izskatīšanai nozīmīgu informāciju, otrkārt, no kriminālprocesa iegūtās informācijas novērtējums izskatāmās lietas ietvaros nav saistīts ar attiecīgajā kriminālprocesā sniegto novērtējumu, ņemot vērā šo procesu atšķirīgos izpētes objektus (konkurences tiesību pārkāpums administratīvajā procesā un noziedzīgi nodarījumi tautsaimniecībā un valsts dienestā kriminālprocesā).

[31] Pieteicēji citstarp argumentē, ka operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtie pierādījumi nav pieļaujami arī tā iemesla dēļ, ka KNAB bija pilnvarots veikt operatīvo noklausīšanos tikai attiecībā uz /pers. AB/, /pers. AF/ un /pers. AD/, bet ne citām personām. Tādēļ jebkādas tādas informācijas izmantošana, kas ir saistīta ar šīm citām personām, ir nelikumīga un neatbilstoša operatīvās darbības veikšanas principiem.

Apgabaltiesa šim viedoklim nepiekrīt.

Saskaņā ar Operatīvās darbības likuma 17.panta pirmās daļas 3.punktu, ja operatīvās darbības subjekta rīcībā ir pamatota informācija par personas gatavotu vai izdarītu noziegumu vai tās radītu valsts vai sabiedrības drošības apdraudējumu vai nozieguma izdarīšanā aizdomās turētā, apsūdzētā vai notiesātā persona tiek meklēta, ir atļauta operatīvā sarunu noklausīšanās – tas ir, to sarunu noklausīšanās, kuras notiek starp šo personu un citām personām (arī pa tālruni, ar elektroniskajiem un cita veida sakaru līdzekļiem).

Tātad operatīvā sarunu noklausīšana jau pēc jēgas ietver ne tikai noklausāmās personas (t.i., tās personas, par kuru ir pamats domāt, ka tā gatavo vai ir izdarījis noziegumu, vai rada drošības apdraudējumu) teikto, bet šīs personas *sarunas* (t.i., savstarpēju sazināšanos starp vairākām personām mutvārdu formā) ar citām personām.

Tāpat pieteicējas argumentē, ka nav pieļaujams operatīvās darbības pasākumu, kas nav saskaņoti attiecībā uz konkrētu personu, rezultātā iegūto informāciju izmantot, lai pierādītu šīs personas vainu. Tomēr konkrētajā gadījumā tas arī nav noticis, jo konkurences pārkāpuma lietā netiek pierādīta attiecīgo fizisko personu vaina, bet gan juridisko personu pārkāpums.

[32] Pieteicējas norāda, ka Padome ir pieļāvusi būtisku procesuālu kļūdu, pierādīšanā izmantojot tikai sarunu atšifrējumus, bet neiegūstot sarunu audioierakstus.

Apgabaltiesa turpmāk minēto iemeslu dēļ šim viedoklim nepiekrīt.

[32.1] Personu sarunu audioierakstu atšifrējums ir atzīstams par rakstveida pierādījumu, jo tās ir rakstveidā fiksētas ziņas par faktiem. Administratīvā procesa likuma 59.pants, kas regulē lēmuma pieņemšanai nepieciešamās informācijas iegūšanu administratīvajā procesā iestādē, nenoteic ierobežojumus attiecībā uz kādu konkrētu pierādījumu izmantošanu. Tādējādi šāds pierādījums vispārīgi ir pieļaujams. Vienlaikus paturams prātā, ka sarunu audioierakstu atšifrējums ir atvasināts pierādījums iepretim sarunu audioierakstiem kā sākotnējam pierādījumam. Tādējādi, pastāvot pamatotām šaubām par sarunu atšifrējumu kā atvasināta pierādījuma ticamību, var rasties nepieciešamība pārbaudīt arī sākotnējo jeb oriģinālo pierādījumu (sarunu audioierakstus). Tomēr gadījumā, ja iestādei šādas šaubas nav radušās, kā tas ir bijis arī konkrētajā gadījumā, ņemot vērā sarunu atšifrējumu iegūšanas apstākļus (proti, tie iegūti no kriminālprocesa materiāliem, procesa virzītājam tos nosūtot Padomei), iestādei nav pienākuma ar visiem iespējamiem līdzekļiem novērst lietas dalībnieku šaubas par pierādījumu ticamību.

Tādēļ apgabaltiesa neuzskata, ka Padomes rīcība, pierādīšanā izmantojot tikai sarunu atšifrējumus kā atvasinātu pierādījumu, pati par sevi būtu atzīstama par būtisku procesuālu pārkāpumu. Par tādu tā būtu atzīstama tikai tad, ja šāda rīcība varēja ietekmēt lēmuma rezultātu (t.i., ja sarunu atšifrējumi patiešām būtu saturiski kļūdaini un neatbilstu sākotnējam avotam, kā rezultātā par kļūdainiem būtu atzīstami arī Padomes izdarītie secinājumi par konkurences tiesību pārkāpumu pieteicēju darbībās, kas balstīti šajos pierādījumos).

[32.2] Apgabaltiesa lietas izskatīšanas gaitā ir ieguvusi sarunu audioierakstus un pievienojusi tos lietas materiāliem: KNAB pēc apgabaltiesas pieprasījuma iesniedza kriminālprocesā Nr.16870002618 iegūtos audio ierakstus, kas ierakstīti divās CD matricās (*lietas 45.sējuma 32.–34.lapa*).

Tātad tiesvedības laikā lietas dalībniekiem ir bijusi iespēja iepazīties ar sarunu audioierakstiem un salīdzināt tos ar audioierakstu atšifrējumiem, tādējādi pārliecinoties par Padomes izmantoto sarunu atšifrējumu atbilstību to pirmavotam, un gadījumā, ja ir konstatējamas būtiskas neatbilstības, to darot zināmu tiesai un pārējiem lietas dalībniekiem.

Atsevišķi lietas dalībnieki lūdza šos pierādījumus pārbaudīt tiesas sēdē, norādot, ka Padomes izmantotajos atšifrējumos veikta virkne labojumu, kas varējuši mainīt teksta jēgu (*UGN 2023.gada 26.maija lūgums lietas 51.sējuma 237.–239.lapā*), sarunu atšifrējumi nav pilnīgi, tajos aizklāti atsevišķi vārdi, tie nav fiksēti vai fiksēti nepareizi (*LNK Industries 2023.gada 5.jūnija lūgums lietas 51.sējuma 244.–245.lapā*), tajos ir pārrāvumi, kas rada šaubas par ierakstu autentiskumu (*Abora 2023.gada 5.jūnija lūgums lietas 52.sējuma 11.–12.lapā*).

[32.3] Apgabaltiesa, pārbaudot pierādījumus tiesas sēdē (*2023.gada 15.jūlija tiesas sēdes protokols, lietas 52.sējuma 50.–51.lapa*), pārliecinājās, ka attiecīgie sarunu atšifrējumi saturiski kopumā – ar nebūtiskām atšķirībām – atbilst sarunu ierakstiem, kā arī konstatēja, ka atšifrējumos norādītie izlaidumi atbilst pārrāvumiem ierakstā. Saturiskās atšķirības galvenokārt veido necenzētas leksikas, kā arī objektīvi nesaprotamu vārdu izlaidumi.

Pieteicēju argumenti šajā ziņā kopumā ir vispārīgi.

LNK Industries, analizējot konkrētus sarunu atšifrējumu fragmentus un salīdzinot tos ar audioierakstiem, norāda uz atsevišķām nesakrītībām un neprecizitātēm sarunu ierakstos, piemēram, 2016.gada 27.jūnija sarunā /adrese/, kur sarunu atšifrējumos norādītā frāze „ir iekšā” neatbilst audioierakstā faktiski izrunātajai frāzei „Pag, tas ir mums iekšēji kalendārā” (fails 17_27_06_2016_17_56_0000.wav, 0:41:13-0:41:31). Tomēr pieteicēja sīkāk nepaskaidro, kādēļ uzskata, ka šī neprecizitāte ir būtiski izmainījusi sarunas saturu un teksta uzveri. *LNK Industries* norāda, ka arī tālākajā sarunu fragmentā sarunu atšifrējums nav precīzs, jo izlaisti vārdi „,Selva būve” bija zemākā cena” (fails 17_27_06_2016_17_56_0000.wav, 0:51:19-0:52:01), un pauzt neizpratnī, kādēļ Padome to attiecinājusi uz konkrētu iepirkumu un kādēļ uzskatījusi, ka norādītie dalībnieki vienojas par iepirkumiem vai apmainās ar sensitīvu informāciju. Tomēr arī šajā gadījumā, ciktāl jautājums skar sarunu atšifrējumu atbilstību audioierakstiem, nav saskatāma cēloņsakarība starp pieteicējas norādītajām neprecizitātēm un Padomes izdarītajiem secinājumiem (t.i., nav pamata pieņemt, ka šīs neprecizitātes varēja ietekmēt pārsūdzētā lēmuma rezultātu). Savukārt tas, vai Padomes secinājumi pēc būtības ir pareizi, nav pierādījumu pieļaujamības jautājums.

Norādes par necenzētās leksikas aizklāšanu un vairāku sarunu sapludināšanu vienā (*LNK Industries debašu runas 72., 76.–78.punkts, lietas 52.sējuma 166.–168.lapa*) ir pārāk nekonkrētas, tādēļ nepārbaudāmas.

Merks pieteikumā norāda uz iespēju, ka sarunu atšifrējuma sagatavotājs varēja kļūdoties un ka Padome, iespējams, veikusi patvaļīgus labojumus. Tomēr, lai arī tai bija pieejami sarunu audioieraksti, *Merks* nav sniegusi precīzas ziņas par to, kuri Padomes izmantotie sarunu atšifrējumi neatbilst audioierakstiem. Līdz ar to šie vispārīgie argumenti noraidāmi kā nepamatoti.

Savukārt *Abora* iebildumi attiecas nevis uz sarunu atšifrējumu, bet gan audioierakstu pieļaujamību, tādēļ pārbaudāmi šādā aspektā.

[33] Pieteicējas uzskata, ka audioieraksti nav pieļaujami, jo tos nav iespējams identificēt (pārliecināties par to autentiskumu un secīgi arī ticamību).

Apgabaltiesa šim viedoklim nepiekrīt.

Pārbaudot CD matricu ar identifikācijas numuru 1900253-1 (*lietas 45.sējuma 33.lapa*), konstatējams, ka disks satur septiņas failu māpes (02.06.2016., 03.07.2016., 06.12.2016., 16.01.2015., 21.07.2015., 27.06.2016., 27.08.2015.). No tām failu māpe 02.06.2016. satur failu 14_02_06_2016_14_13_0000.wav, failu māpe 03.07.2016. satur failu 004.wav, failu māpe 06.12.2015. satur failu 017.wav, failu māpe 16.01.2015. satur failu 09_16_01_2015_09_04_0000.wav, failu māpe 21.07.2015. satur divas apakšmāpes, no kurām māpe 1 satur divus failus: 09_15_10_2013_09_23_0000.wav un 10_15_10_2013_10_05_0000.wav, bet māpe 2 satur failu 12_21_07_2015_12_46_0000.wav, failu

mape 27.06.2016. satur failu 17_27_06_2016_17_56_0000.wav un failu mape 27.08.2015. satur failu 12_27_08_2015_12_36_0000.wav. Diska datu kopējais apjoms ir 3,95 GB (*used space* 4 245 397 504 bytes).

Pārbaudot CD matricu ar identifikācijas numuru 1900253-2 (*lietas 45.sējuma 34.lapa*), konstatējams, ka diska satur piecas failu mapes (07.06.2018., 08.08.2016., 17.08.2017., 19.05.2017., 30.06.2017.). No tām failu mape 07.06.2018. satur failu 20_07_06_2018_20_00_0000.wav, failu mape 08.08.2016. satur divus failus: 18_08_08_2016_18_25_0000.wav un 18_08_08_2016_18_30_0000.wav, failu mape 17.08.2017. satur failu 15_17_08_2017_15_58_0000.wav, failu mape 19.05.2017. satur failu 16_19_05_2017_16_01_0000.wav, failu mape 30.06.2017. satur failu 08_30_06_2017_08_52_0000.wav. Diska datu kopējais apjoms 2,18 GB (*used space* 2 343 118 848 bytes).

Minētā informācija pilnībā sakrīt ar 2019.gada 7.jūnija eksperta atzinumā Nr.1900253 kriminālprocesā Nr.16870002618 (*lietas 15.sējuma 43.–46.lapa*) norādīto ekspertīzei izsniegto CD matricu raksturojošo informāciju.

Līdz ar to apgabaltiesai nav šaubu, ka KNAB iesniegtie audioieraksti ir identiski kriminālprocesā Nr.16870002618 iegūtajiem audioierakstiem, attiecībā uz kuriem tika veikta ekspertīze un sagatavots eksperta atzinums Nr.1900253.

[34] Apgabaltiesa neuzskata, ka nepieciešams nozīmēt ekspertīzi lietā, lai pārlicinātos, ka kriminālprocesa materiālos esošās datnes ir tās pašas datnes, kas pievienotas šīs lietas materiāliem.

Pirmkārt, datnes no kriminālprocesa materiāliem izsniedza kriminālprocesa virzītājs pēc tiesas pieprasījuma (KNAB 2022.gada 3.maija vēstule Nr.1/2369, *lietas 45.sējuma 32.lapa*), līdz ar to ir nepārprotami konstatējams šo datņu avots. Apgabaltiesai nav pamata uzskatīt, ka kriminālprocesa virzītājs būtu izsniedzis kādus citus skaņu ierakstus vai arī tos būtu montējis vai kā citādi falsificējis. Otrkārt, apgabaltiesa ir pārlicinājusies par datņu iznēru sakrītību.

Tātad gan datņu iegūšanas apstākļi, gan to raksturojošie rādītāji nepārprotami apliecina, ka administratīvās lietas materiālos esošās datnes (to saturs) ir tās pašas, kas atrodas kriminālprocesa materiālos un par kurām sniegts eksperta atzinums Nr.1900253.

Abora secinājumi par datu nesakrītību izdarīti, salīdzinot pieteicējam izsniegtās CD matricas ar lietas materiālos esošo skaņu ierakstu atvasinājumu (kopiju) ar eksperta atzinumā norādīto informāciju (*lietas 52.sējuma 145.lapa*), līdz ar to šie secinājumi nevar tikt attiecināti uz lietas materiālos esošajām CD matricām ar tajās esošajām datnēm. Turklāt *Abora* argumenti ir pretrunīgi, jo, no vienas puses, datņu iznēru nesakrītību pieteicēja izmanto kā pamatojumu secinājumam par datņu neatbilstību ekspertu atzinumam, bet, no otras puses, norāda, ka datņu nosaukuma vai iznēra salīdzināšana ar ekspertu atzinumā norādīto neļauj tiesai pārlicināties, ka ieraksti ir tie paši.

[35] Apgabaltiesa nesaskata pamatu apšaubīt audioierakstu autentiskumu, ņemot vērā 2019.gada 7.jūnija eksperta atzinumā konstatēto, ka pētāmie skaņu ieraksti, kas fiksēti attiecīgajās failu mapēs, ne ieraksta laikā, ne pēc to pabeigšanas nav montēti vai falsificēti.

Eksperts, veicot pētāmo ierakstu audītīvo un akustisko analīzi, kā arī audio failu tehniskās informācijas izpēti, konstatēja, ka pētāmajos ierakstos ir konstatēti skaņas signāla pārrāvumi un īslaicīgi maksimālas amplitūdas pilna spektra trokšņi, tomēr šie traucējumi nav atzīstami par montāžu, jo radušies tehnisku, no cilvēka gribas neatkarīgu faktoru ietekmē, radio signāla pārraides traucējumu rezultātā, savukārt ar klasificētās ierīces ierakstu apstrādes programmatūru (šāda programmatūra izmantota ierakstu „017.wav” un „004.wav” veikšanai diskā ar identifikācijas Nr.1900253-1) nav iespējams ierakstus rediģēt, „izgriezt” fragmentu no vidus, apvienot vai ievietot skaņu ierakstu fragmentus no citiem ierakstiem vai „izdzēst” ieraksta daļu. Eksperts nekonstatēja pazīmes, kas varētu liecināt par jebkādu citu skaņas ierakstu rediģēšanai paredzētu programmu iespējamo lietojumu pēc ierakstu pabeigšanas (*lietas 15.sējuma 44.–46.lapa*). Eksperta atzinumā ir uzskaitīti ekspertīzē konstatētie skaņas signāla pārrāvumi (*eksperta atzinuma 4.–6.lapaspuse, lietas 15.sējuma 44.–45.lapa*), starp kuriem ir arī *Abora* norādītie un tiesas sēdē pārbaudītie skaņas signāla pārrāvumi.

Līdz ar to *Abora* pieņēmumi par audioierakstu iespējamo montāžu vai falsificēšanu noraidāmi kā nepamatoti.

Par pierādījumu attiecināmību

[36] Pieteicējas norāda, ka audioieraksti un to atšifrējumi nav izmantojami arī tādēļ, ka nav identificējamās sarunās piedalījušās personas.

Attiecībā uz to, vai ir pamats secināt, ka audio ierakstos (un secīgi arī šo ierakstu atšifrējumos) ir fiksētas identificējama fizisko personu balsis, konstatējams tālāk minētais.

[37] No lietas materiāliem izriet, ka sākotnēji ekspertīzē tika pārbaudīts tas, vai audioieraksti ir autentiski, proti, vai tie nav montēti vai falsificēti. Eksperta atzinumā Nr.1900253, kā jau minēts iepriekš, apstiprināts, ka audio ieraksti nav ne montēti, ne arī falsificēti. Savukārt, lai noteiktu, vai audio ierakstos ir fiksētas konkrētu fizisku personu (/pers. AB/, /pers. AF/, /pers. AL/, /pers. AJ/, /pers. AC/, /pers. AM/, /pers. AH/, /pers. AI/, /pers. AE/, /pers. AN/ un /pers. AK/) balsis, kriminālprocesā Nr.16870002618 tika noteikta skaņu ierakstu ekspertīze, uzdodot ekspertam jautājumu, vai CD matricās (kompaktdiskos Nr.12/112s un Nr.12/113s) ir fiksēta minēto fizisko personu individuālā runa (*lietas 25.sējuma 197.lapa*).

Veicot komplekso skaņu ierakstu ekspertīzi, tika konstatēts, ka vīriešu individuālā runa, kas fiksēta pētāmajās fonogrammas un ekspertu atzinumā nosacīti apzīmēta ar /iniciāļ/, ar lielu varbūtību pieder attiecīgi /pers. AB/, /pers. AF/, /pers. AL/, /pers. AJ/, /pers. AC/, /pers. AM/, /pers. AI/, /pers. AE/, /pers. AN/ un /pers. AK/ (*ekspertu 2021.gada 12.janvāra atzinums Nr.2006655/2006656, lietas 25.sējuma 199.–223.lapa*).

[38] Turklāt faktu, ka konkrētajos datumos ir notikušas sarunas starp audioierakstu atšifrējumos un ekspertu atzinumā identificētajām personām, apstiprina arī citi lietā konstatētie apstākļi.

[38.1] Pirmkārt, tikšanās un savstarpēju komunikāciju nenoliedz arī noklausītās personas.

/pers. AN/ apstiprināja savu dalību sarunās, kas notikušas /adrese/ ar /pers. AF/, /pers. AD/, /pers. AB/, /pers. AC/, /pers. AJ/, /pers. AK/, /pers. AL/, /pers. AM/, /pers. AE/, /pers. AI/, /pers. AH/ (*2019.gada 3.septembra sarunu protokols ar /pers. AN/, lietas 19.sējuma 71.lapa*).

/pers. AC/ apstiprināja, ka ir ticis ar /pers. AB/, /pers. AJ/, /pers. AK/, /pers. AL/, /pers. AM/, /pers. AN/, /pers. AE/, /pers. AI/ un /pers. AH/ /adrese/, kur apsprieduši iepirkumus (vai pietiek jaudas un kapacitātes), biedrībai „Latvijas Būvuzņēmēju partnerība” (turpmāk – Būvuzņēmēju partnerība) aktuālos jautājumus, situāciju tirgū (*2019.gada 3.septembra protokols par Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktā paredzēto procesuālo darbību veikšanu, lietas 19.sējuma 118.lapa*). Vēlāk /pers. AC/, atsakoties komentēt kādu no sarunām, apliecināja, ka ir bijis tur (t.i. /adrese/) vienu vai divas reizes un ir runājis, vienlaikus precizējot, ka uzrādītie teksta fragmenti nedod pietiekamu priekšstatu par sarunas saturu un jēgu un ka viņš nevar apliecināt, ka konkrētās sarunas brīdī ir bijis tās dalībnieks un ka sarunas notikušas viņa klātbūtnē (*2019.gada 5.septembra sarunu protokols, lietas 20.sējuma 201.lapa*). /pers. AC/ kriminālprocesā liecināja, ka pazīst /pers. AB/, /pers. AF/, /pers. AE/, /pers. AD/, /pers. AL/, /pers. AH/, /pers. AJ/, /pers. AI/, /pers. AN/, /pers. AM/ un ka ir bijis /adrese/ vienu vai divas reizes, lai pārrunātu aktuālās būvniecības problēmas un Būvniecības partnerībai aktuālos jautājumus, iespējams, ka tikšanās piedalījās /pers. AB/, /pers. AF/, /pers. AL/, /pers. AJ/, /pers. AE/, /pers. AN/, /pers. AI/, /pers. AM/, /pers. AH/, /pers. AD/, bet konkrētu personu loku neatceras (*2019.gada 3.septembra aizturētā nopratināšanas protokols,*

lietas 22.sējuma 71.–73.lapa).

/pers. AE/ apstiprināja, ka ir bijis /adrese/, lai gan neatcerējās, vai ir bijis konkrētajos datumos (2019.gada 3.septembra sarunu protokols, lietas 19.sējuma 149., 153.lapa). Savukārt kriminālprocesa ietvaros /pers. AE/ liecināja, ka pazīst /pers. AF/, /pers. AB/, /pers. AD/, /pers. AL/, /pers. AK/, /pers. AJ/, /pers. AI/, /pers. AN/, /pers. AM/ un ka tikšanās /adrese/ bija saistīta ar aktuālo jautājumu apspriešanu nozarē (2019.gada 3.septembra personas, pret kuru uzskāts kriminālprocess, nopratināšanas protokols, lietas 22.sējuma 64.lapa). Tāpat /pers. AE/ liecināja, ka /adrese/ bijis trīs reizes, tur notika tikšanās, kurās piedalījās katru reizi citi cilvēki. Pirmā tikšanās bija aptuveni 2015.gadā. Tikšanās reizē piedalījās pratināšanas protokolā nosauktās personas, iespējams, ka kāda nebija vai to bija vairāk (2019.gada 17.septembra personas, pret kuru uzskāts kriminālprocess, papildus pratināšanas protokols, lietas 22.sējuma 75.lapa).

/pers. AD/ ir bijis /adrese/, bet konkrētas sarunas un tikšanās mērķi neatcerējās, komentārus par uzrādītajiem sarunu atšifrējumiem nesniedza (2019.gada 3.septembra protokols par Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktā paredzēto procesuālo darbību veikšanu, lietas 19.sējuma 5.–6.lapa).

/pers. AF/ skaidroja, ka /adrese/ notiek dažādas sanāksmes un tikšanās, jo tā ir apspriežu telpa (2019.gada 3.septembra protokols par Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktā paredzēto procesuālo darbību veikšanu, lietas 19.sējuma 177.lapa). /pers. AF/ kriminālprocesā liecināja, ka pazīst /pers. AB/, /pers. AC/, /pers. AE/, /pers. AD/, /pers. AL/, /pers. AJ/, /pers. AI/, /pers. AN/, /pers. AM/ un ka minētās personas ir bijušas /adrese/, tikšanās notikušas, iespējams, reizi gadā, bet /pers. AF/ neatcerējās, kāds ir bijis dalībnieku loks (2019.gada 3.septembra personas, pret kuru uzskāts kriminālprocess, nopratināšanas protokols, lietas 22.sējuma 66.–69.lapa).

/pers. AI/ atzina, ka sarunās /adrese/ bijis divas vai trīs reizes – pārsvarā vasarā, bet ne ziemā. Visās tikšanās reizēs klāt bijis /pers. AF/, /pers. AJ/, /pers. AE/, /pers. AC/, /pers. AB/, /pers. AN/, /pers. AK/. /pers. AL/ nav sastapis (2019.gada 3.septembra sarunu protokols, lietas 20.sējuma 12.lapa).

/pers. AL/ paskaidroja, ka vienu reizi bijis /adrese/ uz tikšanos ar /pers. AF/, /pers. AJ/, /pers. AD/, lai apspriestu nekustamā īpašuma projektu. Komentējot uzrādīto 2017.gada 19.maija sarunas atšifrējuma fragmentu, norādīja, ka sarunu un tikšanos neatceras, savukārt par 2017.gada 17.augusta sarunas atšifrējumu norādīja, ka šādā sarunā nav piedalījies. Par 2017.gada 30.jūnija un 2018.gada 7.jūnija sarunu neko nevarēja atcerēties (2019.gada 3.septembra sarunu protokols, lietas 20.sējuma 57.–58.lapa).

/pers. AJ/ norādīja, ka „pāris reizes” ir bijis /adrese/ un ticis ar citu tirgus dalībnieku pārstāvjiem, tostarp /pers. AF/, iespējams, /pers. AC/ (2019.gada 3.septembra sarunu protokols, lietas 20.sējuma 86.–87., 89.lapa).

/pers. AK/ norādīja, ka ir piedalījies sarunās /adrese/ un apspriedis situāciju būvniecības nozarē (2019.gada 3.septembra sarunu protokols, lietas 20.sējuma 94.lapa).

/pers. AB/ apstiprināja, ka pazīst /pers. AC/, /pers. AE/, /pers. AD/, /pers. AL/, /pers. AJ/, /pers. AI/ un ka ir bijis /adrese/, kur ticis ar /pers. AF/, /pers. AL/, /pers. AJ/, /pers. AE/, /pers. AN/, /pers. AI/, /pers. AM/, /pers. AH/, /pers. AD/. Ar šīm personām ticis Būvuzņēmēju partnerības ietvaros un pārrunājuši aktuālos jautājumus būvniecības nozarē (2019.gada 3.septembra aizturētā nopratināšanas protokols, lietas 22.sējuma 59.–62.lapa).

Tātad, lai arī minētajām personām ir atšķirīgs viedoklis par sarunu skaitu, saturu un kontekstu (kas ir saprotami, ņemot vērā apstākļus, kādos personas ir sniegušas šīs ziņas), tās pēc būtības nenoliedz, ka ir savstarpēji pazīstamas un sarunās ir piedalījušas.

[38.2] Otrkārt, KNAB operatīvās uzskaites lietas ietvaros ir konstatējis, ka /adrese/, notikušas vairākas uzņēmēju tikšanās, 2015.gada 27.augustā, 2017.gada 19.maijā, 30.jūnijā un 17.augustā fiksējot automašīnas un personas, kuras ierodas uz šīm tikšanās reizēm (KNAB 2019.gada 25.jūlija vēstule Nr.2185 par materiālu pievienošanu kriminālprocesam Nr.16870002618, lietas 15.sējuma 49.lapa).

Iepazīstoties ar KNAB fiksēto transportlīdzekļu reģistrācijas numuriem un ziņām par to turētājiem un īpašniekiem, kā arī tikšanās vietas fotoattēliem (lietas 15.sējuma 51.–86.lapa), apgabaltiesa secina, ka fotoattēlos nav iespējams identificēt konkrētas personas un transportlīdzekļus, kā arī fotoattēlu tapšanas laiku. Tomēr, ņemot vērā informācijas avotu un atsevišķu tirgus dalībnieku pārstāvju sniegto informāciju (piemēram, /pers. AD/, komentējot viņam uzrādīto fotoattēlu, norādīja, ka neatceras, kāpēc šajā teritorijā (t.i., /adrese/) ir bijis – tātad nenoliedz, ka ir atradies fotoattēlā fiksētajā vietā (2019.gada 3.septembra protokols par Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktā paredzēto procesuālo darbību veikšanu, lietas 19.sējuma 5.lapa)), atzīst, ka šīs ziņas netieši apliecina sarunu esību un tajās piedalījušos personu loku.

[39] Apkopojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka sarunu atšifrējumi un audioieraksti ir pieļaujami un attiecināmi pierādījumi šajā administratīvajā lietā.

Par pierādījumu pieļaujamību datu aizsardzības kontekstā

[40] Pieteicējas argumentē, ka sarunu ieraksti nav pieļaujami arī tādēļ, ka tas pārkāptu fizisko personu datu aizsardzības noteikumus. Proti, personas datu apstrādes mērķis nav saderīgs ar sākotnējo personas datu apstrādes mērķi, un iestādes nav nodrošinājušas no Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses izrietošās procesuālās garantijas attiecībā uz personas datu aizsardzību.

[41] Apgabaltiesa nevērtēs pieteicēju argumentus par datu aizsardzības principu pārkāpumiem, jo tiem nav nozīmes izskatāmajā lietā.

Pieteicējas ir juridiskas personas, savukārt personas datu aizsardzība ir fizisko personu pamattiesības. Tādējādi ir acīmredzami, ka pieteicējas kā juridiskas personas nevar atsaukties uz iespējamiem Padomes (un vēl jo vairāk KNAB, kas nav izskatāmās lietas dalībnieks) pieļautiem personas datu apstrādes pārkāpumiem, jo tikai attiecīgajām fiziskajām personām piemīt subjektīvās tiesības prasīt šādu pārkāpumu novēršanu.

Arī Eiropas Savienības Tiesa, vērtējot iespējamo Hartas 8.panta, kas paredz ikvienas personas tiesības uz savu personas datu aizsardzību, pārkāpumu saistībā ar nodokļu iestādes veikto pierādījumu vākšanu un izmantošanu, atzinusi, ka tai nav jāpārbauda, vai pierādījumu nodošana no dienesta, kas ir atbildīgs par izmeklēšanas veikšanu kriminālprocesā, un to saņemšanu dienestā, kur norisinās administratīvais process, lai tos tajā izmantotu, ir Hartas 8.pantā garantēto tiesību uz personas datu aizsardzību pārkāpums, jo *WML (pieteicēja lietā)*, tā kā tās juridiskajā nosaukumā nav norādīta neviena fiziskā persona, nav fiziska persona un tā nevar atsaukties uz šo aizsardzību (*Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 17.decembra sprieduma lietā „WebMindLicenses Kft”, C-419/14, ECLI:EU:C:2015:832, 79.punkts*).

Tādēļ pieteicēju argumenti, ciktāl tie saistīti ar personu datu apstrādes principu pārkāpumu, atstājami bez ievēribas.

Aizliegtas vienošanās – juridiskais ietvars

[42] Konkurences likuma 11.panta pirmā daļa paredz, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā.

Kā jau minēts, Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas aizliegums aptver tirgus dalībnieku līgumus, tirgus dalībnieku apvienības lēmumus un savstarpēji saskaņotas darbības. Savstarpēji saskaņotu darbību aizliegums ir tirgus dalībnieka neatkarīgas un patstāvīgas rīcības principa sekas (sal. *Senāta 2009.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-234/2009, A42426505, 18.punkts, 2011.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-100/2011,*

A43005209, 12.punkts). Pretēja tirgus dalībnieka neatkarīgai un patstāvīgai rīcībai tirgū, kur tā uzvedību noteic vienīgi konkurences riski, ir tāda tieša vai netieša informācijas apmaiņa, ar kuru tiek nodoti jutīgi, individuāli dati, kas mazina neskaidrību par tirgus darbību (sk. *Eiropas Kopienu Tiesas 1975.gada 16.decembra sprieduma apvienotajā lietā „Suiker Unie”, C-40/73, EU:C:1975:174, 176.punktu, 1998.gada 28.maija sprieduma lietā „John Deere Ltd”, C-7/95 P, ECLI:EU:C:1998:256, 88.punktu*). Tādējādi patstāvības prasība aizliedz uzņēmējiem – konkurentiem – dibināt jebkādas tiešas vai netiešas kontaktus, kuru mērķis vai sekas ir vai nu ietekmēt pastāvošā vai potenciālā konkurenta rīcību tirgū, vai arī informēt šo konkurentu par rīcību, ko tas pats ir nolēmis vai plāno īstenot tirgū (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2013.gada 14.marta sprieduma lietā „Fresh Del Monte Produce”, T-587/08, ECLI:EU:T:2013:129, 345.punkts*).

Īpaši būtiska ir informācijas apmaiņa, kas notiek attiecībā uz iepirkumiem (konkursiem), jo tad atšķirībā no ilgstošas tirgus dalībnieku rīcības un konkurences tirgus apstākļos konkurence notiek, vienā konkrētā momentā salīdzinot visus saņemtos piedāvājumus atbilstoši specifiskiem un iepriekš zināmiem noteikumiem. Šādos apstākļos konkurentu savstarpēja informācijas apmaiņa paver ceļu manipulācijām, dodot iespēju pat pilnībā paredzēt un izšķirt konkrētā iepirkuma rezultātu (*Senāta 2017.gada 7.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-104/2017, A43014213, 10.punkts*). Arī vienošanās par kāda tirgus dalībnieka nepiedalīšanos kādā iepirkumā kā ceļš uz klientu un tirgus sadali veido aizliegtu vienošanos (*Senāta 2022.gada 30.augusta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-958/2022, ECLI:LV:AT:2022:0830.A43002421.9.L, 2.punkts*).

Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas piemērošanai nepieciešams konstatēt šādus priekšnoteikumus: 1) tirgus dalībnieki; 2) vienošanās tirgus dalībnieku starpā; 3) vienošanās mērķis vai sekas, kas izpaužas kā konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijā.

[43] Pievēršoties pierādīšanas pienākumam un pierādīšanas standartam, akcentējams, ka konkurences lietās jautājumā par vienošanās esības pierādīšanu ievērojams, ka, lai pierādītu saskaņotu darbību eksistenci, nav nepieciešams, ka konkurents ir formāli apņēmis, attiecībā uz vienu vai dažiem citiem [konkurentiem] rīkoties zināmā veidā vai konkurenti ir vienojušies par to turpmāko rīcību tirgū. Ir pietiekami, ka konkurents ar savu paziņojumu par plānoto rīcību ir izlēdzis vai, vismaz, ir būtiski samazinājis neskaidrību par uzvedību, kuru gaidīt no cita tirgū. Saskaņotas darbības jēdziens ietver sevī divpusēju kontaktu eksistenci. Šis apstāklis izpildās tad, kad viens konkurents atklāj tā nākotnes nodomus vai rīcību citam, kad pēdējais to lūdz vai, vismaz, akceptē šādu informācijas apmaiņu (*Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2000.gada 15.marta sprieduma apvienotajā lietā „Cimenteries CBR SA”, T-25/95, ECLI:EU:T:2000:77, 1849.punkts*).

Aizliegtas vienošanās pierādīšanas pienākums gulstas uz Padomi. Tas nozīmē, ka tai ir jāiesniedz tādi pierādījumi, kas juridiski pietiekami pierāda pārkāpumu veidojošu faktu esību. Pierādījumiem jābūt pietiekami precīziem un saskaņīgiem (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2016.gada 8.septembra sprieduma lietā „Goldfish BV”, T-54/14, ECLI:EU:T:2016:455, 91.punkts*). Vienlaikus vērā ņemams, ka ne visiem pierādījumiem katrā ziņā ir jāatbilst šiem kritērijiem attiecībā uz katru no pārkāpuma elementiem. Pietiek, ka iestādes sniegtais norāžu kopums, izvērtēts visaptveroši, atbilst šai prasībai. Iestādes sniegtās pārkāpumu pamatojošās norādes ir vērtējamas kopumā, nevis izolēti (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās Tiesas 2011.gada 30.novembra sprieduma lietā „Quinn Barlo Ltd”, T-208/06, ECLI:EU:T:2011:701, 44.–45.punkts*).

Turklāt jāņem vērā, ka lielākajā daļā gadījumu pret konkurenci vērstu darbību vai nolīgumu pastāvēšana ir jāizsecina no noteikta skaita sakrītību un norāžu, kuras, skatītas kopā un nepastāvot citam loģiskam izskaidrojumam, var veidot pierādījumu par konkurences normu pārkāpumu (sal. *Eiropas Kopienu Tiesas 2006.gada 21.septembra sprieduma lietā „Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied”, C-105/04 P, ECLI:EU:C:2006:592, 94. un 135.punkts, Pirmās instances tiesas 2008.gada 8.jūlija sprieduma lietā „BPB plc”, T-53/03, ECLI:EU:T:2008:254, 63.punkts*). Tas tādēļ, ka aizliegtu vienošanos lietās, kas pēc sava rakstura ir slepenas, ir neizbēgami, ka daži no dokumentiem, kas liecina par katras pret konkurenci vērstās prakses izpaušmēm, netiks atklāti (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās Tiesas 2011.gada 16.jūnija sprieduma lietā „Team Relocations NV”, T-204/08, ECLI:EU:T:2011:286, 65.punkts*). Respektīvi, ir ierasts, ka saistībā ar pret konkurenci vērstajām darbībām un nolīgumiem darbības norisinās slepeni, sanāksmes norisinās slepeni un ar tām saistītā dokumentācija tiek samazināta līdz minimumam. Pat ja iestāde atklāj pierādījumus, kas tiešā veidā apliecina prettiesisku saziņu starp tirgus dalībniekiem, tie parasti ir fragmentāri un izkaisīti, kā rezultātā bieži noteiktas detaļas jārekonstruē, izmantojot dedukciju (sal. *Pirmās instances tiesas 2008.gada 8.jūlija sprieduma lietā „BPB plc”, T-53/03, ECLI:EU:T:2008:254, 63.punkts*). Tādējādi, lai gan iestādei ir jāpierāda, ka vienošanās par tirgus sadali ir noslēgta, būtu pārmērīgi prasīt tai arī iesniegt pierādījumus par šā mērķa sasniegšanas konkrēto mehānismu (sal. *Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2004.gada 8.jūlija sprieduma lietā „JFE Engineering Corp.”, T-67/00, ECLI:EU:T:2004:221, 203.punkts*).

Vienlaikus akcentējams, ka iestādes sniegtajiem pierādījumiem ir jārada stingra pārliecība, ka pārkāpums ir izdarīts (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011.gada 16.jūnija sprieduma lietā „Bavaria NV”, T-235/07, ECLI:EU:T:2011:283, 39.punkts*), bet tiesas šaubām ir jābūt vērstām par labu uzņēmumam (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2012.gada 29.jūnija sprieduma lietā „E.ON Ruhrgas AG”, T-360/09, ECLI:EU:T:2012:332, 173.punkts*).

[44] Apkopojot minēto, par aizliegtu vienošanos esību parasti liecina netieši pierādījumi, dažādu savstarpēji saistītu faktu un apstākļu sakrītība, to kopums (sal. *Senāta 2009.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-234/2009, A42426505, 24.punkts*). Iestādei ir pienākums pierādīt aizliegtas vienošanās esību, bet ne konkrētu veidošanās mehānismu.

Konkrētais tirgus

[45] No Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas, 1.panta 6.punkta (noteic, ka konkurence ir pastāvoša vai potenciāla ekonomiskā (saimnieciskā) sāncensība starp diviem vai vairākiem tirgus dalībniekiem konkrētajā tirgū), 1.panta 7.punkta (noteic, ka konkurenti ir divi vai vairāki tirgus dalībnieki, kas konkurē) un 1.panta 9.punkta (noteic, ka tirgus dalībnieks ir jebkura persona (arī ārvalsts persona)) to kopsakarā izriet, ka aizliegtas ir vienošanās starp tirgus dalībniekiem.

Turklāt par konkurenci uzskata ne tikai esošu, bet arī potenciālu sāncensību starp tirgus dalībniekiem (*Senāta 2023.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-4/2023, ECLI:LV:AT:2023:1031.A43008017.12.S, 19.punkts*).

Tātad Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas piemērošanas priekšnoteikums ir konkurences attiecību pastāvēšana. Konkurences attiecību konstatēšanai nepieciešams noteikt konkrēto tirgu.

[46] Konkrētais tirgus, kurā notiek attiecīgo konkurences jautājumu novērtēšana, sastāv no produktu tirgus un ģeogrāfiskā tirgus kombinācijas. Aizliegtas vienošanās lietās konkrētā tirgus noteikšanai ir nozīme, lai noteiktu, vai un kāda pastāv tirgū konkurence (*Senāta 2011.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-100/2011, A43005209, 23.punkts*). Taču šāda tirgus noteikšanai nav nepieciešama tāda precizitāte kā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas lietās, kur jānoteic tirgus vara (*Senāta 2011.gada 1.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-92/2011, A42423507, 13.punkts*).

Savukārt LESD 101.panta 1.punkta piemērošanas ietvaros konkrētā tirgus noteikšanas vienīgais mērķis ir konstatēt, vai vienošanās ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un vai tās mērķis vai rezultāts ir konkurences nepieļaušana, ierobežošana vai traucēšana kopējā tirgū (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 11.jūlija sprieduma lietā „Gosselin Group NV”, C-440/11 P, ECLI:EU:C:2013:514, 101.punkts*).

[47] Padome, analizējot būvniecības nozari Latvijā, lietas dalībnieku apgrozījumu, tirgus daļu, spēju veikt dažāda veida būvniecības pakalpojumus, lietā identificēto iepirkumu datus, pieprasījuma un piedāvājuma aizvietojamību, secināja, ka lietas dalībnieki ir plaša spektra būvniecības uzņēmumi, kuru pieredze un specializācija ļauj kvalificēties dažādu veidu un jomu būvniecības iepirkumiem, nepieciešamības gadījumā izmantojot citu tirgus dalībnieku pieredzi, tos piesaistot kā apakšuzņēmējus un dibinot līgumsabiedrības. Padome secināja, ka lietas dalībnieku karteļa vienošanās ietvēra dažādas būvniecības jomas un būvdarbu veidus, potenciāli ietekmējot visu būvniecības tirgu Latvijā. Vienlaikus tā atzina, ka konkrētās preces – būvdarbu veikšana konkrētā objektā – tirgū ir pamatoti iekļaut divas ar lietas dalībnieku vienošanos galvenokārt skartās būvniecības tirgus apakšnozares – ēku visa veida būvniecība un citur neklasificētu inženierbūvju visa veida būvniecība.

Padome, analizējot identificētos iepirkumus pēc to adresēm, secināja, ka karteļa vienošanās aptver visu Latvijas teritoriju un ka lietas dalībnieki ir spējīgi sniegt būvniecības pakalpojumus un piedalīties iepirkumos visā Latvijā neatkarīgi no reģiona. Tādēļ tā atzina, ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus nosakāms kā Latvijas teritorija.

Apgabaltiesa, izvērtējot pārsūdzētajā lēmumā ietvertu pamatojumu, atzīst, ka Padome ir pareizi noteikusi konkrēto tirgu, ņemot vērā visus būtiskos apstākļus.

[48] Pieteicēju argumenti attiecībā uz lietā noteikto konkrēto tirgu galvenokārt balstīti apsvērumā, ka atbilstoši līdzšinējai Padomes praksei katrs iepirkums ir vērtējams kā atsevišķs tirgus. *LNK Industries* papildus argumentē, ka ierobežoto resursu dēļ nav iespējams iesaistīties visos būvniecības projektos visā Latvijā, lietas dalībnieku apgrozījums attiecīgajā nozarē ir neliels, kā arī aizvietojamību nav pamata vērtēt ārpus konkrētā iepirkuma robežām. Savukārt *Merks* akcentē, ka darbojas visos ar būvniecību saistītajos tirgos tikai kā ģenerāluņēmējs.

Atbildot uz šiem argumentiem, pirmkārt, uzsverams, ka konkrētais tirgus tiek definēts katrā lietā, balstoties uz individuālajiem konkrētās lietas apstākļiem. Ņemot vērā specifisko un individuālo pieeju konkrētā tirgus definēšanā, konkurences iestāžu iepriekšējie konkrētā tirgus definējumi nav saistoši turpmāko situāciju izvērtēšanā (sal. *Pirmās instances tiesas 2003.gada 30.septembra sprieduma apvienotajās lietās „Cableuropa SA”, T-346/02 un T-347/02, ECLI:EU:T:2003:256, 191.punkts*). Otrkārt, paturams prātā, ka tirgus definīcija ir līdzeklis uzņēmumu konkurences robežu identificēšanai un noteikšanai. Gan konkrētās preces, gan ģeogrāfiskā tirgus definēšanas mērķis ir identificēt tos faktiskos attiecīgo uzņēmumu konkurentus, kas spēj ierobežot attiecīgo uzņēmumu darbības un neļaut tiem darboties, nepakļaujoties efektīvam konkurences spiedienam.

Ņemot vērā minētos apsvērumus, apgabaltiesa nesaskata kļūdas Padomes noteiktajā konkrētajā tirgū. Tai nav jāseko savai iepriekšējai praksei – it īpaši apstākļos, kad tās norādītā aizliegtā vienošanās aptver iepirkumus un būvniecības objektus visā Latvijā un lietas dalībnieku darbības joma, pieredze, apgrozījums ļauj pamatoti pieņemt, ka tie spēj kvalificēties dažādu veidu un jomu būvniecības iepirkumiem, tostarp piesaistot apakšuzņēmējus vai dibinot līgumsabiedrības attiecīgo būvdarbu izpildei. Turklāt, kā minēts iepriekš, nozīme ir ne tikai esošai, bet arī potenciālai konkurencei starp tirgus dalībniekiem.

Arī Senāts, vērtējot līdzīgu argumentu par tirgus dalībnieka spēju kvalificēties iepirkumam, norādījis, ka tas, vai tirgus dalībnieks spēj kvalificēties atbilstoši konkursa nolikumam (būtībā – būt sekmīgam sāncensībā par konkrētu klientu), neietekmē konkurences pastāvēšanu (sal. *Senāta 2022.gada 30.augusta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-958/2022, ECLI:LV:AT:2022:0830.A43002421.9.L, 2.punkts*). Turklāt iepirkumus konkrētās lietas kontekstā Padome ir uzlūkojusi tikai kā aizliegtās vienošanās izpausmes veidus, kuru individuālie apstākļi neietekmē aizliegtās vienošanās ietekmēto konkrēto tirgu.

Apgabaltiesa nesaskata pamatu apšaubīt Padomes noteikto konkrēto tirgu tā iemesla dēļ, ka kāds no lietas dalībniekiem galvenokārt darbojas kā ģenerāluņēmējs, būvdarbu izpildei piesaistot apakšuzņēmējus. Šāds uzņēmējdarbības organizēšanas veids nekādi neietekmē faktu, ka attiecīgais lietas dalībnieks ir aktīvs lietā noteiktā konkrētā tirgus dalībnieks (tas piedalās dažādos iepirkumos un veic dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecību) un pārējo tirgus dalībnieku konkurentus.

Lietā iegūtie pierādījumi par vienošanos un to novērtējums

[49] Padome uzskatījusi, ka tās iegūtā informācija ir pietiekama, lai konstatētu, ka lietas dalībnieki ir veikuši darbības, kuras atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un LESD 101.panta 1.punktā noteiktajam pārkāpumam, t.i., apmaiņjušies ar komerciāli sensitīvu informāciju, vienojušies par iepirkumu sadali, kas tika īstenota ar koordinētu, saskaņotu un aktīvu rīcību, un dalības nosacījumiem (par piedalīšanos, atteikšanos piedalīties vai aizsega piedāvājuma iesniegšanu) iepirkumos (*pārsūdzētā lēmuma 615., 617., 797.punkts*).

Padome tāpat konstatējusi, ka lietas dalībnieku tikšanās notika ar zināmu regularitāti – vairāk nekā trīs gadu garumā tīkoti vismaz trīs reizes gadā – un ka lietas dalībniekiem ir vienota un kopīga izpratne par tikšanās mērķiem (*pārsūdzētā lēmuma 58., 59.punkts*).

Padome ir identificējusi vairākus lietas dalībnieku mērķus un vienlaikus ieguvumus, kuru dēļ tika izveidota un uzturēta aizliegtā vienošanās: 1) paaugstināt cenas vai novērst to samazināšanos konkurences rezultātā; 2) garantēt lielāku peļņu; 3) panākt lielāku individuālo ieguvumu ar mazāku resursu ieguldījumu; 4) sadalīt objektus (iepirkumus) (*pārsūdzētā lēmuma 62.punkts*).

Padome atzinusi, ka karteļa vienošanās mērķis bija arī ietekmēt pasūtītāja rīcību, pieņemot lēmumu par labu kartelīm un tādējādi nodrošinot to, ka iepirkumu uzvarētājs ir kāds no vienošanas dalībniekiem (*pārsūdzētā lēmuma 102.punkts*).

Vienlaikus Padome atzinusi, ka lietā esošie pierādījumi norāda arī uz lietas dalībnieku starpā pastāvošu vēsturisku vienošanos, kas jau iepriekš paredzējusi iepirkumu sadali un kas tiek ņemta vērā lietā vērtētās vienošanās nepārtrauktā īstenošanā (*pārsūdzētā lēmuma 61.punkts*).

[50] Apgabaltiesa Padomes iegūtos pierādījumus atzīst par pietiekamiem un pārsūdzētā lēmuma pamatojumu – par pārliecināšu.

Padomes analizētās sarunas apstiprina karteļa vienošanās pastāvēšanu, kā arī izgaismo šīs vienošanās mērķus, principus, lietas dalībnieku ieguvumus.

[50.1] 2015.gada 16.janvāra sarunā, kurā piedalās /pers. AF/, /pers. AB/, /pers. AK/ un /pers. AJ/, notiek vienošanās par pamatprincipiem jeb koncepciju (kopīga iepirkumu sadale ar mērķi izslēgt savstarpēju konkurenci; iesaiste iepirkumu nolikumu sagatavošanā) un tikšanās formātu (mutvārdu, tīkoti klātienē), tostarp atsaucoties arī uz vēsturiski pastāvējušo vienošanos, tiek iezīmēts arī iespējama dalībnieku loks (*/pers. AB/: „(..) varbūt ir jārūnā savā starpā fiziski, ka vismaz atrunāt, kas, ko, kā. Vismaz (..) (**) viens otram smadzenes, nu, kaut kādos savos objektos. Un tas saistīts arī par VEFu vienkārši. (..) saprast, kas, ko, kā mēs darām.” /pers. AF/: „Man liekas, tāda saruna, ja mēs nesānāsim kopā, mēs neko nesarunāsim. (..) mēs jau varam kaut ko varbūt vienoties. Bet tur paliek pāri vēl kaut kādi trīs četri, ar kuriem, nezinu, varam vienoties, nevaram.” /pers. AB/: „(..) ja mēs vienojamies plus mums, tad mēs kaut kā konceptuāli virzāties uz priekšu. Un vienkārši provējam uzrakstīt nolikumus un tā tālāk. Ja katrs iet pa sevīm, tad viņš raus katrs uz savu pusi. (..)” /pers. AF/: „Es esmu gatavs runāt. Bet tu redzi, /vārds/ negrib ar mums runāt. Jā? /pers. AC/ negrib.” (..) „Par VEFu jau kaut kādas man jau tās domas jau sen ir.” (lietas 16.sējuma 217., 219.lapa).*

[50.2] 2015.gada 21.jūlija sarunā, kurā piedalās /pers. AF/, /pers. AC/, /pers. AJ/, /pers. AK/, /pers. AB/, /pers. AN/, /pers. AM/, izskan

aicinājums „restartēt” iepriekšējās attiecības, izlīgt (/pers. AF/: „varbūt mēs varam kaut ko restartēt, pārdomāt, pavilkst svītru apakšā (..) mēs esam pamēģinājuši, parunājuši. Mēs atkal (..) nesarunājām, (..) kaut kas kādam nodarījis pāri. (..) varbūt varam kaut kā izlīgt kaut kur: (..) varbūt mēs varam tā kā (..) parunāt (..)”, cik mēs esam spējīgi viens ar otru runāt (..) vispār kopā kaut ko darīt.”), tiek apspriesti principi, saskaņā ar kuriem tiek īstenota vienošanās, proti, ka iesāktos objektus pabeidz tie paši uzņēmumi (/pers. AF/: „Man jau liekas, ka princips ir plānots arī... normāls. Kad tie, kas kaut ko ir sākuši, tie varētu arī to pašu turpināt.”; /pers. AF/: „Es saprotu, ka, /pers. AC/, tur katrs paliek pie sava tehnikuma?” „Tas, kurš sācis, tad viņš viņu tā kā pabeidz.” (lietas 16.sējuma 180., 183., 184.lapa)).

[50.3] 2015.gada 27.augusta saruna, kurā piedalās /pers. AF/, /pers. AB/, /pers. AC/, /pers. AJ/, /pers. AM/, /pers. AE/, /pers. AN/, /pers. AK/ un /pers. AI/, atspoguļo lietas dalībnieku mērķi savstarpēji vienoties lielākajiem tirgus dalībniekiem (t.i., vadošajiem būvniecības uzņēmumiem, kas iepirkumos pamatā piedalās kā ģenerāluzņēmēji) (/pers. AC/norāda, ka „nav nozīmes runāt piecatā vai sešatā, kad jārunā ar tiem, (..) kas šobrīd ir spēcīgākie un lielākie”), lai efektīvāku izmaksas un ar mazākiem resursiem gūtu lielāku peļņu (/pers. AC/: „(..) mēs esam tā nodzinuši paši sev cenas nost. Un pēc tam apakšniekus nospiežam. (..) lai kaut kā to objektu uzbūvētu, mēs spiežam apakšniekus, mocāmies ar kaut kādu materiālu nomaiņām, kaut kādiem racionalizācijas priekšlikumiem. Un beigās visi ir nomocījušies, nopelnījuši nekā neesam. (..) Un tad tā doma ir, vai mēs varam katrs, varbūtās, mazāk strādāt, bet kaut ko nopelnīt, lai paliek nodokļiem un attīstībai daudz maz.” (lietas 16.sējuma 76.lapa)).

Sarunas sākumā arī tiek akcentēts, ka sarunā piedalās personas, kuras iepriekš nav bijušas (/pers. AF/: „Šeit ir jauni cilvēki, kas vēl nav bijuši. /pers. AE/ mums (..) tādā sanāksmē ir pirmo reizi. Arī /pers. AI/ kungs. Jā?” (lietas 16.sējuma 75.lapa)).

Sarunā tiek norādīts vienošanās mērķis nekonkurēt un paaugstināt cenas, lai gūtu peļņu (/pers. AC/: „varbūt tad mēs varam neplēsties. (..) viens vienā objektā nodempingo, otrs otrā. Tāpēc, ka trešais vispār bez darba, tas noteikti trešajā to pašu izdarīs. Un finālā mēs visi strādājam par grašiem. (..) Man viens mērķis – tikai kaut ko darīt un nopelnīt beigās kaut kādu naudu.” (lietas 16.sējuma 77.lapa); /pers. AF/: „jāmāk kaut kā mazliet vienoties (..)”. Lai mēs tomēr nopelnām savu mazumiņu” (lietas 16.sējuma 81.lapa); /pers. AF/: „mums vajadzētu tomēr mazliet apsēsties un parunāt, varbūt mēs varētu atrast kaut kādu kopsaucēju un neizģērbt viens otru” (lietas 16.sējuma 83.lapa)), akcentējot arī nepieciešamību būt kvalitatīviem (/pers. AF/: „koncentrējam katrs savas spējas uz vienu, uz diviem objektiem, lai mēs viņu (..) valstī labāk varētu uzbūvēt. (..) Ja mēs skriesim un piedalīsimies visos konkursos, mēs nebūsim kvalitatīvi (lietas 16.sējuma 83.lapā)).

Vienlaikus šajā sarunā tiek noskaidrots, vai klātesošos apmierina vienošanās formāts (/pers. AN/: „jautājums ir par formātu, vai šis formāts viņiem (..) ir pieņemams”) un attiecīgi tiek norādīts uz tālāku vienošanās īstenošanu (/pers. AC/ vaicā, „vai tas formāts, vai princips, vai vispār tas jums apmierina vai neapmierina. Un ja jā, tad kādā veidā mēs tur tālāk kaut ko domājam.” (lietas 16.sējuma 77.lapa)).

Sarunas turpinājumā tiek akcentētas grūtības, kādas līdz šim ir radījušas savā konkurencē (/pers. AF/: „mēs varam sisties līdz pēdējam”), kā rezultātā iepirkuma uzvarētāji kļūst par to līdzfinansētājiem, jo pasūtītājam piedāvā samazināt piedāvājuma summu (/pers. AF/: „beigās mēs jau esam līdzfinansētāji jau šitam te pasūtītājam (..) viņi [pasūtītāji] uz to spekulē. Un viņi (..) uz tā (..) vārās”), kā arī tiek norādīts uz nepieciešamību „latīņu uzlikt bišķi augstāk” un vienoties ne tikai par „skolām” (lietas 16.sējuma 79., 80.lapa), lai gan vienošanās par „skoliņām” tiek minēta kā reāli taustāma, ko var izdarīt 2016.gadā (lietas 16.sējuma 83.lapa). Tāpat sarunā tiek izziņēts vienošanās princips „turpināt to, ko kāds ir iesācis” (/pers. AF/: „Man jau liekas, ka princips ir plānots arī... normāls. Kad tie, kas kaut ko ir sākuši, tie varētu arī to pašu turpināt.” (lietas 16.sējuma 81.lapa)), jo tad ir skaidri saskatāmi ieguvumi, zināms pasūtītājs, zināmas nākotnes problēmas un zemūdens akmeņi (lietas 16.sējuma 84.lapa). Tomēr sarunu dalībnieki norāda uz nepieciešamību atrisināt „kopējo situāciju” iepretim „vieniem pašiem tehnikumiem” (lietas 16.sējuma 87.lapa).

Vairākas reizes tiek akcentēts, ka sarunā klātesošie ilgāku laiku nav runājuši un šādi satikušies (/pers. AF/: „(..) var arī nevienoties, var vienoties. Bet ir vismaz jārunā. Jo līdz šim mēs nerunājām (..) mēs piecus gadus neesam šitā satikušies” (lietas 16.sējuma 85., 87.lapa)).

/pers. AE/ izsaka vēlmi pārskatīt vēsturiskās vienošanās un sākt no tīras lapas, norāda uz saraksta nepieciešamību (lietas 16.sējuma 87.–88.lapa), savukārt /pers. AF/, atbildot uz /pers. AM/ komentāru, norāda, ka pašlaik runā par spēles notikumiem (lietas 16.sējuma 88.lapa). Sarunu dalībnieki vienojas „pavilkst svītru” iepriekšējām nesaskaņām, jo visu laiku skatīties uz aizmuguri ir „bezizeja” (lietas 16.sējuma 90.–91.lapa).

[50.4] 2016.gada 2.jūnija sarunā, piedaloties /pers. AF/, /pers. AJ/, /pers. AE/ un /pers. AC/, tiek apspriests grupu sadalījums un objektu saraksti (lietas 15.sējuma 100.–147.lapa). No sarunas izriet, ka ar atšķirīgām krāsām – zaļu un dzeltenu (atkarībā no tā, vai sadalījums ir skaidri zināms, vai arī par to vēl tiks diskutēts) – tiek atzīmēti konkrētam lietas dalībniekam iedalītie objekti, kā arī norādīta iepirkuma līgumsumma. Sarunas dalībnieki ir sagatavojuši savus sarakstus (/pers. AJ/: „(..) un tagad es salikšu pretī, kā ir tavš saraksts. Un tad mēs sapratīsim, kur, cik tālu mēs esam viens no otra. Lai gan te ir objekti, kuri nav tavā sarakstā īstenībā.” (lietas 15.sējuma 104.lapa)). Sarakstos tiek iekļauti tie objekti, kuriem vēl nav beidzies piedāvājumu iesniegšanas termiņš vai kuri vēl nav izsludināti, bet neaktuālie tiek svītroti (lietas 15.sējuma 107.lapa).

Tiek izziņēts vienošanās mērķis startēt iepirkumos ar „normāliem cipariem” (kas ir panākams vienošanās ietvaros, nevis atbilstoši iepriekšējai praksei, kad varēja tikt piedāvāta „dempinga cena” (lietas 15.sējuma 108.lapa)), turklāt objektu sadalei abu grupu ietvaros ir jābūt līdzvērtīgās summās (/pers. AC/: „(..) tagad mums ir jāvienojas, ja, piemēram, kopā ir, nu, kaut kāds miljards. (..) es tā nosacīti. Piecsimt tur, piecsimt tur. (..) vienu to objektu par sotaku nav jūsu pusē, piemēram. Tad mēs sakām, ka ir deviņsimt tikai. Un piecdesmit no savas puses piedodam jums klāt.” (lietas 15.sējuma 110.lapa)).

Tiek apspriests karteļa funkcionēšanas mehānisms (/pers. AC/: „Finansējums netiek piešķirts – atceļas. Jā. Mūsu priekšlikums ir, ka tad tas ir jāņem ārā. No tā nedrīkst ciest ne viena, otra puse. Tad tur ir kaut kas jāpārdala tajā brīdī. Nu, tā lai visi drošībā.” (lietas 15.sējuma 110.lapa)). Turklāt tiek akcentēts, ka „ši sapratne strādās tikai tad un vienīgi, ja abas puses strādās uz šī saraksta (..) realizāciju”, un gadījumā, ja kādam no karteļa dalībniekiem kaut kas nesānāk, „mēs to ņemam vērā, apsēžamies un mēģinām izrullēt tā, lai viņam arī tiek kaut kas (..)”, ja visi to zinās, tad viņam nebūs jāstreso par to, kad (..) kaut kāda nauda atņemsies”, kā arī norādīts uz laika rāmi – pusgadu – kurā jāveic salīdzināšana (lietas 15.sējuma 110.lapā).

Sarunā tiek norādīts uz karteļa dalībnieku skaitu – 12 uzņēmumiem, kas sadalīti divās grupās (lietas 15.sējuma 111.lapa), kā arī akcentēts, ka viss šobrīd jau ir sadalīts (/pers. AC/: „(..) globāli mums ir jāizrunā tas lielais pasākums. Attiecīgi daļas jau šobrīd pēc tā mūsu priekšlikuma ir fifty-fifty sadalītas” (lietas 15.sējuma 112.lapa)). Tālākā sarunas gaitā pēc /pers. AJ/ piedāvājuma „iziet cauri taviem zaļajiem, maniem un atzīmēt tos objektus, par kuriem ir sapratne, ka viņi varētu būt vienam vai otram”, bet pēc tam runāt par tiem „par kuriem nav sapratnes” (lietas 15.sējuma 114.lapa), tiek runāts jau par konkrētiem objektiem, tos iedalot „jums” vai „mums”, t.i., vienai vai otrai grupai.

Sarunas dalībnieki cenšas panākt līdzsvaru objektu sadalē grupas iekšienē atbilstoši dalībnieku skaitam un objekta lielumam (/pers. AJ/: „(..) kuru objektu mēs varam piedāvāt Merkam?”; /pers. AF/: „(..) piemēram, tās mājas, kas Valmierā, tās privātmājiņas būvēt (..) vēl kaut ko klāt viņiem vajag. Bet tu jau gribi arī.” /pers. AF/: „Lielus objektus vajag padalīt (..) Daugavas stadions – jums. Tad estrāde – mums (..) Stradiņi mums (..) Cietums jums” (lietas 15.sējuma 123.lapa)).

Sarunas gaitā tiek spriests par publiskajiem iepirkumiem, bet vēlāk /pers. AJ/ ierosina runāt arī par privātajiem iepirkumiem (lietas 15.sējuma 137.lapa). Tālākā sarunā tiek minēti vairāki privātie objekti (daudzfunkcionālais tirdzniecības centrs „Akropole”, „Rimī” Baltijas loģistikas centrs, tirdzniecības centrs „Alfā” u.c.), vienlaikus precizējot sarakstā atzīmētos objektus, kā arī akcentējot nepieciešamību „sarunāt”, jo, kā norāda /pers. AF/,

„tas ir šausmīgi svarīgi, lai netērētu, tur baigi daudz jārēķina ir” (lietas 15.sējuma 138.–139.lapa).

[50.5] 2016.gada 27.jūnijā, piedaloties /pers. AJ/, /pers. AF/, /pers. AB/, /pers. AI/, tiek apspriesti gan atsevišķi iepirkumi (piemēram, Ventspils Mūzikas vidusskola ar koncertzāli, Lielupes vidusskola, Jelgavas Valsts ģimnāzija, Daugavas stadions, Mežaparka estrāde u.c.), akcentējot objektu sadali konkrētai grupai (/pers. AF/: „Bet ja tā viņu puse ņem to Daugavas stadionu, tad mums vajadzēja pieteikties uz to, mēs jau pieteicāmies uz to Mežaparka estrādi.” (lietas 16.sējuma 58.lapa)) vai tirgus dalībniekam (/pers. AJ/: „Paklau, /pers. AI/, bet labi. Nu, Ventspils būs un būs tev, un tas ir okei.” (lietas 16.sējuma 55.lapa); /pers. AI/: „(..) kas mums ir? Mums ir šitais. Mums ir koncertzāle, mums ir teātris, mums ir skola” (lietas 16.sējuma 56.lapa); /pers. AI/: „Nu, Daugavas stadions – tas tāds pasākums. Bet tur ir tikai.” /pers. AB/: „Tas ir /pers. AE/ domāts.” /pers. AI/: „Tas ir /pers. AE/ domāts.” (lietas 16.sējuma 58.lapa); /pers. AI/: „Mēs neiesim uz teātri. Mēs neiesim uz stadionu.” (lietas 16.sējuma 72.lapa)), gan arī ar klātesošajiem sarunas dalībniekiem atgriežoties pie vienošanās satura, īstenošanas principiem (/pers. AJ/: „Paklau, /pers. AI/, (..) Tu būtu gatavs respektēt mūs? (..)” /pers. AI/: „Pastāstiet, kā jūs to redzat? Ko, kā mēs to... ir kaut kāds kopīgs.. (loks?), kuru mēs tagad varam.” /pers. AJ/: „Bet tu nezini?” /pers. AB/: „Nē, nu zina, zina.” /pers. AI/: „Nē, nu labi...” /pers. AF/: „Te jau tās divas grupas ir...” /pers. AI/: „(..) grupas es zinu. Tur to, to sarakstu esmu redzējis. Nu, tas. Kaut kā man ne reālistiski.” /pers. AF/: „Es domāju, ka ļoti reālistiski. Jo pirmo, pirmo reizi pa daudziem gadiem es redzu, ka sadalās... tas, kas tagad nāk ārā, vēl nav sadalāms. Un nav neviens, kā saka.” (lietas 16.sējuma 55.–56.lapa)) un ieguvumiem (/pers. AF/: „(..) es uzreiz pasaku – es esmu gatavs Ventspilī piedalīties tā, kā vajag. Jā? Bet man vajag Jūrmalu arī tā. /pers. AJ/ man apsolīja.” (lietas 16.sējuma 57.lapa)). Sarunas dalībnieki arī norāda uz prioritārajiem objektiem (/pers. AI/: „Mēs varam Alfu [tirdzniecības parka „Alfa” paplašināšana] kaut kā izshēmot? (..) es dabūtu, piemēram, Ventspili un Alfu, tas es varētu vispār tur (svilpj). Es varētu.” (lietas 16.sējuma 62., 63.lapa); /pers. AI/: „(..) man to Valmieru arī vajag, man viņu vajag.” (lietas 16.sējuma 69.lapa)). Sarunas dalībnieki, ņemot vērā klātesošo personu loku, akcentē nepieciešamību runāt visiem kopā (/pers. AB/: „Nē, nu par Ventspili ir skaidrs. Par Ventspili plus mīnus mēs esam visi vienojušies, ka tā varētu tas būt. Runājot par Alfu, nu, es nezinu.” /pers. AF/: „Nē, tur jānāk, visiem kopā jārunā.” /pers. AB/: „Tad ir jānāk visiem kopā, jārunā.” /pers. AF/: „Mēs jau nevaram divatā sarunāt par kaut ko vienu.” (lietas 16.sējuma 63.lapa)).

No sarunas izriet, ka ir vairāki saraksti (/pers. AJ/: „Vai tad viņš bija tajā mūsu sarakstā?” /pers. AB/: „Nebija.” /pers. AF/: „Bija, bija. Viņš bija nākošajā sarakstā.” (lietas 16.sējuma 63.lapa)).

Tāpat no sarunas izriet, ka turpinās savstarpēja saskaņošana starp vienošanās dalībniekiem (/pers. AJ/: „(..) pēc mūsu informācijas tu esi pēdējais no, ar ko nav vienošanās panākta. Un ja tu šodien saki „jā”, tad mums viss ir salicis. Viss.” /pers. AI/: „Nē, nu mums varbūt... tikai... kaut ko konkrētu.” (lietas 16.sējuma 64.lapa)).

Vienlaikus saruna atspoguļo pietiekami lielu elastību vienošanās dalībnieku interešu saskaņošanā un īstenošanā (/pers. AB/, atbildot uz /pers. AI/ norādīto, ka tieši viņam ir interese par Valmieras dzīvojamo māju būvniecību, saka: „A ja mēs uz kaut kādu perspektīvu pārceļam kaut ko? Un tās Valmieras vietā „Monumam” iedodam kaut ko?”, kam savukārt nepiekrīt /pers. AJ/: „Nē, nu paga. (..) nu kas viņi būvēs tagad Valmieru un Ventspili? Divus tos objektus tik lielus?” (lietas 16.sējuma 69.lapa)), piedāvājot arī iespēju iepirkumu „noraut” (/pers. AB/: „Nē, nu var jau vispār to Valmieru noraut, ja gribi, un nebūs nevienam. Tā arī var uzorganizēt, ja vajag. (..)” (lietas 16.sējuma 70.lapa)).

No sarunas izriet, ka vienošanās dalībnieki saskata iespēju taupīt resursus un negatavot piedāvājumu iepirkumā, kurā nav paredzēts gūt uzvaru (/pers. AI/: „Man tikai negribas rēķināt tam teātrim. Ja mēs neejam, tad labāk, es nezinu... kvalificējies, tad laikam jārēķina. (..) ja nu mēs paejam malā, tad man negribas rēķināt. Tas ir ... darbs. (..) Sēž divi cilvēki un melnu muti strādā.” (lietas 16.sējuma 71.lapa)), bet tālākā sarunā atzīst, ka „izskatītos labāk”, ja piedāvājums tiktu sagatavots, turklāt šāda situācija citām personām var radīt aizdomas par aizliegtas vienošanās esību (/pers. AI/: „Tad būtu jārēķina... izskatītos labāk.” /pers. AF/: „Nē, nu kādam arī jārēķina, nevar...” /pers. AB/: „(..) nevar tā teikt – veči, nerēķiniet. Un pēc tam kāds tur nostučis iekšienē.” (lietas 16.sējuma 71.lapa)).

Saruna apliecina vienošanās dalībnieku savstarpēju saziņu arī ārpus šīm sarunām (/pers. AI/: „(..) es pazvanīšu /pers. AE/” /pers. AJ/: „Paga, bet kā viņš zinās par otro cenu Valmierā?” /pers. AB/: „Nu, pateiks. „Monumam” pateiks viņam cenu.” (lietas 16.sējuma 72.lapa)), kā arī vienošanās īstenošanas mehānismus (/pers. AJ/: „Bet vai tu, /pers. AI/, piekrīti iet ar otro cenu tur? Tajā objektā.” /pers. AI/: „Es vēl domāju, domāju štelli. Varētu mēģināt.” (lietas 16.sējuma 73.lapa)).

[50.6] 2016.gada 3.jūlijā sarunā /pers. AC/ un /pers. AB/ apspriež, kā iepriekšējās vienošanās kontekstā risināt situāciju, kurā pretendentu loku ietekmē arī pasūtītājs (/pers. AC/: „(..) Ko mēs darīsim tagad ar šito visu būvniecību?” /pers. AB/: „(..) tur jādomā (..) es nezinu. (..) es jebkurā gadījumā (..) esmu gatavs izturēt to, ko mēs esam vienojušies. (..) man visvairāk neērti pret /pers. AI/ (..) pret to Merku. (..) /pers. BB/ teica, lai Velve arī iet.” /pers. AC/: „Nu, bet viņi jau nezina par mūsu vienošanos.” (lietas 15.sējuma 195.lapa)). Vienlaikus tiek runāts arī par dalības nosacījumiem iepirkumos, proti, ka uzvarētājam ir jāpiesaista konkrēts apakšuzņēmējs (/pers. AC/: „(..) viņam bija pirmā dzirdēšana, ka viņam ar „Ostas celtnieku”, ka jādalās ir.” (..) /pers. AB/: „Bet viņam apakšā (..) jāņem „Ostas celtnieks”” (lietas 15.sējuma 201.lapa); /pers. AC/: „/pers. AF/ piekrita. /pers. AF/ ir jādalās, RE&RE būs jādalās, jāatdod daļa. /pers. AB/ jāatdod no sevis kaut kas. Bet tā, lai katram sanāk, tad mēs noticam.” (lietas 15.sējuma 202.lapa)). No sarunas arī izriet, ka, par spīti veiktajām korekcijām, tiek saglabāts iepriekšējais „fifty-fifty” jeb līdzvērtības princips (/pers. AB/: „Tur ir Abora ierakstīts. Jā?” /pers. AC/: „Tagad Abora. Jā.” /pers. AB/: „Jā, bet nu tad Aborai nepienākas nekā no cita kaut kā, nu.” /pers. AC/: „Nē, nē, nu, viņai pienākas trīnīti no tevīm.” /pers. AB/: „Kāpēc? /pers. AC/: „Tāpēc, lai desmit būtu kopā.” (lietas 15.sējuma 202.lapa)). Sarunā tiek pieminēti atsevišķi būvobjekti, kuri minēti iepriekšējās sarunās starp vienošanās dalībniekiem (Ventspils Mūzikas vidusskola ar koncertzāli, Jelgavas Valsts ģimnāzija, Valmieras dzīvojamās mājas, Airbaltic angārs).

[50.7] 2017.gada 19.maijā, piedaloties /pers. AF/, /pers. AB/, /pers. AE/, /pers. AN/, /pers. AK/ un /pers. AL/, tiek apspriesti atsevišķi iepirkumi un to iedalījums kādam no vienošanās dalībniekiem (/pers. AF/: „Jēkabpils tiesa. Arčers. (..) Mūzikas skola. „Ostas celtnieks”. /pers. AN/: „Bergī. Garkalne.” (lietas 17.sējuma 7.lapa)). No sarunas izriet, ka vienošanās dalībnieku rīcībā esošais saraksts nav pilnīgs (/pers. AK/: „Nepilnīgs saraksts. (...) pakoriģējiet viņu.” (lietas 17.sējuma 10.lapa)), kā arī starp klātesošajiem nav vienotas izpratnes par „cipariem” jeb iepirkumu līgumcenu.

Sarunā arī tiek norādīts uz to, ka iepirkuma rezultāts – par spīti iepirkuma iedalīšanai vienai vai otrai grupai – nav prognozējams (/pers. AK/ par Rīgas Angļu ģimnāziju: „(..) tad raksti sevi iekšā, tas jau bija sen norunāts.” /pers. AF/: „Nē, nu, kad iznāks. Būs.” (..) /pers. AK/: „(..) Bet mēs jau tagad runāsim par prognozēm.” /pers. AF/: „Jā, bet man vēl jāvinnē.” (..) /pers. AK/: „(..) par šitām jau jebkurām tas ir jāvinnē.” (lietas 17.sējuma 12.lapa)).

Vienlaikus tiek norādīts uz nepieciešamību aktualizēt sarakstu (/pers. AK/: „Bet vēl jau ir tādi, kuri nav sarakstā pašlaik.” /pers. AF/: „O, kas nav sarakstā?” /pers. AK/: „Par to jau vajag parunāt.” (lietas 17.sējuma 13.lapa)).

Sarunu dalībnieki atkal atgriežas pie sarunas par tehnikumiem (/pers. AF/: „Man priekšlikums ir nemaisīt varbūt tur, kur katrs ir bijis. Nu, es, teiksim, to Ogri mēs būvējam.” /pers. AL/: „Nu jā.” /pers. AF/: „Un mēs labprāt pabeigtu. Nu, bet tāpat ar tiem vietējiem būs jācīnās. (..)” (lietas 17.sējuma 15.lapa)).

Tiek apspriesti vēl neizsludināti iepirkumi, iespējama pretendenta loks un līgumcena (/pers. AL/: „(..) tūlīt vajadzētu parādīties Smilšu 1. (..)”).

Valsts kase, man tā šķiet, tā ir." (lietas 17.sējuma 18.lapa); /pers. AF/: „A kas tad taisa Smilšu?” /pers. AL/: „A es... izdomāšu” „Nu, es paņēmsu.” /pers. AN/: „Nē, nu tas ir mūsu pusē. Viņš nav /pers. AB/ pusē.” (lietas 17.sējuma 31.lapa); /pers. AN/: „Tad to Smilšu ielu es rakstu mūsu pusē (..)” (lietas 17.sējuma 33.lapa); /pers. AL/: „(.) Tad Siguldā ir divi objekti. E, pils otrā kārtā un skola. Jā?” /pers. AN/: „Pils kāds cipars?” /pers. AL/: „Nu, abi ir pieci.” (..) /pers. AK/: „Nu, tas no „Monuma” nāca, tas info. Jā?” (..) /pers. AB/: „Būtībā mums iebildumu nav. Ja viņi tur ir startējuši, lai viņi startē.” (lietas 17.sējuma 19.lapa); /pers. AK/: „(.) Ja viņi paši kaut ko neņem, tad viņiem kaut ko citu tur ir jāiedod.” /pers. AL/: „Tad pēc vēlēšanām parādīsies Ādažos skola. (..) Arī grībot. (..) Nu, tur un arī citi. Jautājums, kas vinnēs. Tur, ja vinnēs.” (lietas 17.sējuma 20.lapa); /pers. AB/: „Rīgas Stradiņa universitāte. Divdesmit miljoni.” /pers. AK/: „Vairāk ir?” (..) /pers. AL/: „Nē. RSU ir desmit, ne?” /pers. AB/: „Desmit. Bet kas tad tev ir; tie divdesmit miljoni?” (lietas 17.sējuma 21.lapa), kā arī izsludināti iepirkumi, kuriem nav beidzies piedāvājumu iesniegšanas termiņš (/pers. AF/: „Nu, a kas KNABu paņems?” /pers. AN/: „Nu, es startēšu.” /pers. AE/: „Viņš viens pats.” (lietas 17.sējuma 18.lapa); /pers. AL/: „Es tak to teātri gaidu.” /pers. AB/: „Kuru? To Jauno?” /pers. AL/: „Jā.” /pers. AB/: „A tur jau /pers. AF/ iet.” (lietas 17.sējuma 31.lapa); /pers. AN/: „Paklau, mēs tagad vēl kaut kādu Jelgavas slimnīcu skaitām tagad, trīs ar pusi miljonu.” (..) /pers. AB/: „Es domāju, ka mēs saskaitām, man jāapskatās pēc tabulas.” (lietas 17.sējuma 37.–38.lapa)).

Sarunas dalībnieki precīzē arī iepriekš panāktās vienošanās saistībā ar tehnikumiem (/pers. AK/: „Pagaidi, kā tad paliek par tehnikumiem? (..)” /pers. AL/: „Par tehnikumiem šogad nekas virs trīs principā nemaz nav.” /pers. AK/: „Jā, nav. Bet, nu, /pers. AF/, piemēram, teica, ka viņš...” /pers. AF/: „Nu, es ... vienu Ogrē...” /pers. AK/: „Mēs, piemēram, respektēsim, nu.” /pers. AL/: „Mēs to respektēsim.” (lietas 17.sējuma 22.lapa), kā arī norāda uz zināmu rīcības brīvību iepirkumu sadalē grupu iekšienē (/pers. AK/: „Bet tad tajos sarakstos te tagad te /pers. AF/ iet uz Valmieru.” /pers. AL/: „Nē, nu, viņš ir mūsu pusē. Mēs paši tiksim galā.” /pers. AB/: „Mēs paši tiksim skaidrībā. Viņš ir mūsu pusē.” /pers. AL/: „Mums tagad vajag tikai pa pusēm. (..)” (lietas 17.sējuma 27.lapa)). Tomēr sarunu dalībnieki arī saprot riskus, kas saistīti ar vienošanos, ka iesāktos objektus turpina tie paši būvnieki (/pers. AK/: „Būvnieki vieni un tie paši būvē, nu, tas arī slikti izskatās.” (lietas 17.sējuma 31.lapa)). Sarunas dalībnieki akcentē, ka vienošanās jāpanāk starp visiem dalībniekiem (/pers. AB/: „Nē, lai nesanāk tā, ka mēs visu sadalām.” (lietas 17.sējuma 34.lapa)).

Sarunas gaitā dalībnieki vienojas arī par savstarpēju palīdzību ar „saskaitīšanu” (/pers. AF/: „(.) man vajag, lai kāds man to Valmieru saskaita. Kurš paskaitīs (..) Nu, lai iedod kāds cenu, nu.” /pers. AN/: „Es saskaitīšu, /pers. AF/, nav problēmu.” (lietas 17.sējuma 37.lapa)), kā arī no sarunas izriet, ka vienošanās dalībnieki pēc nepieciešamības iepirkumos iesnieguši aizsega piedāvājumus (/pers. AB/: „(..) /pers. AF/ par RTU arī iedeva (..) piedāvājumu, būtībā vienkārši viņam kvalifikācija nav...” /pers. AN/: „Es arī (..) uzreiz toreiz devu, kad man /pers. AD/ palīdzēja. (..) Ko vajag, to vajag.” (lietas 17.sējuma 38.lapa)) un iesaistījušies iepirkuma „bīdīšanā”, akcentējot savstarpēju palīdzību (/pers. AB/: „(..) par estrādī /pers. AC/ pēdējā dienā paņēma un noleca. (..) ja nebūtu „Momums” (..)” /pers. AL/: „Ja tie nebūtu pēdējā naktī... (..) Ko mēs tur bīdījām. (..)” /pers. AB/: „Tad tas konkurss vispār nebūtu.” /pers. AL/: „Viņa nebūtu. Tā objekta nebūtu.” /pers. AK/: „Nu jā. Tā kā jāpalīdz jau ir. (..)” (lietas 17.sējuma 38.lapa)).

[50.8] 2017.gada 30.jūnija sarunā (dalībnieki /pers. AD/, /pers. AN/, /pers. AJ/, /pers. AF/, /pers. AB/) iezīmējas zināmas nesaskaņas starp vienošanās dalībniekiem (/pers. AD/: „(..) jo /pers. AC/ no visiem bēg un netiekas.” (lietas 16.sējuma 3.lapa)). Sarunā tiek skarti jau izsludinātie iepirkumi un ar tiem saistītās vienošanās detaļas: attiecībā uz Rīgas Tehniskās universitātes iepirkumu, kas iedalīts 2.grupai, /pers. AD/ norāda: „Tad es lecu nost, bet tad es, ja jūs to objektu atdosiet, vienkārši (**)/pers. AE/ un atdosiet kaut kur projām”, uz ko /pers. AN/ atbild: „Nē, nē, nē. Nu tad, tad būs, nu, tad tas ieskaitīts.” (lietas 16.sējuma 4.lapa), tomēr minētais neietekmē vienošanās esību (/pers. AD/: „Tā. Arčeram kas ir?” /pers. AN/: „Rēzekne... pieci...” (lietas 16.sējuma 9.lapa)). Tāpat joprojām tiek saglabāts līdzvērtības princips (/pers. AD/: „(..) jūs praktiski tikpat daudz ņemiet objektus kā mūsu puse. Jā? Bet cietums tūlīt būs, un tad jūsu pusē būs deficīts uz simts miljoniem. Kāpēc tā? Tagad objekti, kas nāk, jādod mūsu pusei. Un, kā /pers. AC/ teica, ja vajadzēs izlīdzināties, ja gadījumā cietums nav, pie kura varbūt tā nestrādā, tad pēc tam skatīsimies. Šobrīd vairāk lai ir mūsu pusē.” (lietas 16.sējuma 24.lapa)).

Sarunā tiek skarts iepirkumu un objektu sadalījums (/pers. AD/: „Kas /pers. AE/ šobrīd ir? Viņam ir vienpadsmit, ja?” /pers. AN/: „Tribīne un (..) estrāde.” /pers. AD/: „Vienpadsmit un astoņi, ja? Te ir estrāde vairāk...” /pers. AN/: „Desmit. (..) Piecpadsmit ir estrāde laikam. Kā viņi tur dalās savā starpā?” (lietas 16.sējuma 4.lapa); /pers. AD/: „Tā. Franču licejs RE&RE, ja? Pieci komats astoņi, ja? (..) Kas tev vēl ir?” /pers. AN/: „(..) Franču licejs – RE&RE.” (lietas 16.sējuma 4.lapa); /pers. AD/: „(..) tālāk. Velve.” /pers. AN/: „Bet, dāvai, to Lielupi laukā nesvītrotam. Viņa ir; bet būs cits cipars. Tā. (..) Kas Velvei ir?” /pers. AN/: „Sociālās mājas.” /pers. AD/: „Divpadsmit, ja? Viņai ir jau noslēgts līgums?” /pers. AN/: „Jā.” /pers. AD/: „Un kas vēl Velvei ir?” /pers. AN/: „Nu, Velve tagad. uz šito te, uz RSU. Te ir trīspadsmit.” /pers. AD/: „Ā. Bet viņš saka, ka to viņš neliek sarakstā. (..) Kas mums te tālāk nāk? Merks. Neskaitot visus privātos, viņam ir sešpadsmit komats seši. Kas ir? Ventpils tikai ar sešpadsmit komats seši, ja?” /pers. AN/: „Jā.” (lietas 16.sējuma 6.lapa)), kā arī atkārtots jau iepriekš sarunās minētais princips, ka katras grupas dalībnieki savā starpā sīkāk vienojas par konkrētiem objektiem (/pers. AJ/: „/pers. AD/, bet tas ir viņu pusē. Viņiem pašiem jātiek galā. Nu. Normāli būtu tā, ka (..) /pers. AN/ ir visi šitie... nu, viņi tur paši...” (lietas 16.sējuma 9.lapa); /pers. AN/: „RTU ir mūsu pusē. Viņš ir... mūsu pusē, mēs viņu paši mēdžējam, viss.” /pers. AD/: „Jā, tā ir...” /pers. AN/: „Vai tas būs Aborai vai tas Ostas celtniekam.” /pers. AD/: „Jūs viņu nomenedžēsiet?” /pers. AN/: „Vai LNK...” (..) Nomenedžēsīm.” (lietas 16.sējuma 15.lapa)).

No sarunas izriet, ka, lai arī iepirkuma līgums tiek slēgts ar vienu no vienošanās dalībniekiem, tomēr faktiski atbilstoši vienošanās objekts ir citam tirgus dalībniekam (/pers. AN/: „Siguldas pils ir RE&RE” (..) Cita persona: „Siguldas pils nav RE&RE.” (..) /pers. AN/: „Līgums ar tevi ir.” Cita persona: „Nē. Nu, Siguldas pils...” /pers. AN/: „Savā starpā tu viņu...” Cita persona: „Viņš ir Monumam, vai ne.” /pers. AN/: „Bet līgums ir ar tevi.” Cita persona: „Jā. Līgums ir.” /pers. AD/: „Bet... Monumam? Lai raksta Monums. Viņš to zina.” (lietas 16.sējuma 5.lapa)).

Tāpat no sarunas izriet, ka vienošanās dalībnieku pārrunātie saraksti laika gaitā ir mainījušies un tikuši papildināti vai koriģēti (/pers. AF/: „Pirmo sarakstu (..) /pers. AC/ sāka. Pirmais saraksts būs (**)/pers. AN/: „Nu tas, bet tas sen ir pagājis.” /pers. AF/: „(**) nav pagājis.” (..) /pers. AN/: „(..) tas ir tas pirmais saraksts. Šitā ir tā pirmā lapa.” /pers. AF/: „(..) Šite nav pirmā saraksta vairāk. Šite nav.” Cita persona: „Nē, viņš ir. (..) Tas ir papildinājums.” /pers. AN/: „(..) no pirmā saraksta ir izņemts ārā airBaltic, kur bija 10 miljoni, ja.” (..) /pers. AF/: „Okei. Tātad šitais ir izlabotais.” (lietas 16.sējuma 10.–11.lapa)), bet vienošanās dalībnieki apzinās nepieciešamību pēc kopīga saraksta (/pers. AD/: „Klausies, bet mēs norunājām, iesim pēc jūsu saraksta, lai katrs nestāda savējo. (..)” (lietas 16.sējuma 11.lapa)).

[50.9] 2017.gada 17.augusta sarunā (dalībnieki /pers. AD/, /pers. AF/, /pers. AL/, /pers. AJ/, /pers. AN/, /pers. AE/, /pers. AB/) tiek apspriesti arī objekti, kas, iespējams, nav bijuši sarakstā (attiecībā uz VARAM iepirkumu, kurā uzvarēja Velve, /pers. AN/ pārjautā, vai tas bija sarakstā, bet /pers. AJ/ pieļauj, ka sākumā objekts bija sarakstā (lietas 16.sējuma 131.lapa)). Sarunas dalībnieki arī izsaka aicinājumu nepieciešamības gadījumā „dalīties” ar personālu (/pers. AN/: „(..) ja kādam ir tāds cilvēks, tas cilvēks ir jāpadala ar to, kuram šo kvalifikāciju vajag. Man vajadzēja.” /pers. AF/: „Piekrītu!” /pers. AN/: „Man vajadzēja kvalifikāciju uz RTU. Man /pers. AC/ iedeva kaut kādu /pers. CC/ uz pusslodzi. Viņš uz pusi paliek ar vienu kāju Arčerā, ar vienu kāju pie manis. Un man tas /pers. CC/ būs, kā saka, jo man arī nebija tā kvalifikācija.” /pers. AF/: „Piekrītu.” (lietas 16.sējuma 135.lapa)).

Sarunas skar objektu sadalījumu starp grupām (/pers. AN/: „Mēs piedāvājam pagaidām to cietumu neņemt lielajā. (..)” /pers. AD/: „/pers.

AN/, mēs jau neņēmām vērā tad, kad Tehnisko universitāti. Tagad tu dabūji. Visu cieņu. Plus tu dabūji par Tehnisko universitāti 18 miljonus. Šobrīd jūsu pusē, kā tur /pers. AL/, iznāk, ir pat vairāk, ne?" (lietas 16.sējuma 135.–136.lapa)).

Sarunā tiek apspriests Valmieras sporta centra iepirkums, norādot uz nesakrītībām ar atsevišķu lietas dalībnieku rakstīto iepirkuma nolikumu un faktisko iepirkuma nolikumu, kā rezultātā lietas dalībniekiem nav pietiekamas kvalifikācijas (/pers. AF/: „(..) iznākusi ir tā Valmiera, jā?” /pers. AB/: „Jā.” /pers. AF/: „Bet nekas no tā, ko mēs tur devām, nekā tur nav.” (..) /pers. AB/: „Nu, es nezinu, vai man, jo rakstīja nolikumu LECs, jā.” /pers. AD/: „LECam nav.” (..) /pers. AB/: „LECs kopā ar Velvi rakstīja. Un pēc tam iedeva /pers. AF/ atsevišķi, jā. LEC rakstīja, vienkārši iedeva atsevišķi ar Velvi. (..) un nav ielikts iekšā ne tas, ne tas (..) /pers. AD/: „(..) tur ir prasīts būvdarbu vadītājs, (..) kuram ir divi objekti. Viens sporta. Katrs pa desmit tūkstoši. Mums nav.(..)” (lietas 16.sējuma 141.–142.lapa)), kā arī tiek pārspriests, kādā veidā panākt pozitīvu rezultātu, kaut arī pretendentiem nav prasītās kvalifikācijas (/pers. AB/: „Padomāsim, ko mēs varam darīt. Jāraksta kaut kad būs vai kas, ko, kā. (..) vienīgais, ar to rakstīšanu (..) mēs piesaistīsim uzmanību.” (lietas 16.sējuma 144.lapa)).

Tiek runāts par dalību izsludinātos iepirkumos, kuriem vēl nav beidzies piedāvājumu iesniegšanas termiņš (/pers. AN/: „Jo uz Lielupes tenisa centru, es saprotu, vispār neviens neiet pie tā nolikuma.” (..) Cita persona: „Nē, nu mēs iepriekš runājām, ka, /pers. AN/, tu iesi.” (..) /pers. AN/: „Es nevaru izturēt ne kvalifikāciju, neko. (..) Mums atsūtīja, man liekas.” Cita persona: „Nu, Mumsam es pateicu, lai neiet, tāpēc ka tu iesi.” /pers. AN/: „Es ar viņu satikos pēc tam vēl, šonedēļ. Mēs jau to pārspēlējām. Viņš gribēja sākotnēji. Un tad viņš atsūtīja izziņu, ka uz šitādu nolikumu viņš nekad neies.” (lietas 16.sējuma 146.–147.lapa); /pers. AF/: „Vai es aiziešu uz pili [Rīgas pils Konventa pārbūve un restaurācija]. Nu, kaut kur jau aiziešu.” /pers. AB/: „Nē, nu tev uz pili ir jāiet. Mēs jau tā arī vienojamies.” /pers. AF/: „Nu, jā. Nu, bet tev citādi vispār nekā nav.” /pers. AB/: „Bet tev ir pils. (..)” (lietas 16.sējuma 156.lapa)). Attiecīgi, konstatējot, ka paredzētais vienošanās dalībnieks kvalifikācijas dēļ nevar startēt, /pers. AF/ norāda, ka „to visu izsvītrojam ārā un aizmirstam”, bet /pers. AD/ piebalso: „Brīvā izvēle” (lietas 16.sējuma 147.–148.lapa). /pers. AD/ savukārt aicina /pers. AN/ un /pers. AE/ piedalīties Rakstniecības muzeja [Rakstniecības un mūzikas muzeja pārbūves būvdarbu veikšana Pils laukumā 2, Rīgā izsludināts vairākas reizes, pēdējo reizi publicēts 2017.gada 14.augustā ar iesniegšanas termiņu līdz 2017.gada 4.septembrim, bet finansējuma zuduma dēļ nav atlasīti pretendenti] iepirkumā (/pers. AD/: „(..) Rakstniecības muzejs ir izsludināts par jaumu. Par cik, tā kā bija lemts, man ir lūgums kolēģiem. /pers. AN/, tev. Arī tev, /pers. AE/. Lūdzu, piedalīties kvalifikācijā.” (lietas 16.sējuma 148.lapa)). No sarunas izriet, ka vienošanās dalībnieki respektē norunas, kaut arī tās var nebūt konkrētajam dalībniekam izdevīgas (/pers. AD/: „Pagaidi. Ko nozīmē – dāvai, es nē? Es aizgāju uz Tehnisko universitāti, sabojāju attiecības ar ministru. Atdevu otrai grupai, kā teikt, astoņpadsmit miljonus. (..) Tāpēc, ka /pers. AN/ man teica: „/pers. AD/, vajag.” (lietas 16.sējuma 148.lapa)), kā arī nepieciešamības gadījumā sniedz palīdzību viens otram piedāvājuma sagatavošanā (/pers. AD/: „Tad, kad vajadzēja frančiem [Rīgas Franču licejs, atklāts konkurss, kurā piedalījās divi pretendenti – pilnsabiedrība „RERE Būve 1” un Skonto, konkurss noslēdzās 2017.gada 5.aprīlī, uzvarētājs – pilnsabiedrība „RERE Būve 1”], tad pēdējā dienā, kā teikt, es arī tehnisko daļu zīmēju... sestdien, svētdien. (..) Es viņam stāstu. Cik es visiem esmu palīdzējis, tagad visi tēlo muļķus. (..) Nē, kad vajag, tad: „/pers. AD/, dāvai pēdējā dienā.” (..) Un tagad, kad es normāli lūdzu iesniegt kvalifikāciju uz mēnesi uz priekšu, neviens nevar.” (lietas 16.sējuma 149.–150.lapa)).

Sarunas dalībnieki atklāj, ka nedalās tālāk ar informāciju par to, kādu iemeslu dēļ tiek pieņemts lēmums piedalīties vai – gluži pretēji – atturēties no dalības konkrētā iepirkumā (/pers. AB/: „Es savējiem nemaz neskaidroju, ka viņi visur iet un (..) dara. Es tikai viņiem pasaku: „Tur mēs ejam, tur mēs neejam.” (..) /pers. AF/: „Protams, neko nevar stāstīt.” /pers. AD/: „Es saprotu.” /pers. AB/: „Pēc tam mani nosit (..) Viņi nesaprot vienkārši. „A kāpēc mēs atdevām RTU, (**)?” (..) Es saku: „Nu, nu, tā vajadzēja.” (lietas 16.sējuma 150.lapa)).

Tiek apspriestas arī objektu sadalījuma izmaiņas, ņemot vērā aktuālo informāciju par iepirkuma norisi (/pers. AD/: „Paliek Valmiera [Valmieras sporta centrs], kuru mēs sākumā runājām. Bet ko darām, /pers. AB/? Vai rakstām, ka tas ir iepirkumu birojam. Kas nebūs labi, es ļoti labi saprotu. Jeb nerakstām neko, uzdodam.” (..) /pers. AB/: „Ka viņi negribētu sadarboties.” (..) /pers. AD/: „Nu, tad, viņš jāņem ārā no saraksta?” /pers. AN/: „Kurš?” /pers. AF/: „Nu, ja viņi negrib sadarboties, tad jāņem ārā.” /pers. AD/: „Tad jāņem ārā. (..) Valmiera. Tad jāņem ārā no saraksta. Un viss. (..) Jo nevar jau rakstīt un sūdzēties, un pēc tam aiziet, lai tur (**).” (..) /pers. AN/: „Paga, tad ir jāraksta tādam, kurš neiet. Piemēram, es. (..) Es neēju, tas nav manā pusē. Tad es varu iedot arī sūdzību.” (lietas 16.sējuma 154.–155.lapa)), un akcentēta nepieciešamība iepirkumā piedalīties vairākiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem, lai izslēgtu iespēju, ka iepirkumā uzvar trešās personas (/pers. AF/: „(..) viņš vienkārši nebūs nekādā pusē! Viņš vienkārši būs jāņem ārā, tad, nu. Jo, ja mēs aizejam ar vienu team-u, jā, nu tas ir; nu. Tad atnāks (..) šitie te, ko viņi vienmēr saka, „Lemminkainens” ar „Šmemminkainenu”. (lietas 16.sējuma 155.lapa)). Turpinoties sarunai par Valmieras sporta centra iepirkumu [publicēts 2017.gada 9.augustā], tiek atklāts, ka pasūtītājs vēlas redzēt LEC, uz ko /pers. AF/ norāda, ka „LECam jau arī neviena objekta nav”, bet sarunas turpinājumā /pers. AB/ norāda, ka Velve var startēt kopā ar LEC („Mēs kvalifikāciju varam izturēt kopā ar LECu”, lietas 16.sējuma 156.lapa), vienojoties par objektu sadali starp grupas dalībniekiem (/pers. AF/: „Nu, bet ja jūs ar LECu varat aiziet, nu aiziet jūs ar LECu, mēs aiziesim uz pili.(..)” /pers. AB/: „Ejam. (..) es esmu par. Bet tas ir mūsu pusē, ko mums tur ar viņiem runāt.” (..) /pers. AD/: „Es sev prātā ieliku, ka ar Valmieru nodarbojas /pers. AB/. Un LECs. Un viņi domā, kā izrullēt. Pareizi?” /pers. AB/: „Jā, un pils ir tev.” (lietas 16.sējuma 157., 160.lapa)).

Sarunas dalībnieki spriež par nepieciešamību koriģēt iepriekšējo sarakstu un vēlas panākt sapratni starp visiem vienošanās dalībniekiem (/pers. AB/: „/pers. AJ/, tev nav iebildumu?” /pers. AJ/: „Man? Man ir...” /pers. AF/: „Es gribu visu, jā!” /pers. AJ/: „Nē, nē. (..) es visu negribu. (..) es tikai gribētu izrunāt līdz galam visu to sarakstu. Un tad saprast, kas kuram ir. Nu nopietni.” (lietas 16.sējuma 160.lapa)), kā arī izskan priekšlikums sagatavot grupas iekšējo sarakstu (/pers. AF/: „(..) mēs uztaisīsim kaut kādu savu.” /pers. AN/: „Nu jā.” /pers. AD/: „Jā. Iekšējo sarakstu.” (..) Cita persona: „Iekšpusē mums tāpatās ir jāsadala. Un kopā sākot no sākuma.” /pers. AD/: „Laikam tiešām viņu sadalām pašī.” (lietas 16.sējuma 160., 161.lapa); /pers. AB/: „Jūs izrunājat, es piekritīšu. Vienīgais, ko es, es nepretendēju uz tavu Jaumo Rīgas teātri. Es nepretendēju.” /pers. AJ/: „Paldies.” /pers. AB/: „Lūdzu. Ko tu vēl gribi, lai es tev piekāpjos? Pasaki tagad.” Cita persona: „Vairāk neko” (..) /pers. AB/: „Vēl /pers. AF/ es piekāpjos ar šito te, par pili – atbalstu, esmu gatavs piespēlēt arī. (..) angļi /pers. AF/.” (lietas 16.sējuma 162.lapa)).

[50.10] 2018.gada 7.jūnija sarunā (piedalās /pers. AF/, /pers. AB/, /pers. AD/, /pers. AL/) tiek apspriesta iespēja „atdot” iepirkuma nākamo posmu, kas ir problemātiski pasūtītāja dēļ (/pers. AF/: „Ir tikai viens variants, ka jums ir jāatdod viņiem tā nākošā posma no Mežaparka [Mežaparka Lielās estrādes pārbūves B posma B1 kārtas darbi]. Par cik jūs tur esat paņēmuši vairāk no visiem mūsu barā kopējā.” /pers. AL/: „Bet tas neies cauri vienkārši. Dēļ pasūtītāja. (..) kaut kādu daļu jāpiedāvā, droši vien ir; betons varētu būt no, no universitātes. Un es arī kaut kādu daļu droši vien varu piedāvāt kaut kā, lai izvēlas no (..) šitā teātra. Varbūt jūs varat kaut kādu daļu paskatīties, kur ir.” /pers. AF/: „(..) jums kauns vispār nav! Jums ir 40 miljoni. Jums ... 40 miljoni Mežaparkā. (..) pārējiem ir desmit, kaut kā tā. A jūs sakiet, ka mums ar kaut ko jādalās! Jums ir visvairāk par visiem!” (lietas 15.sējuma 220.lapa)), vienlaikus akcentējot nepieciešamību dalīties, jo dažādu apstākļu ietekmē nav īstenojies iepirkumu līdzvērtīgu sadales princips, kā rezultātā dažiem vienošanās dalībniekiem ir vairāk objektu, salīdzinot ar citiem, un attiecīgi nav iespējams gūt labumu no vienošanās jeb nopelnīt (/pers. AF/: „Jums ir 40. Man ir četri. Jūs stāstiet, ka mums ar kaut ko jādalās.” /pers. AD/: „/pers. AC/ ir 34. Jā.” (..) /pers. AL/: „Nē, bet es jau arī saku, ka vajag padalīties.” (..) /pers. AF/: „Tāpēc jums kā vislielākajiem

ir kaut kur, kaut kas jādalās, nu. Jūs visi bagāti. Tur citu variantu nav. (..) Jūs esat (..) paņēmuši visu. Un ko mums tagad darīt? (..) ja mums tā universitāte nesanāk, ja tur ir kaut kāds atklātais variants, nu, tad viss. (..) jūs domājat, ka jūs tikai gribiet nopelnīt? Mēs arī gribam nopelnīt. Un nevis kaut kad, bet šogad. (..) mums nav aizgājusi tas, tas, tas." /pers. AL/: „Ne jau speciāli.” /pers. AF/: „Tāpat kā viņiem cietums neaizgāja, mums nav aizgājusi pils, mums nav aizgājusi skola. Mums nav aizgājis Rakstniecības muzejs. Kopā 40 miljoni.” (lietas 15.sējuma 221.lapa); /pers. AF/: „(..) visi saprot, ka jums ir stipri par daudz nekā visiem pārējiem. Tāpēc jums šinī brīdī ir jāpadalās. Jo mūsu pusē, kā mēs redzam, ir vairāk nekā tur. Diemžēl tā sanāca. (..)” (lietas 15.sējuma 222.lapa).

Sarunā tiek norādīts uz vienošanās dalībnieku dalījumu grupās (/pers. AD/: „Ir /pers. AC/, kas var brīnišķīgi vadīt otrā grupā. Ir LNK, kam ir pieredze.” (lietas 15.sējuma 222.lapa); /pers. AD/: „(..) Kāpēc tad tā grupa tur atkal nevar piekāpties?” (lietas 15.sējuma 225.lapa); /pers. AD/: „par cik mēs esam vienā grupā, man ir jautājums. Kāpēc otrā grupa visu laiku spītīgi (..) ignorē Stradiņus? Tas ir 50 miljoni. Un cietumu, kas būs. Viņi būs reāli.” /pers. AL/: „Tas ir viņu interesēs. Tas ir taktiski.” /pers. AD/: „Pagaidi, nu taktiski! Bet nevar jau mūs sūtīt (***) un pateikt – nu, būs...” /pers. AF/: „Nē, nē, nu tas būs atkal tur, atkal būs šitais te – dāvai atkal pārtaisīsim..” (lietas 15.sējuma 228.lapa) un akcentēts, ka pastāv kopēja problēma (/pers. AF/: „Kopēja problēma ir jāatrisina ar kaut kādiem jūsu apjomiem. (..)” (lietas 15.sējuma 222.lapa)). Sarunā iezīmējas nevienprātība par to, kādā veidā startēt konkrētā iepirkumā (/pers. AL/ par Mežaparka Lielās estrādes pārbūves B posma B1 kārtas iepirkumu: „Nu, (..) RE&RE iet, /pers. AC/ izdomāja tā, ka ies Arčers ar LNK uz estrādi.” /pers. AB/: „Kādā sakarā!” /pers. AD/: „Kāpēc gan ne?” /pers. AB/: „Nē? Tā (..) nebūs. Tāpēc, ka neviens viņu tur (..) nepieļaus Īpašumu departamentā, ka /pers. AC/ tur strādās. (..) tas ir izslēgts. (..) A kādā sakarībā Arčeram vienkārši būs Mežaparks?” /pers. AD/: „Nē... ir otrai grupai. Jo mēs, mums nav nekā, mēs gribam universitāti.” (lietas 15.sējuma 226.lapa)).

Dalībnieki apspriež jau izsludinātus iepirkumus, kuriem vēl nav beidzies pieteikšanās termiņš (/pers. AL/: „/pers. AE/ piekrīt LU [Latvijas Universitātes Akadēmiskā centra Rakstu mājas būvprojekta izstrāde, autoruzraudzība un būvniecība, publicēts 2018.gada 19.maijā, iesniegšanas termiņš – 2018.gada 2.jūlijs] atdot. (..) Un viņš pateica – nu, viņi var nodot LU, no viņas atsakās. Un viņš pie reizes par /pers. AC/, ka viņš tikko ir ticis ar /pers. AC/. Un /pers. AC/ saprot, ka estrāde Arčers nav pa ceļam. (..) tā problēma eksistē, kā tagad tikt galā ar /pers. AC/, lai viņš neiztraucē LU. Nu, būs man atkal jādomā un kāds kaut kur jāpierunā. (..)” (lietas 15.sējuma 223.lapa)), un savstarpējo palīdzību kvalifikācijas jautājumos (/pers. AL/: „/pers. AD/, /pers. AF/, vajag tad vai nē to (..) palīdzam ar kvalifikāciju?” /pers. AD/: „Bet es taču tev teicu, ka vajag.” (..) /pers. AF/: „Uz kurieni?” /pers. AD/: „Uz universitāti.” /pers. AL/: „Vajag palīdzību.” /pers. AD/: „Un tev, to es šodien nodevu, tev kvalifikācija tagad ir.” (lietas 15.sējuma 224.lapa)), kā arī iepirkumus, kas vēl nav izsludināti, bet par kuriem ir interese kādam no vienošanās dalībniekiem (/pers. AB/: „(..) es teicu, man vienīgais objekts, kas interesē, kas bija, /pers. AD/?” /pers. AD/: „Liepāja.” (..) /pers. AB/: „(..) es vispār pretendēju uz tikai vienu Liepāju. Pārējo visu (***) es esmu gatavs piespēlēt. Ņemat to universitāti, Stradiņus (***) un ko tikai ņemat! Visu pēc kārtas ņemat (***)” (lietas 15.sējuma 232.lapa)).

Sarunas dalībnieki norāda arī uz iepriekš panākto vienošanos izpildi attiecībā uz konkrētiem iepirkumiem, kur sarunas brīdī jau ir beidzies piedāvājumu iesniegšanas termiņš (/pers. AD/: „(..) Šito /pers. AC/, kurš teica, ka viņam briesmīgi gribas, un viņš tur ir strādājis, cerot uz (..) mūsu universitāti. Tās kazarmas [Būvprojekta izstrāde, autoruzraudzība un būvdarbi objektā „Kazarmas jaumbūve NBS Aviācijas bāzē”, publicēts 2018.gada 29.martā, iesniegšanas termiņš – 2018.gada 15.maijs, līgums noslēgts ar Arčers, piedāvājumus iepirkumā iesniedza arī Abora, Skonto, Merks, Velve] – trīs miljoni, mēs viņam jau piekāpāmies.” /pers. AL/: „Nē, nu, tas ir viņam, jā.” (lietas 15.sējuma 231.lapa)).

Iezīmējas arī iekšējās nesaskaņas starp vienošanās dalībniekiem (/pers. AB/: „(..) /pers. AE/ ir arī apvainojies uz /pers. AC/ (..) ko viņš (***) lien iekšā uz tiliem (***) (..) tas arī nav godīgi, nu! /pers. AC/ grib list visur. (..)” (lietas 15.sējuma 232.–233.lapa)), tomēr vienošanās dalībnieki ir gatavi tās risināt (/pers. AF/: „/pers. AD/, esiet tik labi. Tiekaties ar /pers. AE/, nu. Un tad vajag (..) mēs varam nākošnedēļ to /pers. AC/ kaut kur izķert.” (..) /pers. AL/: „Vajag izdomāt, kā ar to /pers. AC/ pareizi no mūsu puses.” (lietas 15.sējuma 233.lapa)).

Sarunas gaitā tiek izteikts viedoklis par atsevišķu vienošanās dalībnieku neatbilstošu rīcību, tomēr tiek piedāvāti risinājumi tālākai sadarbībai (/pers. AB/: „Viņš saka: „Es negribu nekur piedalīties, neko, (***)”. (..) A.. grib. Nu, kā! Nu (***) tad izvēlies vienkārši, nu! Izstājies kā Merks vienkārši (..)” /pers. AD/: „Viņš ar tevi tiekas kādreiz?” /pers. AB/: „Nē. Viņš vispār: Ja tu zinātu, mums tur. Nē, man ir viss ar viņu normāli. Bet nu mums tur ir kaut kāds viens tāds. (..) tāds savstarpējs līgumiņš vienkārši. (..) viņš ar mani runā caur juristiem.” /pers. AD/: „Jo ar mani viņš arī negrib vienkārši tikties.” /pers. AB/: „Viņš vispār ne ar vienu vienkārši. Es nesaprotu.” /pers. AL/: „Man pie viņa jāaizbrauc.” (lietas 15.sējuma 233.lapa)).

Šajā sarunā arī tiek pieminēts, ka „viņam [pers. AC/] ir sastāstīts, ka viņš ir karteļa vadītājs un vēl kaut kas (..)” (lietas 15.sējuma 233.lapa), kas tādējādi vismaz daļēji izskaidro atturēšanos tikties ar pārējiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem un vienlaikus norāda, ka vienošanās dalībnieki apzinājās sarunu aizliegto raksturu.

[51] Sarunu ieraksti apliecina, ka lietas dalībnieku starpā ir bijušas arī citas savstarpējas tikšanās, kurās tikuši pārrunāti ar karteļa vienošanos saistīti jautājumi.

Piemēram, 2016.gada 2.jūnija sarunā /pers. AJ/ norāda uz iepriekšēju sarunu ar /pers. AC/, kurā esot runāts par atšķirīgu objektu sarakstu (lietas 15.sējuma 110.–111.lapa).

2016.gada 27.jūnija sarunā /pers. AB/ norāda, ka iepriekšējā dienā satīcis /pers. AE/, savukārt /pers. AF/ norāda, ka pirms svētkiem nopietni runājis ar /pers. AJ/ un /pers. AC/ un ka viņš „būtu ar mieru no tā visa kolektīvi atteikties, no tā Ventspils” (lietas 16.sējuma 53.lapa), /pers. AI/ norāda, ka informēs /pers. AE/ („Es pazvanīšu /pers. AE/...” (lietas 16.sējuma 72.lapa)), bet /pers. AB/, atbildot uz /pers. AI/ jautājumu (/pers. AI/: „Pagaidi, un par skolu tad kas mums? (..) Tur ir termiņš...” (lietas 16.sējuma 73.lapa)), norāda: „Tad vienkārši... zvanu /pers. AI/ vai (..) /pers. AD/. Tu jau /pers. AD/ pazīsti, jā?” (lietas 16.sējuma 74.lapa).

2016.gada 3.jūlija sarunā /pers. AC/ /pers. AB/ atklāj, ka /pers. AI/ bija aizbraucis pie viņa par „visu tabulu lielo” (/pers. AC/: „(..) /pers. AI/ bija atbraucis arī pie manīm. Tā arī nesapratu, kāpēc viņš pie manīm brauca. (..) tipa, par objektu parunāties. Bet īstenībā vai īstā tēma bija šitā? Es saku: „/pers. AI/, ko tu pie manīm brauc?” /pers. AB/: „Ā, par to Liepāju?” /pers. AC/: „Nē, nē. Nu, vispār par visu tabulu lielo.” /pers. AB/: „Kurš /vārds/?” /pers. AC/: „/uzvārds/. (..) Merks, nu. (..) Es viņam nokopēju šito te iedevu. Es tīrrakstu uztaisīju tagad. (..) viņam bija pirmā dzirdēšana, ka viņam ar „Ostas celtnieku”, ka jādalās ir.” (lietas 15.sējuma 201.lapa)).

2017.gada 19.maija sarunas dalībnieki norāda, ka tiksies un pārrunās iepirkumu (objektu) sadali (/pers. AB/: „Nu, es satikšu kaut kā, izrunāsim.” /pers. AF/: „Nu, bet tu pasaki, tu taču viņu satiksi.” /pers. AL/: „Es viņu ... vakarā satikšu.” /pers. AF/: „Pasaki, ka satikāties – (..) lai vienu ņem. Un otru, nu.” (lietas 17.sējuma 34.lapa)).

2018.gada 7.jūnija sarunā /pers. AF/ norāda, ka ir izrunājis ar /pers. AC/ un /pers. AE/, uz ko /pers. AL/ norāda, ka arī tikko ir satīcis /pers. AE/ saistībā ar plānoto Mežaparka Lielās estrādes būvniecību (lietas 15.sējuma 220.lapa); /pers. AF/, runājot par nepieciešamību pārdaļīt iepirkumu objektus starp grupām, lai būtu līdzvērtīgs sadalījums, norāda, ka tad ir jātiekas atsevišķi, uz ko /pers. AB/ piekrītoši norāda, ka „rīta jātiekas ar /pers. AE/ un jārūnā” (lietas 15.sējuma 231.–232.lapa); /pers. AD/ žēlojoties, ka /pers. AC/ ar viņu runā „caur juristiem”, /pers. AL/ norāda, ka „man pie

viņa jāaizbrauc” (lietas 15.sējuma 233.lapa).

[52] Lietas dalībnieku saziņa ārpus fiksētajām sarunām izriet arī no KNAB sniegtās informācijas, kas balstās uz kratīšanas laikā izņemtā /pers. AB/ mobilā tālruņa satura izpēti.

Proti, 2016.gada 13.decembrī /pers. AB/ un /pers. AI/ savstarpējā sarakstē ir apsprieduši dalības nosacījumus tirdzniecības parka „Alfa” un daudzfunkcionālā tirdzniecības centra „Akropole” iepirkumos (pārsūdzētā lēmuma 95.–97.punkts, KNAB 2020.gada 22.aprīļa informācija, lietas 15.sējuma 129.lapa), par kuriem tika runāts arī 2016.gada 2.jūnijā (sprieduma 50.4.punkts) un 2016.gada 27.jūnijā (sprieduma 50.5.punkts).

2016.gada 13.decembra sarakstē /pers. AI/ tiek sniegta informācija par plānoto dalību daudzfunkcionālā tirdzniecības centra „Akropole” iepirkumā, norādot, ka „diez vai *Velve* dos” [*Velve* šajā iepirkumā iesniedza aizsega piedāvājumu], vienlaikus norādot uz /pers. AB/ interesi par „tikliem” un aicinājumu atdot *Alfu* [tirdzniecības parks „Alfa”].

[53] No sarunu atšifrējumiem izriet, ka lietas dalībnieku rīcībā bija saraksti jeb piezīmes, kurās tika fiksēta iepirkumu objektu sadale. Šādu sarakstu esība atviegloja karteļa vienošanās īstenošanu, ļaujot tās dalībniekiem fiksēt katram savus (vai grupas) interešu objektus un operatīvi sekot līdzi izmaiņām, kā arī pēc nepieciešamības pārskatīt iepriekš panāktās vienošanās.

Piemēram, 2016.gada 2.jūnija sarunā /pers. AC/ skaidro sarakstu saturu: „A, A re, kur G, G un re, kur ir kopējā summa” (15.sējuma 115.lapa); „tas ir pasūtītājs, tas ir objekts, tā ir kopējā summa, tas ir plānotais datums, un te ir G un A” (lietas 15.sējuma 116.lapa), kā arī komentē sarakstu: „re kur viņa [/pers. AM/] starp citu piezīmē”, uz ko /pers. AF/ apstiprinoši atbild: „Jā... viņš grib betonēt, betona darbi.” (lietas 15.sējuma 124.lapa).

/pers. AC/, komentējot citu sarunas dalībnieku norādes, ka saraksti nav saprotami un tajos ir pārāk daudz informācijas, norāda: „(..) cilvēki ir uztaisījuši visu to objektu nosaukumus, pasūtītāji. Jā? Lai nav pārpratumi.” (lietas 15.sējuma 137.lapa, 2016.gada 2.jūnija saruna).

2016.gada 2.jūnija sarunā minētais par piezīmju noformējumu (pasūtītājs, objekts, kopējā summa) kopumā sakrīt ar 2016.gada 16.jūnijā no /pers. AE/ automašīnas izņemtajām piezīmēm (lietas 14.sējuma 230.–231.lapa), kā arī tāda paša satura piezīmēm, kas 2019.gada 8.jūlijā izņemtas no /pers. AD/ dzīvesvietas (lietas 22.sējuma 124.–125.lapa).

Lai arī pieteicējas norāda uz atsevišķām nesakrītībām, tomēr vērā ņemams, ka vienošanās dalībnieku rīcībā ir bijuši vairāki saraksti, kuri turklāt laika gaitā papildināti, koriģēti, mainīti (/pers. AJ/: „Pirmais saraksts, tur ir iekšā divpadsmit objekti kaut kādi, apmēram.” /pers. AB/: „Un tajā pirmajā sarakstā bija, kas bija iekšā? Bija vēl iekšā lidosta, tas bija, nu labi.” (2016.gada 27.jūnija saruna, lietas 16.sējuma 65.lapa); /pers. AB/: „(..) iepriekšējā sarakstā tas bija.” /pers. AD/: „Mums tad ir jākoriģē, iepriekšējā sarakstā...” (2017.gada 17.augusta saruna, lietas 16.sējuma 158.lapa)).

Sarakstu esība ļāva karteļa dalībniekiem fiksēt iepriekšējās vienošanās, ja par tām vēlāk rastos neskaidrības (piemēram, 2016.gada 3.jūlija sarunā /pers. AC/ min, ka /pers. AI/ ir braucis pie viņa runāt par „visu tabulu lielo”, un viņam esot bijusi pirmā dzirdēšana, ka jādalās ar „Ostas celtnieku” [jāpiesaista kā apakšuzņēmējs], tādēļ „(..) Es saku – tagad līdz dzeltenai līnijai katram pa ceinerim sanāk plus mīnus.” (lietas 15.sējuma 201.–202.lapa)).

Sarunu dalībnieki dažādās sarunās atklāj arī saraksta noformējumu (/pers. AE/: „Sarkanais – tas ir fakts. Sarkanie – tie ir pareizi cipari.” (2017.gada 19.maija saruna, lietas 17.sējuma 12.lapa); /pers. AD/: „Ā, un jums ir checklist. Checklist. Tātad, tie ir jauni.” (..) /pers. AN/: „(..) kamēr mums nav skaidrība, kas notiek ar cietumu, nu tad to trešo lapu mēs vispār neaiztiekam.” (2017.gada 30.jūnija saruna, lietas 16.sējuma 10.lapa) un saraksta autorus (/pers. AB/: „Kas šito sarakstu taisīja?” /pers. AN/: „Mēs ar /pers. AE/.” (2017.gada 30.jūnija saruna, lietas 16.sējuma 16.lapa)).

Padome pārsūdzētajā lēmumā ir skrupulozi analizējusi sarunās pausto kopsakarā ar kriminālprocesā izņemtajās piezīmēs atspoguļoto informāciju (pārsūdzētā lēmuma 113.–166.punkts) un pamatoti secinājusi, ka piezīmju saturs papildus apstiprina un atspoguļo lietā vērtēto vienošanos un iepirkumu sadali (pārsūdzētā lēmuma 160.–161.punkts).

[54] Padome sarunu audioierakstu atšifrējumus ir analizējusi arī kopsakarā ar /pers. AD/ dzīvesvietā izņemtajām piezīmēm par profesionālo iestāžu iepirkumiem (lietas 22.sējuma 131. un 134.lapa, pārsūdzētā lēmuma pielikums Nr.3).

Šajās piezīmēs norādītas 19 izglītības iestādes un plānotā iepirkuma līgumcena, kā arī veikti ieraksti rokrakstā, norādot burtus, ciparus un atsevišķu lietas dalībnieku nosaukumus.

Analizējot sarunu audioierakstu atšifrējumus, konstatējams, ka tehnikumi un to sadales principi tiek minēti jau 2015.gada 21.jūlija sarunā (sprieduma 50.2.punkts, pārsūdzētā lēmuma 172.punkts), bet pēc tam atšķirīgā dalībnieku lokā saruna par tehnikumiem un to sadales principiem tiek turpināta 2015.gada 27.augustā (pārsūdzētā lēmuma 173., 175. un 176.punktā minētie sarunas fragmenti, lietas 16.sējuma 79., 81.–83., 87.lapa). No turpnāvajām sarunām, kā arī Padomes veiktās iepirkumu analīzes konstatējams, ka sarunu dalībnieku interese par profesionālo izglītības iestāžu iepirkumiem ir mazinājusies, aizliegtās vienošanās ietvaros pieņemot lēmumu šajos iepirkumos (ar atsevišķiem izņēmumiem) nepiedalīties (pārsūdzētā lēmuma 191.–192.punktā minētie sarunas fragmenti, lietas 17.sējuma 15.–16., 22.lapa).

Tomēr, lai arī lielākajā daļā profesionālo izglītības iestāžu iepirkumos lietas dalībnieki piedāvājumu neiesniedza, apgabaltiesa piekrīt Padomes vērtējumam, ka šis apstāklis neietekmē karteļa vienošanās pastāvēšanu. Gluži pretēji, sarunas atklāj vienošanās dalībnieku kopēju nostāju attiecībā uz izglītības iestāžu iepirkumiem un šīs nostājas izmaiņas laika gaitā. Turklāt Padome pamatoti akcentē, ka arī kopīgi pieņemta lēmuma par nepiedalīšanos iepirkumos ietekmē konkurenci – tiek radīts mazāks konkurences spiediens (pārsūdzētā lēmuma 199.–200.punkts).

[55] Padome, analizējot aizliegtās vienošanās dalībnieku sarunas un piezīmes, secināja, ka vienošanās dalībnieki bija sadalījušies divās grupās (1.grupa: *Skonto*, *LEC*, *Velve*, *RE&RE*, *RERE Būve*, *Merks*, 2.grupa: *Abora*, *Arčers*, *SIA „RBSSKALS Būvvaldība”*, *LNK Industries*) un šo grupu izveides mērķi bija atvieglot iepirkumu sadales procesu (tostarp tādā veidā, ka iepirkumi tika sadalīti katras grupas iekšienē), kā arī sadalīt aktuālos iepirkumus pēc iespējas līdzīgos apjomos abām grupām (pārsūdzētā lēmuma 85.–89.punkts).

Arī šie apstākļi norāda uz izveidotā karteļa noturību un nepieciešamību plašā dalībnieku loka dēļ nodrošināt efektīvu funkcionēšanas mehānismu, vienlaikus nodrošinot iesaistīto tirgus dalībnieku interešu realizāciju.

[56] Apkopojot visu minēto, lietā iegūtie pierādījumi – sarunu audioieraksti un to atšifrējumi, piezīmes, personu paskaidrojumi un KNAB sniegtā informācija – apstiprina vienošanās izveidi, pastāvēšanu, darbības principus un noteikumus, lietas dalībniekiem savstarpēji akceptējot dažādos ierosinājumus, par tiem diskutējot un panākot kopsaucēju. Vienošanās īstenošanai raksturīga iesaistīto tirgus dalībnieku elastība, ņemot vērā, ka tās dalībnieki ne vienmēr īstenojuši iecerētās darbības, kas gan noticis arī no lietas dalībnieku gribas neatkarīgu iemeslu dēļ (piemēram, tādēļ, ka pasūtītājs veicis izmaiņas iepirkuma nolikumā, iepirkums ticis pārtraukts finansējuma trūkuma vai citu iemeslu dēļ, pasūtītājs nevēlas konkrēta pretendenta dalību vai – gluži pretēji – uzstāj uz konkrēta uzņēmuma dalību, iepirkuma uzvarētājs vēlāk atsakās no līguma izpildes, attiecīgi viņa vietā iestājas otrās vai trešās

uzņēmumu savstarpējās koordinēšanas veidiem, kuriem ir pietiekami kaitīga ietekme uz konkurenci, lai varētu atzīt, ka to seku novērtēšana nav nepieciešama (*Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 26.novembra sprieduma lietā „Maxima Latvija”, C?345/14, EU:C:2015:784, 18.punkts, 2021.gada 18.novembra sprieduma lietā „Visma Enterprise”, C?306/20, EU:C:2021:935, 60.punkts).*

Galvenais juridiskais kritērijs, lai noteiktu, vai nolīgums, vai tas būtu horizontāls vai vertikāls, ietver „konkurences ierobežojumu mērķa dēļ”, ir konstatējums, ka šādam nolīgumam pašam par sevi ir pietiekami kaitīga ietekme uz konkurenci (*Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 11.septembra sprieduma lietā „CB”, C?67/13 P, EU:C:2014:2204, 57.punkts, 2021.gada 18.novembra sprieduma lietā „Visma Enterprise”, C?306/20, EU:C:2021:935, 59.punkts).*

Lai noskaidrotu, vai šis kritērijs ir izpildīts, ir jāizvērtē attiecīgā nolīguma noteikumu saturs, ar to sasniedzamie mērķi, kā arī tā ekonomiskais un juridiskais konteksts. Vērtējot minēto kontekstu, ir jāņem vērā arī skarto preču vai pakalpojumu raksturs, kā arī faktiskie attiecīgā tirgus vai tirgu darbības un struktūras apstākļi (*Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 14.marta sprieduma lietā „Allianz Hung?ria Biztos?tó”, C?32/11, EU:C:2013:160, 36.punkts).*

Vienlaikus ir skaidrs, ka konkurences ierobežojums mērķa dēļ pastāv attiecībā uz kartelēm, proti, uz tādām vienošanām, kas vērstas uz tirgus sadali un tirgus attīstības kontroli, cenu fiksēšanu, uz vienošanām par konkursiem (sal. *Senāta 2021.gada 21.maija sprieduma lietā Nr.SKA-7/2021, ECLI:LV:AT:2021:0521.A43012014.3.S, 10.punkts, Eiropas Savienības Tiesas 2011.gada 8.decembra sprieduma lietā „KME Germany AG”, C-389/10 P, ECLI:EU:C:2011:816, 75.punkts, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011.gada 16.jūnija sprieduma apvienotajā lietā „Gosselin Group NV”, T-208/08 un T-209/08, ECLI:EU:T:2011:287, 73.punkts).*

[62] Apkopojot lietā noskaidrotos apstākļus, apgabaltiesa secina, ka aizliegtās vienošanās būtība ir būvniecības tirgus sadale starp karteļa dalībniekiem jeb tirgus dalībniekiem, kas spēj potenciāli izdarīt savstarpēju konkurences spiedienu, vienojoties par dalības nosacījumiem publiskos un privātos iepirkumos visā Latvijas teritorijā un, apmainoties ar stratēģisko darbību ietekmējošu jeb komerciāli būtisku informāciju, mazinot tirgus stratēģisko nenoteiktību. Tātad pēc savas būtības (pēc mērķa) vienošanās ir vērsta uz konkurences ierobežošanu vai pat izslēgšanu pilnībā. Tādēļ Padome pamatoti nevērtēja lietā konstatētās aizliegtās vienošanās faktisko vai potenciālo ietekmi uz konkrēto tirgu.

[63] *Arčers*, atsaucoties uz LESD 101.panta 3.punktu, argumentē, ka ir pamats pieļaujamās horizontālas sadarbības vienošanās konstatēšanai.

LESD 101.panta 3.punkts paredz uzņēmumu no panta 1.punktā minētajiem ar iekšējo tirgu nesaderīgiem nolīgumiem un saskaņotām darbībām. Šis izņēmums attiecas uz tādiem nolīgumiem un saskaņotām darbībām, kas palīdz uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu vai veicina tehnisku vai saimniecisku attīstību, reizē ļaujot patērētājiem baudīt pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem, un kas a) neuzspiež attiecīgiem uzņēmumiem ierobežojumus, kuri nav obligāti vajadzīgi, lai sasniegtu šos mērķus, b) neļauj šādiem uzņēmumiem likvidēt konkurenci attiecībā uz šo ražojumu būtisku daļu.

Lai būtu piemērojams LESD 101.panta 3.punktā minētais izņēmums, ir jābūt izpildītiem četriem šajā normā paredzētajiem kumulatīvajiem nosacījumiem. Pirmkārt, nolīgumiem jābūt tādiem, kas palīdz uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu vai veicina tehnisku vai saimniecisku attīstību; otrkārt, tiem jāļauj patērētājiem baudīt pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem; treškārt, tiem nav jāuzspiež attiecīgajiem uzņēmumiem ierobežojumi, kuri nav obligāti vajadzīgi, lai sasniegtu šos mērķus, un, ceturtkārt, tiem nav jāļauj šādiem uzņēmumiem likvidēt konkurenci attiecībā uz šo ražojumu būtisku daļu (*Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 7.februāra sprieduma lietā „Slovensk? sporite??a”, C-68/12, ECLI:EU:C:2013:71, 31.punkts).*

Personai, kas balstās uz šo tiesību normu, ar pārliecinošiem argumentiem un pierādījumiem ir jāpierāda, ka izņēmuma piešķiršanai prasītie nosacījumi ir izpildīti (*turpat, 32.punkts).*

Tomēr, ja nolīguma puses atsaucas uz tam piemītošo konkurenci veicinošo ietekmi, šī ietekme kā šī nolīguma konteksta elements ir pienācīgi jāņem vērā. Ja pieņem, ka šāda ietekme ir skaidra, atbilstoša un raksturīga attiecīgajam nolīgumam, kā arī pietiekami būtiska, tā varētu ļaut saprātīgi šaubīties par šī nolīguma pietiekami kaitīgo raksturu attiecībā uz konkurenci (*Eiropas Savienības Tiesas 2020.gada 30.janvāra sprieduma lietā „Generics”, C?307/18, EU:C:2020:52, 103., 105. un 107.punkts).*

[64] Apgabaltiesa nesaskata nekādu saikni starp karteļa vienošanos un būvniecības nozarē esošo problēmu risināšanu ekonomiskās attīstības kontekstā.

Vienošanās par būvniecības tirgus sadali un dalības nosacījumiem iepirkumos nav saskatāmi nekādi ieguvumi. Gluži pretēji – lai risinātu būvniecības nozarē esošās problēmas, ir nepieciešams stiprināt godīgu konkurenci, ko karteļa dalībnieki acīmredzami nav vēlējušies darīt. Nav saskatāms loģisks pamatojums tam, kādēļ, piemēram, *Arčers* minētās generālvienošanās noslēgšana nebūtu iespējama, nepastāvot aizliegtai vienošanai.

Apgabaltiesa uzskata, ka šajā lietā acīmredzami neizpildās LESD 101.panta 3.punktā (un attiecīgi arī Konkurences likuma 11.panta otrajā daļā) minētie nosacījumi, lai piemērotu uzņēmumu un vienošanos atzītu par spēkā esošu un saderīgu ar iekšējo tirgu.

Lietas dalībnieku iebildumi attiecībā uz pierādījumu novērtējumu

[65] *LNK Industries* akcentē biedrošanās brīvību un norāda, ka sarunu atšifrējumu fragmenti ir no sarunām starp nozares pārstāvjiem un šajās sarunās netiek apspriests komercnoslēpums, bet gan publiski pieejama informācija par publiskajiem iepirkumiem.

Nozaru asociācijas vispārīgi ir likumīgs līdzeklis, kā īstenot pasākumus, kas veicina konkurenci starp uzņēmumiem, kuri darbojas kādā ražošanas vai pakalpojumu nozarē, un sekmētu standartu izstrādi, inovācijas un konkurenci.

LNK Industries norādītajā apgabaltiesas 2017.gada 30.maija spriedumā lietā Nr.A43012014 aplūkotās situācijas saistībā ar pieteicējas vienošanos ar lizinga devēju asociāciju par noteiktu transportlīdzekļu tehnisko apkopju un remontu veikšanu attiecīgo automašīnu marku pārstāvju servisos faktiskie apstākļi ir būtiski atšķirīgi: asociācijas ietvaros tika apspriesti nevis individuāli gadījumi, bet gan situācija, kas raksturīga nozarei kopumā un arī prasa kopīgu nozares risinājumu. Apgabaltiesa aplūkotajā lietā secināja, ka Padome nav sniegusi pienācīgu pamatojumu, kas ļautu secināt, ka arī šī vienošanās rada pietiekami kaitējumu konkurencei un ir novērtējama kā konkurenci ierobežojoša pēc mērķa (sal. arī *Senāta 2021.gada 21.maija sprieduma lietā Nr.SKA-7/2021, ECLI:LV:AT:2021:0521.A43012014.3.S, 6.punkts).*

Nav šaubu – arī izskatāmajā lietā tirgus dalībnieki apsprieda situāciju būvniecības nozarē, tomēr nozarē esošās problēmas izvēlējas risināt, sadalot starp vienošanās dalībniekiem iepirkumus un būvobjektus, savstarpēji izpaužot informāciju par plānoto dalību jeb interesi (vai arī gluži pretēji – atturēšanos no dalības) attiecībā uz vēl neizsludinātiem iepirkumiem. Tādējādi šīs lietas dalībnieku darbības ir acīmredzami pretējas godīgas konkurences principiem, jo ir vērstas uz konkurences izslēgšanu iepirkumos. Nav pamata šīs sarunas uzliktot kā „jendenču apspriedi”, kā to norāda, piemēram, /pers. AE/ (*lietas 19.sējuma 149.lapas averss*), vai arī kā sarunas ar mērķi uzlabot situāciju tirgū, „veidojot godīgu konkurenci”, kā to norāda, piemēram, /pers. AC/ (*lietas 19.sējuma 118.lapas averss*).

Turklāt neapstiprinās vairāku sarunu dalībnieku norādītais, ka sarunu mērķis esot bijis saistīts ar Būvuzņēmēju partnerības dibināšanas aktuālajiem jautājumiem, tikušies partnerības ietvaros (*sprieduma 38.1.punkts*), jo, kā izriet no lietas materiāliem, daļa uzņēmumu ir bijuši biedri jau kopš 2006.gada (*Skonto, LEC, RE&RE*) un 2008.gada (*Arčers*), savukārt daļa uzņēmumu biedrībā iestājušies tikai 2018.gadā (*RERE Būve*). 2015.gadā biedrībā

iestājušies trīs uzņēmumi (*LNK Industries, Merks un Abora*), 2016.gadā – *REERE Grupa (lietas 21.sējuma 3.lapa)*.

2015.gada 2.decembrī virkne sarunu dalībnieku (/pers. AC/, /pers. AN/, /pers. AB/, /pers. AE/, /pers. AI/, /pers. AJ/, /pers. AF/, /pers. AM/) ievēlāti biedrības Uzraudzības padomē (*lietas 21.sējuma 6.lapa*). Tomēr nav saskatāma nekāda saikne starp 2015.gadā notikušajām sarunām un Uzraudzības padomes 2015.gada 2. un 16.decembra sēdēs apspriestajiem jautājumiem (*lietas 21.sējuma 125.–127.lapa*).

Turklāt sarunu saturs un konteksts, kā tas konstatēts iepriekš, acinredzami pārsniedz to komunikāciju, kāda būtu akceptējama konkurentu starpā attiecībā uz to plānoto uzvedību tirgū.

[66] *Merks* norāda, ka Padome vienu un to pašu kādas personas frāzi (/pers. AE/: „*Es rēķinu jums.*”) attiecinājusi uz vairākiem apspriestajiem objektiem, kas ir acinredzami neiespējami.

Izvērtējusi 2016.gada 2.jūnija sarunu atšifrējumu (*lietas 15.sējuma 131.lapa*) kopsakarā ar pārsūdzētā lēmuma pielikumā Nr.1 ietvertu sarunas atspoguļojumu (*pielikuma Nr.1 79., 81., 82., 83.punkts, lietas 41.sējuma 132.–133.lapa*), apgabaltiesa konstatē, ka /pers. AE/, spriežot par iepirkumu sadali divām grupām (jeb „jums” un „mums”), norādīja: „*Es rēķinu jums. Jā.*”, kam seko dažādu objektu uzskaitījums (Rīgas teātris, Lielupes vidusskolas rekonstrukcija, kuģu apkope, Olimpiskais centrs Rēzeknē u.c.). Padome, pārsūdzētā lēmuma pielikumā Nr.1 atsaucoties uz šo sarunu, minēto /pers. AE/ frāzi skaidrības labad ir norādījusi katrā no atsevišķi izdalītajiem punktiem, vienlaikus korekti norādot, ka pēc šīs frāzes seko teksta izklaiduns (..) (*pārsūdzētā lēmuma pielikuma 81., 82., 83.punkts lietas 41.sējuma 132.lapas reversā, 133.lapas aversā*).

Līdz ar to noraidāms *Merks* pieņēmums, ka Padome sarunu atšifrējumus interpretējusi tendenciozi un patvaļīgi.

Turklāt, kā jau norādīts iepriekš, procesa dalībniekiem tiesvedības laikā bija pieejami sarunu audioieraksti, tādēļ tiem bija iespēja novērst visas iespējamās šaubas, kas pastāvēja attiecībā uz sarunu atšifrējumu saturisko precizitāti un atbilstību pirmavotam. Arī *Merks* bija iespējams pārliecināties par to, vai ir atšifrēti visi sarunu audioieraksti un kādu informāciju satur sarunu atšifrējumi, kurus Padome tai neuzrādīja (*Merks pieteikuma 76.punkts*).

[67] *LNK Industries* uzskata, ka Padome piezīņu saturu novērtējusi nepareizi, selektīvi meklējot starp tām saistības un sakritības, un nav pierādījumu par piezīņu saistību ar sarunu atšifrējumiem.

Šie argumenti ir noraidāmi. Padomes uzdevums ir novērtēt to kopsakarā pierādījumus, kas konkurences pārkāpumu lietās bieži ir fragmentāri un izkaisīti, un, izmantojot dedukciju, rekonstruēt vienošanās saturu un detaļas. Tieši to Padome ir darījusi šajā lietā, rūpīgi analizējot iegūtos pierādījumus un izdarot loģiskus slēdzienus par piezīņu saistību ar lietas dalībnieku sarunām un to nozīmi aizliegtās vienošanās īstenošanā (*piemēram, pārsūdzētā lēmuma 140., 144., 159.–160.punkts*).

[68] *Skonto* uzskata, ka Padomes minētie sarunu audioierakstu atšifrējumu fragmenti nepierāda tās dalību vēsturiskā vienošanās, jo tajos nav minēts Kultūras pils „Ziemeļblāzma” iepirkums un sarunas dalībnieki apspriež dažādas pagātnē notikušas sadarbības formas un situācijas, kuras Padome nav uzskatījusi par prettiesiskām konkurences tiesību kontekstā. Turklāt no sarunu satura izriet, ka klātesošie apspriež darbības savstarpējo līgumsabiedrību ietvaros vai darbojoties kā apakšuzņēmējiem, tostarp nenokārtotās finansiālās saistības, aprēķinus, tiesvedības, attiecības ar politikiem.

Apgabaltiesa, pārbaudot 2015.gada 16.janvāra sarunas audioierakstu, konstatē, ka pārsūdzētajā lēmumā citētais sarunas fragments, kurā tiek norādīts uz vēsturiski pastāvējušu vienošanos par Ziemeļblāzmas iepirkuma sadali (*pārsūdzētā lēmuma 64.punkts*), atbilst šīs sarunas audioierakstam (*audioieraksta 1:09:50–1:10:22, CD Nr.1900253-1, lietas 45.sējuma 33.lapa*). Līdz ar to noraidāmi *Skonto* argumenti par to, ka sarunas audioieraksta atšifrējumi nav precīzi un sarunā netika minēts Kultūras pils „Ziemeļblāzma” iepirkums.

Savukārt, vērtējot 2015.gada 16.janvāra sarunas saturu un kontekstu, apgabaltiesa secina, ka, lai arī sarunas dalībnieki apspriež savstarpējās līgumattiecības, norēķinus un iespējamās līgumsabiedrības, tomēr minētais nemaina apstākli, ka sarunas noslēgumā saruna pievērsās „mazajiem jautājumiem”, kā tos nosauc /pers. AB/ (*lietas 16.sējuma 217.lapas averss*), kas aptver gan nepieciešamību sanākt kopā plašākā dalībnieku lokā un runāt par konkrētu objektu sadali, gan arī sarunas dalībnieku apspriešanos par vēsturiski sadalītajiem iepirkumu objektiem un nepieciešamību respektēt šīs vēsturiskās vienošanās noteikumus (*lietas 16.sējuma 217.lapas averss–220.lapas averss*).

[69] Vairāki procesa dalībnieki izvirza argumentu, ka Padomei ir saistošs pierādījumu novērtējums kriminālprocesā: KNAB nav uzskatījis par pierādītu, ka konkrētas personas ir piedalījušās cenu saskaņošanas procesā. Tāpat pieteicēji uzskata, ka Padomei bija jāņem vērā attaisnojošais nolēmums kriminālprocesā.

Apgabaltiesa šiem argumentiem nevar pievienoties.

Eiropas Savienības tiesību vispārējais princips *ne bis in idem* aizliedz vienu un to pašu personu sodīt vairāk nekā vienu reizi par vienu un to pašu prettiesisko rīcību, lai aizsargātu vienas un tās pašas tiesiskās intereses. Šī principa piemērošana ir pakļauta trim kumulatīviem nosacījumiem, proti, faktu identiskumam, pārkāpēja identiskumam un aizsargājamo tiesisko interešu identiskumam (*Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011.gada 16.jūnija sprieduma lietā „Bavaria NV”, T-235/07, ECLI:EU:T:2011:283, 186.punkts*). Izskatāmajā gadījumā acinredzami neizpildās neviens no šiem kritērijiem.

Ciktāl tas attiecas uz pienākumu, izmeklējot iespējamu konkurences pārkāpumu, ņemt vērā attaisnojošu nolēmumu kriminālprocesā (konkrētajā gadījumā KNAB lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu pieņēma vēl pirms pārsūdzētā lēmuma izdošanas), norādāms, ka vispārīgi *ne bis in idem* principā ietvertā aizsardzība attiecas ne tikai uz gadījumu, kad attiecīgā persona ir tikusi notiesāta, bet arī uz gadījumu, kad šī persona ir attaisnota ar galīgu spriedumu. Tas nozīmē, ka krimināltiesiska rakstura administratīvā naudas soda uzlikšanas procedūras, kas balstās uz tiem pašiem faktiem, piemērošana ir uzskatāma par Hartas 50.pantā (*kas paredz tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam krimināllietā par to pašu noziedzīgo nodarījumu*) garantēto pamattiesību ierobežojumu (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2018.gada 20.marta sprieduma apvienotajā lietā „Enzo Di Puma”, C-596/16 un C-597/16, ECLI:EU:C:2018:192, 39.–40.punkts*).

Kriminālprocess Nr.16870002618 tika uzsākts par iespējamu noziedzīgu nodarījumu, par kuriem atbildība paredzēta Krimināllikuma 320.panta trešajā daļā (kukuļņēšana), 323.panta otrajā daļā (kukuļdošana) un 196.panta otrajā daļā (pilnvaru ļaunprātīga izmantošana un pārsniegšana), izdarīšanu, nevis par aizliegtu vienošanos Konkurences likuma izpratnē. Tādējādi kriminālprocesa izbeigšana nozīmē tikai to, ka nav konstatēti tādi apstākļi, kas ļauj izvirzīt apsūdzību par pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu un pārsniegšanu, kukuļņēšanu un kukuļdošanu, taču tas neko neliecina par iespējamo konkurences tiesību normu pārkāpumu lietas dalībnieku darbības. Pat ja kriminālprocesā konstatēti tie paši apstākļi, kas vērtēti konkurences pārkāpuma lietā, tas nenozīmē, ka Konkurences padome būtu ierobežota pārbaudīt iespējamo konkurences pārkāpumu un piemērot par to sodu (sal. sk. *Senāta 2017.gada 7.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-104/2017, A43014213, 15.punktu*). Turklāt minētajā kriminālprocesā subjekti ir fiziskas personas, kamēr par konkurences tiesību pārkāpumu šajā lietā tiek vainotas juridiskas personas.

Tādējādi konkrētajā gadījumā kriminālprocesā un konkurences pārkāpumu procesā atšķiras gan objekts, gan arī subjekts, tādēļ nav pamata runāt par to, ka attiecībā uz pieteicējam būtu pārkāpts *ne bis in idem* princips, kā arī – kā jau norādīts iepriekš – Padomei un tiesai nav saistošs pierādījumu novērtējums kriminālprocesā.

Par tirgus dalībnieka vairojamību konkurences pārkāpuma izdarīšanā

[70] *LEC* norāda, ka nav bijusi aizliegtas vienošanās dalībniece, jo tās pārstāvis sarunās nav piedalījies.

Padome uzskatījusi, ka /pers. AF/ sarunās pārstāvējis ne vien *Skonto*, bet arī *LEC*, to pamatojot ar apstākli, ka /pers. AF/ līdz 2019.gada 19.jūlijam īstenoja izšķirošu ietekmi *LEC* caur SIA „Energ Holdings” (šis fakts konstatēts Konkurences padomes 2011.gada 13.oktobra lēmumā Nr.63, kurā vērtēta *LEC* un SIA „Energ Holdings” apvienošanās, <https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/yhdu49dvl1.pdf>) un ka iepirkumi aizliegtās vienošanās ietvaros tika iedalīti arī *LEC*.

Šie argumenti pēc būtības ir saistīti vērtējumu par tirgus dalībnieka vairojamību konkurences pārkāpumā, kas izpaudies kā aizliegta vienošanās vai saskaņotas darbības.

[71] Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai ar jēdzienu „saskaņotas darbības” LESD 101.panta 1.punkta izpratnē apzīmē jebkāda veida koordināciju uzņēmumu starpā, ar kuru, neīstenojot nolīgumu vārda tiešā nozīmē, konkurences riski tiek apzināti aizstāti ar savstarpēju praktisko sadarbību (*Eiropas Kopienu Tiesas 1972.gada 14.jūlija sprieduma lietā „Imperial Chemical Industries”, C-48/69, EU:C:1972:70, 64.punkts*). Šāda prakse var tostarp būt konkurentu tiešu vai netiešu savstarpēju kontaktu rezultāts, kuru mērķis vai sekas ir faktiskā vai potenciālā konkurenta rīcības ietekmēšana tirgū vai tirgus stratēģijas atklāšana šādam konkurentam, ko ir nolēmts izmantot tirgū vai kuras izmantošanas iespēja tiek apsvērta (*Eiropas Kopienu Tiesas 1975.gada 16.decembra sprieduma apvienotajā lietā „Suiker Unie”, C-40/73, EU:C:1975:174, 174.punkts*).

No minētā izriet: uzņēmumu nevar vainot saskaņotā darbībā, ja netiek pierādīts, ka tas tajā ir piedalījies apzināti. Tādējādi, lai gan Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā netiek prasīts pierādīt, ka šāds uzņēmums ir apzināti pārkāpis LESD 101.pantu, ir tomēr jākonstatē, ka šis uzņēmums nevarēja nezināt, ka tā rīcība varētu ierobežot konkurenci (sal. *Eiropas Kopienu Tiesas 1978.gada 1.februāra sprieduma lietā „Miller International Schallplatten”, C-19/77, EU:C:1978:19, 18.punkts, 1983.gada 7.jūnija sprieduma apvienotajā lietā „Musique Diffusion française”, C-100/80, EU:C:1983:158, 112.punkts, kā arī 1983.gada 8.novembra sprieduma apvienotajā lietā „IAZ International Belgium”, C-96/82, EU:C:1983:310, 45.punkts*).

Vērtējums par vairojamību izdarāms, ņemot vērā to, vai konkurences tiesībās aizliegto darbību ir izdarījis a) uzņēmuma darbinieks, b) kāds tā meitasuzņēmums, c) trešā persona (fiziska vai juridiska), kas nav iekļauta sabiedrības struktūrshēmā (sal. *ģenerāladvokāta Melhiora Vatelē 2015.gada 3.decembra secinājumu lietā „VM Remonts”, C-542/14, ECLI:EU:C:2015:797, 43.punkts*).

Ja uzņēmums pats, tā pārstāvjiem vai darbiniekiem veicot savus pienākumus sabiedrībā, rīkojas pretrunā konkurences tiesībām, rodas tā tieša atbildība, vienalga, vai pārkāpums ir ticis izdarīts tīši vai aiz nevērības. Šajā gadījumā konkurences tiesību piemērošana „neparedz attiecīgā uzņēmuma partneru vai galveno vadītāju rīcību vai pat viņu informētību, bet personas, kas bija pilnvarota rīkoties uzņēmuma labā, darbību” (*Eiropas Kopienu Tiesas 1983.gada 7.jūnija sprieduma apvienotajā lietā „Musique Diffusion française”, C-100/80, EU:C:1983:158, 97.punkts*).

Judikatūrā ir atzīta mātes sabiedrības atbildība par to meitas sabiedrību izdarītām pret konkurenci vērstām darbībām, ja šie uzņēmumi veido saimniecisku vienību. Ja šāda saimnieciskā vienība pārkāpj konkurences tiesību normas, tad saskaņā ar personiskās atbildības principu tai ir jāatbild par šādu pārkāpumu (*Eiropas Savienības Tiesas 2009.gada 10.septembra sprieduma lietā „Akzo Nobel”, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 56.punkts un tajā minētā judikatūra*).

Attiecībā uz trešajām personām judikatūrā atzīts, ka, piemēram, pakalpojumus izmantojošais uzņēmums var tikt vainots attiecīgajās saskaņotajās darbībās tostarp tad, ja tas zināja par savu konkurentu un pakalpojumu sniedzēja pret konkurenci vērstajiem mērķiem un bija iecerējis to sasniegšanu veicināt ar savu rīcību, vai arī ja tas varēja saprātīgi paredzēt, ka tā izmantotais pakalpojumu sniedzējs dalīsies tā komercinformācijā ar konkurentiem, un bija gatavs uzņemties šo risku (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.jūlija sprieduma „VM Remonts”, C-542/14, ECLI:EU:C:2016:578, 30.–31.punkts*).

[72] Konkrētajā gadījumā persona, kura pārsūdzētajā lēmumā atzīta par tādu, kas, izdarot konkurences pārkāpumu, darbojusies *LEC* vārdā un interesēs, nav *LEC* darbinieks vai amatpersona. Tomēr apgabaltiesa uzskata, ka ir konstatējami tādi apstākļi, kas liecina par minētās personas juridisku un faktiski saikni ar *LEC*.

[73] Pirmkārt, novērtējot /pers. AF/ juridisko saikni ar *LEC*, vērā ņemams Padomes konstatētais, ka viņš līdz 2019.gada 19.jūlijam īstenoja netiešu izšķirošu ietekmi *LEC* caur SIA „Energ Holdings”.

Proti, pārkāpuma periodā (no 2015.gada 21.jūlija līdz 2018.gada 2.februārim) 100 % *LEC* kapitāldaļu piederēja SIA „Energ Holdings”, kuras kapitāldaļas (66,35 % līdz 2016.gada 1.martam, bet pēc tam 86,35 %) piederēja SIA „GRIF 23”, kuras kapitāldaļas (80 % līdz 2016.gada 1.martam, bet pēc tam 73 %) piederēja GRF, kuras kapitāldaļas 100 % apņēra piederēja /pers. AF/.

Apgabaltiesa secina, ka /pers. AF/ uz īpašumtiesību pamata kontrolē visas minētās kapitālsabiedrības, un tādējādi faktiski ietilpst šo sabiedrību struktūrshēmā.

[74] Otrkārt, novērtējot /pers. AF/ faktisko saikni ar *LEC*, jāpievēršas sarunu analīzei.

Piemēram, 2015.gada 16.janvāra sarunā /pers. AF/, komentējot citas personas norādi, ka *LEC* un *Skonto* ir komplektā, norāda, ka „viņi nav komplektā, viņi ir katrs par sevīm” (*lietas 16.sējuma 218.lapa*).

2015.gada 27.augusta saruna, kurā, iebilstot /pers. AC/ secinātajam, ka /pers. AF/ *LEC* skolas atdod „kopējā katlā”, viņš akcentē, ka *LEC* ir atsevišķa kompānija un ka „viņi piedalās”. Sarunas turpinājumā /pers. AF/ norāda, ka „jūs jau *LEC*u neaiciniet”, bet vienlaikus skaidro, ka *LEC* nav tik lielu ambīciju kā citiem lietas dalībniekiem un ka viņi paliks „pie saviem diviem tehnikumiem”. Sarunas turpinājumā /pers. AF/, atbildot uz sarunas dalībnieka vaicāto, vai *LEC* neizjauks to, par ko tiek runāts (t.i., vienošanos par tehnikumu sadali), atkārtoti uzsver, ka „viņi grib palikt pie saviem diviem tehnikumiem (..) to mēs varam garantēt” (*lietas 16.sējuma 84.lapa, audioieraksta fails 12_27_08_2015_12_36_0000.wav, 1:10:31–1:12:02*). Tātad sarunas saturs un konteksts apstiprina, ka /pers. AF/ runā *LEC* vārdā un sniedz pārējiem sarunu dalībniekiem *LEC* turpmākās rīcības garantijas, un pārējie sarunu biedri /pers. AF/ faktiski uzver arī kā *LEC* pārstāvi. Turklāt sarunas saturs un konteksts apstiprina /pers. AF/ saziņu ar *LEC* amatpersonu /pers. AG/ (*/pers. AF/ citstarp norādītais, ka „/pers. AG/ atbrauc, ar to nav nekādu problēmu.”, lietas 16.sējuma 84.lapa, audioieraksta fails 12_27_08_2015_12_36_0000.wav, 1:10:50–1:10:54*). Šāda saziņa netieši izriet arī no /pers. AH/ skaidrotā par to, ka iepirkumu kontekstā viņš komunicē ar /pers. AG/, kurš savukārt komunicē ar pārējiem akcionāriem /pers. AF/ un /pers. AB/, un ka tieši /pers. AG/ ir sniedzis norādījumus par Vālnieras stadiona iepirkumu (*padomes un /pers. AH/ 2020.gada 27.janvāra sarunu protokols, lietas 23.sējuma 24.–25.lapa*).

2016.gada 2.jūnijā, runājot par grupu un objektu sadalījumu un vienprātību katrā no grupām, /pers. AF/ norāda, ka grupā ir sapratne no /pers. AJ/ (*RE&RE*) un „No *LEC*a, no manīm” (*lietas 15.sējuma 113.lapa*).

2017.gada 19.maija sarunā starp /pers. AF/, /pers. AB/, /pers. AL/, /pers. AE/ un /pers. AK/, kur tiek apspriests Valmieras sporta centra iepirkums, /pers. AB/ norāda, ka esot bijusi doma piedalīties kopā ar *LEC*, bet /pers. AK/ norāda, ka „Valmiera” ir /pers. AC/, uz ko /pers. AB/ atbild, ka tad labāk ir atdot *LEC*. Sarunas turpinājumā /pers. AB/ norāda, ka „LECam neko”, bet pēc /pers. AF/ jautājuma, vai *LEC* ir „dabūjis” Jelgavas ģimnāziju [atbilstoši Padomes norādītajam *LEC* 2017.gada 4.janvārī ieguva līgumslēgšanas tiesības iepirkumā „Jelgavas Valsts ģimnāzijas pārbūve”, bet vēlāk Iepirkumu uzraudzības birojs aizliedza slēgt līgumu ar *LEC*], /pers. AB/ norāda: „Vajag rakstīt, te ir *LECs* irerakstīts. Tā arī vajag rakstīt.” (*lietas 17.sējuma 27.–28.lapa*). Sarunai turpinoties, /pers. AF/ vaicā /pers. AB/, kādēļ *LEC* nevar „taisīt kādu no šiem te, kas būs tagad”, uz ko /pers. AB/ atbild, ka var jebkuru, arī Jelgavu, /pers. AF/ turpinot, ka *LEC* „arī vismazāk ir”. Savukārt /pers. AK/ norāda, ka viņiem *LEC* nevajadzēja un ka *LEC* „paņēmi” tikai tāpēc, lai viņi varētu būtēt (*lietas 17.sējuma 29.lapa*).

2017.gada 19.maijā, /pers. AF/ un /pers. AB/ spriežot par to, ka „/pers. AH/ jāņem nost” un „jāmeklē jauns cilvēks”, /pers. AF/ norāda, ka „es paskatīšos arī pie viena *LECam*” (*lietas 17.sējuma 40.lapa*).

No sarunu satura izriet nepārprotams secinājums, ka *LEC* bija aizliegtās vienošanās dalībniece (tika iekļauta sarakstos jeb iepirkumu sadalē), turklāt /pers. AF/ ir iestājies par *LEC* interesēm iepirkumu objektu sadalē, kā arī sniedzis garantijas *LEC* vārdā.

[75] Apkopojot minēto, tā kā ir konstatējama /pers. AF/ juridiska un faktiskā saikne ar *LEC*, apgabaltiesa atzīst par pamatotu Padomes secināto, ka /pers. AF/ aizliegtās vienošanās kontekstā pārstāvēja arī *LEC*, tādēļ *LEC* atzīstama par aizliegtās vienošanās dalībnieci.

[76] Līdzīga rakstura iebildumus izsaka arī *Arčers*, norādot, ka /pers. AC/ pēc 2016.gada 19.janvāra nav tās amatpersona, pilnvarotais pārstāvis vai darbinieks.

Tomēr arī šajā gadījumā ir konstatējama gan juridiska, gan faktiskā /pers. AC/ saikne ar *Arčers*.

No komercreģistra datiem konstatējams, ka līdz 2015.gada 14.decembrim /pers. AC/ piederēja /procenti/ *Arčers* kapitāldaļu, bet līdz 2016.gada 19.janvārim viņš bija /amats/. Savukārt no 2015.gada 14.decembra līdz 2017.gada 6.janvārim 100 % *Arčers* kapitāldaļu piederēja pilnsabiedrībai „Apvienība VAR”, kuras biedrs līdz 2016.gada 8.decembrim bija /pers. AC/. No 2017.gada 6.janvāra 100 % *Arčers* kapitāldaļu piederēja SIA „NULE 17”, kuras kapitāldaļas 100 % apmērā piederēja *UGN*, kurā /pers. AC/ bija /amats/ un patiesais labuma guvējs. Tas nozīmē, ka /pers. AC/ uz īpašumtiesību pamata un kā akcionārs netieši kontrolē *Arčers* arī pēc 2016.gada 19.janvāra.

/pers. AC/ faktiski saikni ar *Arčers* pamato sarunu saturs un konteksts, ko Padome detalizēti vērtējusi pārsūdzētā lēmuma 688.–690.punktā. Turklāt arī /pers. AC/ Padomei sniegtās ziņas apliecina, ka viņš, lai arī formāli *Arčers* nepārstāvēja, tomēr faktiski ir rīkojies šīs sabiedrības interesēs (piemēram, procesuālo darbību veikšanas laikā /pers. AC/ norādītais, ka ir apspriedis dalības noteikumus iepirkumos kā nozares speciālists, bet ne kā *Arčers* amatpersona, izteicis viedokli, ja *Arčers* nepietiek kapacitātes, sniedzis konsultācijas, ar ko var sadarboties, apstiprinājis dalību Jēkabpils konkursā [2016.gada 2.jūnija saruna, kurā /pers. AC/ atbild apstiprinoši uz /pers. AF/ norādīto: „Jēkabpils tiesu [Administratīvās ēkas projektēšana, būvniecība un autoruzraudzība Jēkabpilī, iepirkums publicēts 2016.gada 9.jūnijā, lēmums pieņemts 2016.gada 20.decembrī, piedāvājumus iesniedza *Abora* un *Arčers*, uzvarēja *Arčers*] sev uzrakstījāt” (*lietas 15.sējuma 126.lapa*)] 2019.gada 3.septembra protokols par Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1.un 3.punktā paredzēto procesuālo darbību veikšanu, *lietas 19.sējuma 118.–119.lapa*).

Tā kā ir konstatējama /pers. AC/ juridiska un faktiskā saikne ar *Arčers* arī pēc 2016.gada 19.janvāra, apgabaltiesa atzīst par pamatotu Padomes secināto, ka arī pēc minētā datuma ir konstatējama *Arčers* dalība aizliegtā vienošanās.

[77] *Skonto* norāda, ka /pers. AF/ līdz /datums/ bija pieteicējas /amats/, bet ne vienīgais /amats/, savukārt pēc tam /pers. AF/ bija /amats/. /pers. AD/ no /datums/ līdz /datums/ bija /amats/. *Skonto* uzsver, ka padomei ir tikai valdes uzraudzības funkcijas, bet tā nelenj valdes kompetencē esošus jautājumus, un lietā nav pierādījumu, ka pieteicējas lietvedībā nonāca sarunās apspriestā informācija.

Apgabaltiesa, ņemot vērā iepriekš norādītās atziņas par to, ka uzņēmuma pārstāvja (tā pilnvarotas personas) darbības, kas ir pretrunā konkurences tiesībām, rada uzņēmuma atbildību, uzskata, ka valdes priekšsēdētājs un padomes loceklis kā kapitālsabiedrības pārvaldes institūcijas daļa (Komerclikuma 209.pants) ir iekļauti attiecīgās sabiedrības struktūrshēmā un tādēļ šo personu darbības rada uzņēmuma tiešu atbildību. Turklāt konkurences tiesību piemērošana neparedz uzņēmuma galveno vadītāju informētību. Tādējādi vēl jo vairāk konkurences tiesību piemērošana neprasa pierādīt, ka uzņēmuma lietvedībā ir fiksētas ziņas par konkurences tiesības pārkāpjošām uzņēmuma pilnvaroto personu darbībām.

Pārkāpuma ilgums un atbilstība vienotam un turpinātam pārkāpumam

[78] Padomei ir jāpierāda ne tikai aizliegtas vienošanās pastāvēšana, bet arī tās ilgums (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2012.gada 29.jūnija spriedums lietā „E.ON Ruhrgas AG”, T-360/09, ECLI:EU:T:2012:332, 170.punkts*).

Lai aprēķinātu pārkāpuma, kura mērķis ir ierobežot konkurenci, ilgumu, jānoskaidro nolīguma pastāvēšanas ilgums, proti, laika posms no tā noslēgšanas dienas līdz dienai, kad tas tika izbeigts. Tādu pierādījumu neesības gadījumā, kas var tieši apstiprināt pārkāpuma ilgumu, ir jābalstās vismaz uz pierādījumiem, kas attiecas uz laika ziņā pietiekami tuvu esošiem notikumiem, tādējādi, ka var saprātīgi pieņemt, ka šis pārkāpums ir veikts nepārtraukti laikā starp diviem precīziem datumiem (*Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011.gada 13.jūlija sprieduma lietā „The Dow Chemical Company”, T-42/07, ECLI:EU:T:2011:357, 89.punkts*).

Konkurences noteikumu mērķis – aizsargāt konkurentu un patērētāju intereses, kā arī tirgus struktūru un konkurenci pašu par sevi – liek uzskatīt, ka aizliegtas vienošanās pārkāpums turpinās tik ilgi, kamēr pastāv no attiecīgās rīcības izrietošs konkurences ierobežojums (sal. *Eiropas Savienības Tiesas, 2021.gada 14.janvāra spriedums lietā „Kilpailu-ja kultuttajavirasto”, C-450/19, ECLI:EU:C:2021:10, 34.punkts*).

Vienlaikus paturams prātā Eiropas Savienības Tiesas secinātais: tas, ka aizliegtā vienošanās izpaužas dažādos laikposmos, kurus var nodalīt ar lielākiem vai mazākiem pārtraukumiem laikā, neietekmē šīs aizliegtās vienošanās esību, ja vien šo pārkāpumu veidojošām dažādām darbībām ir viens mērķis un tās veido vienotu un turpinātu pārkāpumu (*Eiropas Savienības Tiesas 2006.gada 21.septembra sprieduma lietā „Technische Unie BV”, C-113/04 P, ECLI:EU:C:2006:593, 169.punkts*).

Tātad iestādei ar atbilstošiem pierādījumiem ir pietiekami precīzi jānosaka brīdis, kad noslēgta aizliegtā vienošanās, kas turpinās tik ilgi, kamēr pastāv attiecīgais konkurences ierobežojums, ko turklāt neietekmē pārtraukumi starp atsevišķām pārkāpumu veidojošajām darbībām, ja vien tās veido vienotu un turpinātu pārkāpumu.

[79] Padome lietā konstatēto aizliegto vienošanos uzlūkojusi kā vienotu un turpinātu pārkāpumu, neskatoties uz to, ka starp fiksētajām lietas dalībnieku sarunām ir īsāki vai garāki laikposmi (*pārsūdzētā lēmuma 707.–708., 809.punkts*).

Pievērtoties vienota un turpināta pārkāpuma jēdzienam, jāatgādina Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā atzītais: vienots un turpināts pārkāpums nozīmē, ka pastāv „kopējs plāns”, kurā to identiskā mērķa dēļ ietilpst dažādas darbības, kuras izkropļo konkurenci iekšējā tirgū, un neatkarīgi no tā, vai viena vai vairākas no šīm darbībām, aplūkojot tās atsevišķi, varētu arī pašas par sevi būt LESD 101.panta pārkāpums (*Eiropas Savienības Tiesas*

2020.gada 22.oktobra sprieduma lietā „Silver Plastics GmbH & Co. KG”, C-702/19 P, ECLI:EU:C:2020:857, 81.punkts un tajā minētā judikatūra).

No šīs judikatūras arī izriet, ka uzņēmuma dalība vienotā un turpinātā pārkāpumā neprasa tā tiešu dalību visās pretkonkurences darbībās, kas veido šo pārkāpumu, un ka tāpat netiek prasīts, lai visi uzņēmumi, kas piedalās vienotā un turpinātā pārkāpumā, aktīvi darbotos vienā un tajā pašā tirgū (*Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 26.janvāra sprieduma lietā „Villeroy & Boch”, C-644/13 P, EU:C:2017:59, 49. un 51.punkts*).

Tādējādi uzņēmums, kas vienota un turpinātā pārkāpuma ietvaros realizējis pret konkurenci vērstas darbības, kas vērstas uz pārkāpuma īstenošanu kopumā, var būt atbildīgs arī par citu uzņēmumu šī paša pārkāpuma ietvaros veiktu rīcību par visu laikposmu, kad tas pārkāpumā piedalījies. Šāda atbildība iestājas 1) ja tas ar savu rīcību ir veicinājis kopīgo mērķu sasniegšanu un ja tas zināja par citu uzņēmumu iecerēto vai īstenoto pārkāpjošo rīcību to pašu mērķu sasniegšanā, vai 2) ja tas varēja saprātīgi paredzēt šādu rīcību un bija gatavs uzņemties risku (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 24.jūnija sprieduma apvienotajā lietā „Fresh Del Monte Produce”, C-293/13 P un C-294/13 P, ECLI:EU:C:2015:416, 157.–158.punkts*).

[80] Apgabaltiesa, ievērojot iepriekš norādīto judikatūru un lietā konstatētos apstākļus (tikšanās regularitāte un iesaistīto personu loks, sarunu saturs un konteksts un tai sekojošā dalībnieku darbība (bezdarbība)), atzīst, ka Padome ir pierādījusi, ka lietas dalībniekiem aplūkotajā periodā (vismaz no 2011.gada 13.jūnija līdz 2013.gada 8.janvārim un no 2015.gada 16.janvāra līdz 2019.gada 3.septembrim) ir bijis viens un tas pats mērķis – saskaņot dalības nosacījumus iepirkumos un sadalīt būvniecības objektus un iepirkumus atbilstoši lietas dalībnieku interesēm būvniecības tirgū Latvijā.

Turklāt izskatāmās lietas kontekstā jāsecina, ka visi iesaistītie aizliegtās vienošanās dalībnieki ar savu rīcību ir veicinājuši kopīgo mērķu sasniegšanu un zinājuši par citu uzņēmumu iecerēto un īstenoto pārkāpjošo rīcību to pašu mērķu sasniegšanā.

Līdz ar to, nosakot pārkāpuma ilgumu, Padome, balstoties uz identisko mērķi un iesaistīto tirgus dalībnieku rīcību, pamatoti varēja pieņemt, ka pārkāpjošās saskaņotās darbības veido vienotu un turpinātu pārkāpumu un ka visi iesaistītie uzņēmumi ir atbildīgi par pārkāpuma īstenošanu visā tā periodā jeb par pārkāpumu kopumā.

[81] Apgabaltiesa turklāt uzskata, ka Padomes konstatētā vēsturiskā vienošanās identiskā mērķa dēļ ir uzlirojama kā vienota un turpināta pārkāpuma daļa.

Kā jau konstatēts iepriekš (*sprieduma 58.–59.punkts*), vēsturiskās vienošanās un vēlākās „paplašinātās” vienošanās principi (piemēram, turpināt strādāt jau iesakņotajos objektos un sadalīt būvniecības objektus atbilstoši katra dalībnieka interesēm jeb vienoties par dalības nosacījumiem iepirkumos) pēc būtības ir identiski, veidojot vienošanās, tostarp vēsturiskās, dalībnieku vienotu izpratni par vienošanās saturu, mērķiem un īstenošanu.

Iepriekš minēto secinājumu nemaina, piemēram, atsevišķas frāzes, uz kurām kā uz vienota un turpināta pārkāpuma esību izslēdzošām atsaucas *Skonto* (/pers. AF/ 2015.gada 27.augusta sarunā norādītais: „Var arī nevienoties, var vienoties. Bet vismaz ir jārunā. Jo līdz šim mēs nerunājām. Mēs līdz šim nerunājām. Izņemot principu – dāvai ka es tevi (**)” (lietas 16.sējuma 85.lapas averss)). Vērā ņemams, ka vēsturiskās vienošanās dalībnieku loks (vismaz ciktāl tas pierādīts šajā lietā) ir šaurāks, bet 2015.gada 27.augustā sarunā piedalījās daudz plašāks dalībnieku loks (proti, sarunas sākumā tiek akcentēts, ka šādā „tik lielā” sastāvā tirgus dalībnieki kādu laiku (gadus trīs) vai pat, iespējams, nekad nav tikušies, jo ir mainījies nozares „spēlētāju” sastāvs un aktivitātes līmenis (lietas 16.sējuma 75.lapa)), tādējādi uz vēsturiskās vienošanās bāzes tika būvēta „paplašinātā” vienošanās. Par minēto skaidri liecina /pers. AF/ norādītais: „(..) Es varu tikai pateikt, ko es gribu. Es gribu turpināt to, ko es esmu sācis lidostā. (..) Un es gribu dabūt savu VEFU, kā saka, no seniem laikiem, kā mēs teicām – dalījām, dalījām un tagad, nu, ir pienācis man. Jā? Jā? Spēlētāji jau atkal bišķiņi citi jau ir. (..)” (lietas 16.sējuma 85.lapas averss). Tātad, saglabājot iepriekš izvirzītos mērķus un principus, vienošanās dalībnieku loks tiek paplašināts, ņemot vērā izmaiņas būvniecības nozarē.

Attiecīgi Padome pamatoti gan vēsturisko, gan arī „paplašināto” vienošanos uzlirojusi kā vienotu un turpinātu pārkāpumu, lai arī katra atsevišķa dalībnieka pierādītā iesaiste aizliegtā vienošanās var būt atšķirīga.

[82] Padome, nosakot pārkāpuma sākuma brīdi, izmantojusi dažādas pieejas: 1) attiecībā uz *Abora, RERE Būve, Merks, Arčers* sākuma brīdis noteikts no pirmās fiksētās sarunas brīža; 2) attiecībā uz *Skonto* un *RE&RE* sākuma brīdis noteikts no Kultūras pils „Ziemeļblāzma” iepirkuma Nr.RDĪD 2011/31 piedāvājuma iesniegšanas dienas līdz Latvijas Nacionālā mākslas muzeja iepirkuma līguma noslēgšanai (2011.gada 13.jūnijs–2013.gada 8.janvāris) un turpināts no pirmās fiksētās sarunas brīža 2015.gada 16.janvārī; 3) attiecībā uz *LEC* sākuma brīdis noteikts no pirmās sarunas brīža 2015.gada 21.jūlijā, kur /pers. AF/ pieminēja minēto sabiedrību (*pārsūdzētā lēmuma 809.punkts*).

Pārkāpuma beigu brīdis attiecībā uz lielāko daļu lietas dalībnieku (*Abora, RERE Būve, Merks, Arčers, LNK Industries, Skonto, RE&RE*), noteikts 2019.gada 3.septembris, kad Padome veica procesuālās darbības pie lietas dalībniekiem, savukārt attiecībā uz *LEC* atzīts, ka pārkāpums turpinājies līdz 2018.gada 2.februārim, kad tika noslēgts iepirkuma līgums Valmieras Viegatlētikas manēžas un stadiona izbūves iepirkumā Nr.VPP 2017/060AK (*pārsūdzētā lēmuma 810.punkts*).

Apgabaltiesa Padomes secinājumus par pārkāpuma ilgumu, tostarp par pārkāpuma atbilstību vienotam un turpinātam pārkāpumam, atzīst par pareiziem un atbilstošiem lietā konstatētajiem apstākļiem.

[83] *Merks* argumentē, ka sarunu atšifrējumi nepierāda /pers. AI/ dalību 2015.gada 27.augusta sarunās, tādēļ pārkāpuma sākuma datums nav pareizs.

Šis arguments ir noraidāms.

Izvērtējot sarunu atšifrējumus, konstatējams, ka /pers. AI/ ir piedalījies gan 2016.gada 27.jūnija sarunā, par ko strīda nav, gan arī 2015.gada 27.augusta sarunā, kas, kā izriet no sarunas satura, viņam bija pirmā tikšanās reize (/pers. AF/: „Šeit ir jauni cilvēki, kas vēl nav bijuši. /pers. AE/ mums (..) tādā sanāksmē ir pirmo reizi. Arī /pers. AI/ kungs. Jā?” Uz šo jautājumu tiek sniegta atbilde „Jā” (lietas 16.sējuma 75.–76.lapa)). /pers. AF/ komentē, ar kuriem no šajā sarunā klātesošajām personām vai uzņēmumiem viņš strādājis kopā (ar /pers. AB/, ar /pers. AJ/, ar /pers. AC/, ar *Merku* (lietas 16.sējuma 76.lapa)). Tālākā sarunā /pers. AF/, spriežot par skolu sadali, uzdod jautājumu: „Jūs taisījāt kaut kādas skolas? Nē? Un *Merks*? Jūs taisiet? Tu jau netaisi? Jā? Kaut kādas trīs–četras droši vien?”, uz ko saņem atbildi: „/pers. AN/ visas taša” (lietas 16.sējuma 81.lapa).

Turklāt arī kompleksajā skaņu ierakstu ekspertīzē ir analizēts ieraksts CD Nr.1900253-1 mapē „DVD 12_112 apakšmapē „27.08.2015” failā „12_27_08_2015_12_36_0000.wav”, citstarp konstatējot, ka vīrieša individuālā runas, kas pētāmajās fonogrammās un ekspertu atzinumā apzīmēta ar OO?, ieraksta kvalitāte ir slikta un apjoms ir neliels, tādēļ tā nav derīga personas identifikācijai no lingvistikas un akustikas viedokļa. Vienlaikus ekspertu atzinumā /pers. AI/ runai konstatēta pārliedzinoša sakrītība ar vīrieša individuālo runu, kas fiksēta pētāmajās fonogrammās un ekspertu atzinumā apzīmēta ar OO, tādēļ secināts, ka šī runa ar lielu varbūtību pieder /pers. AI/ (lietas 25.sējuma 206.lapas reverss, 218.–219., 223.lapa).

Tāpat arī sarunā ar Padomes pārstāvjiem /pers. AI/ norādīja, ka /adrese/ bijis divas vai trīs reizes – pārsvarā vasarā, bet ne ziemā. Visās tikšanās reizēs klāt bijis /pers. AF/, /pers. AJ/, /pers. AE/, /pers. AC/, /pers. AB/, /pers. AN/, /pers. AK/. /pers. AL/ nav sastapis (2019.gada 3.septembra sarunu protokols, lietas 20.sējuma 12.lapa). Tātad /pers. AI/ pats norāda uz dalību nevis vienā, bet vairākās sarunās, turklāt viņa nosauktais

dalībnieku loks kopumā sakrīt ar 2015.gada 27.augusta sarunas dalībniekiem.

Tātad gan 2015.gada 27.augusta sarunas saturs un konteksts, gan arī eksperta atzinums un paša /pers. AI/ sniegtās ziņas apstiprina viņa dalību 2015.gada 27.augusta sarunā.

[84] Pieteicējas argumentē, ka par pārkāpuma beigu datumu bija jānosaka iepirkuma līguma noslēgšanas datums.

Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi: ja uzņēmums, kas ir piedalījies vienotā un turpinātā LESD 101.panta 1.punkta pārkāpumā, kura pēdējais veidojošais elements būtu bijis ar saviem konkurentiem saskaņota piedāvājuma iesniegšana publiskā iepirkuma procedūrā par būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, ir uzvarējis šajā publiskajā iepirkumā un ar līgumslēdzēju iestādi noslēdzis būvdarbu līgumu, kurā ir noteiktas šī līguma galvenās iezīmes un jo īpaši kopējā cena, kas jāmaksā kā atlīdzība par minētajiem būvdarbiem, un kura izpilde un samaksa tiek sadalīta pa daļām ilgākā laikposmā, pārkāpuma periods atbilst periodam līdz līguma starp minēto uzņēmumu un līgumslēdzēju iestādi parakstīšanas dienai, pamatojoties uz šī uzņēmuma iesniegtu saskaņotu piedāvājumu (*Eiropas Savienības Tiesas 2021.gada 14.janvāra sprieduma lietā „Kilpailu- ja kuluttajavirasto”*, C-450/19, ECLI:EU:C:2021:10, 41.punkts).

Tomēr izskatāmajā lietā acīmredzami neizpildās (vismaz ne attiecībā uz visiem lietas dalībniekiem) nosacījums par to, ka ir precīzi nosakāms pēdējais vienoto un turpināto pārkāpumu veidojošais elements jeb ar konkurentiem saskaņota piedāvājuma iesniegšana iepirkuma procedūrā un tam sekojoša līguma noslēgšana. Turklāt lietā konstatētās aizliegtās vienošanās mērķis primāri nebija vienoties dalības nosacījumiem kādā konkrētā iepirkumā, bet gan par iepirkumu kopējo sadali. Padome arī nav spējusi identificēt visus iepirkumus un objektus, par kuriem notikušas lietas dalībnieku sarunas. Tādēļ nav arī iespējams attiecībā uz katru atsevišķu pieteicēju identificēt konkrētu iepirkumu, pēc kura noslēgšanās būtu prezumējams, ka konkurences ierobežojums ir beidzis pastāvēt. To ilustrē arī, piemēram, *Merks* veikta 2016.gada 27.jūnija sarunas analīze (*pieteikuma 148.–150.punkts*).

Lietā iegūtās ziņas ļauj pamatoti secināt, ka aizliegtā vienošanās tika turpināta līdz pat Padomes īstenoto procesuālo darbību uzsākšanas brīdim. Pēdējā saruna fiksēta 2018.gada 7.jūnijā, un no šīs sarunas satura un konteksta neizriet, ka aizliegtā vienošanās ir pārtraukta vai tiks pārtraukta.

[85] Turklāt iepriekš minētā kontekstā ir jāatgādina, ka, lai pierādītu tirgus dalībnieka dalību aizliegtā vienošanās, ir pietiekami pierādīt, ka tas ir piedalījies sanāksmēs, kurās noslēgtas pret konkurenci vērstas vienošanās, un nav skaidri vērsies pret tām. Tas vien, ka uzņēmums neīsteno attiecīgās sanāksmes rezultātus, kuru mērķis vērst pret konkurenci, neatbrīvo uzņēmumu no atbildības par dalību aizliegtā vienošanās. Pārkāpumā vainotajam tirgus dalībniekam ir iespēja atspēkot minēto prezumpciju tādējādi, ka tas 1) pierāda, ka tā dalība sanāksmēs nav bijusi vērstā pret konkurenci, un 2) ir publiski norobežojies no sanāksmē nolemtā (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās Tiesas 2011.gada 30.novembra sprieduma lietā „Quinn Barlo Ltd”*, T-208/06, ECLI:EU:T:2011:701, 47.–49.punkts).

Šajā lietā par atbildīgiem pret konkurenci vērstās saskaņotās darbībās atzīti tikai tādi tirgus dalībnieki, kas piedalījušies sarunās, kuru laikā tika apspriesti dalības noteikumi iepirkumos, sadalīti būvniecības iepirkumi un objekti, kā arī notika savstarpēja komerciāli sensitīvas informācijas apmaiņa.

[86] Pievērošoties konkrētiem pieteicēju argumentiem saistībā ar norobežošanos vai „izstāšanos” no karteļa, vispirms uzsverams, ka no lietas materiāliem neizriet, ka kāds no uzņēmumiem būtu publiski norobežojies no slepenajās sarunās panāktajām vienošanām.

Arčers tiesas sēdē sniegtajos paskaidrojumos, atsaucoties arī uz Eiropas Savienības Vispārējās tiesas atzīto, norāda vairākus sarunu fragmentus, kas tā ieskatā apliecina /pers. AC/ pilnīgu norobežošanos no iespējamās sadarbības ar citiem lietas dalībniekiem (piemēram, 2017.gada 19.maija sarunā minēto, ka „/pers. AC/ neatnāca” un „par estrādi /pers. AC/ pēdējā dienā paņēma un noleca”; 2017.gada 30.jūnija sarunā minēto, ka „/pers. AC/ tur kaut ko strādā” un „katrā ziņā ne ar vienu runājis viņš nav”; 2017.gada 17.augusta sarunā minēto, ka „/pers. AC/ grib list visur” un ka „vajag izdomāt, kā ar to /pers. AC/ pareizi no mūsu puses”; jo „/pers. AC/ baigi hitro” un „katru reizi viņam sava pozīcija”; 2018.gada 7.jūnija sarunā minēto, ka „viņš vispār ne ar vienu vienkārši”, „runā caur juristiem”, „negrib vienkārši tikties”, „/pers. AC/palika taktisku iemeslu dēļ” u.c.) (*lietas 50.sējuma 125.–126.lapa*).

Vispirms precizējams, ka *Arčers* minētā Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2018.gada 12.jūlija sprieduma lietā „NKT Verwaltungs GmbH”, T-447/14, ECLI:EU:T:2018:443, 216.punktā nav norādīts ka, lai konstatētu, ka karteļa vienošanās dalībnieka izstāšanās no karteļa nav īsta, nepieciešams konstatēt, ka, pat nepiedaloties sarunās, joprojām tiek ievērotas klāt neesoša karteļa dalībnieka intereses un citi karteļa dalībnieki uzskata, ka klāt neesošais karteļa dalībnieks joprojām saglabā savu dalību karteļi.

Tomēr minētā sprieduma 203.punktā ir norādīts, ka, lai pierādītu uzņēmuma dalību karteļi, pietiek ar to, ka ir konstatēta šā uzņēmuma dalība sanāksmēs, kurās tikušas noslēgtas pret konkurenci vērstas vienošanās, tam nepārprotami neiebilstot. Ja dalība šādās sanāksmēs ir pierādīta, uzņēmumam ir jāsniedz norādes par savu atšķirīgo nolūku, un šajā kontekstā citu aizliegtās vienošanās dalībnieku izpratnei par uzņēmuma nodomu ir izšķiroša nozīme, vērtējot, vai šis uzņēmums ir centies norobežoties no prettiesiskās vienošanās.

Konkrētā gadījumā apstākļi ir atšķirīgi. Pēdējā saruna, kurā piedalījās /pers. AC/, ir fiksēta 2016.gada 3.jūlijā, un šajā sarunā tika apspriesti dalības noteikumi iepirkumos, vienošanās principi un spriests par konkrētiem objektiem (*sprieduma 50.6.punkts*). Savukārt vēlākās sarunās (2017.gada 19.maijs, 30.jūnijs un 17.augusts, 2018.gada 7.jūnijs) /pers. AC/ dalība nav fiksēta.

Tomēr fakts, ka minētajās sarunās /pers. AC/ nav piedalījies, nemaina apgalvotās iepriekš secināto par *Arčers* dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā. Neskatoties uz atsevišķām attiecīgo sarunu dalībnieku izteiktajām frāzēm par /pers. AC/ rīcību, sarunu kopējais saturs un konteksts neliecina, ka viņš (un attiecīgi arī *Arčers*) būtu norobežojies vai izstājies no karteļa vienošanās. Tā, piemēram, 2017.gada 19.maija sarunas dalībnieki apspriest arī *Arčers* būvobjektus (Jēkabpils tiesa [Administratīvās ēkas projektēšana un autoruzraudzība Jēkabpilī, lēmums pieņemts 2016.gada 20.decembrī], Rēzeknes sporta centrs [Olimpiskā centra Rēzekne Sporta arēnas būvniecība, lēmums pieņemts 2017.gada 31.maijā]). 2017.gada 30.jūnija sarunas dalībnieki atkal atzīnē, ka *Arčers* ir iedalīts Rēzeknes sporta centrs, turklāt /pers. AD/ šajā sarunā norāda, ka pārstāv arī /pers. AC/ (*lietas 16.sējuma 15.lapa*). 2017.gada 17.augusta saruna atklāj, ka /pers. AC/ izlīdzējis citam karteļa dalībniekam, piešķirot darbinieku, lai nodrošinātu iepirkumā nepieciešamo kvalifikāciju (*lietas 16.sējuma 135.lapa*). Savukārt 2018.gada 7.jūnija sarunā /pers. AD/ norāda uz /pers. AC/ grupai esošo iepirkumu apjomu („/pers. AC/ 34”, *lietas 16.sējuma 221.lapa*), turklāt no /pers. AF/ norādītā izriet, ka „kopējā problēma” (t.i., apstākļi, ka iepirkumi vienai no grupām nav realizējušies tā, kā sākotnēji iecerēts) ir atrisināma un ka viņš ir runājis ar /pers. AC/, kurš piekritis risinājumam (*lietas 15.sējuma 222.lapa*). Tālāk sarunā /pers. AD/ norāda, ka ir „/pers. AC/, kas var brīnišķīgi vadīt otru grupā” (*lietas 15.sējuma 222.lapa*). /pers. AL/ savukārt atsaucas uz /pers. AE/ teikto, ka viņš „tikko ir ticis ar /pers. AC/un /pers. AC/ saprot, ka estrāde *Arčers* nav pa ceļam” (*lietas 15.sējuma 223.lapa*).

Tātad vēl 2018.gada 7.jūnija sarunas dalībnieki nepārprotami /pers. AC/ uzver kā 2.grupas vadītāju un karteļa dalībnieku, turklāt starp vienošanās dalībniekiem ir savstarpēja komunikācija arī ārpus konkrētajām fiksētajām sarunām.

[87] Apkopojot minēt, secināms, ka neizpildās judikatūrā nodibinātie kritēriji, lai atzītu, ka attiecībā uz kādu no tirgus dalībniekiem ir konstatējams no atbildības atbrīvojošs apstākļi.

Ievērojot minēto, kā nepamatoti noraidāmi pieteicēju norādītie argumenti par to, ka Padome pārkāpuma beigu datumu noteikusi nepareizi.

Par LESD 101.panta 1.punkta piemērošanu

[88] Ar pārsūdzēto lēmumu *Skonto, LEC, Arčers, RERE Būve, RE&RE, Abora, LNK Industries* un *Merks* darbības konstatēts ne vien Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā, bet arī LESD 101.panta 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpums.

Abora uzsver, ka konkrētajā gadījumā nebija pamata atbildību noteikt arī par LESD 101.panta 1.punkta pārkāpumu, jo neizpildās šīs normas piemērošanas kritēriji.

[89] LESD 101.panta 1.punktā kā nesaderīgi ar iekšējo tirgu aizliegti tādi nolīgumi, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai, lai tiktu izpildīts nosacījums, ka nolīgumam ir jābūt tādām, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm LESD 101.panta 1.punkta izpratnē, šim nolīgumam ir jābūt tādām, kas, ņemot vērā visu faktisko un juridisko apstākļu kopumu, ar pietiekamu iespējamības pakāpi ļauj paredzēt, ka tas tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli var ietekmēt tirdzniecības plūsmas starp dalībvalstīm, radot arī bažas, ka tas var kavēt vienotā tirgus izveidi starp dalībvalstīm. Turklāt šāda ietekme nedrīkst būt maznozīmīga (*Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 11.jūlija sprieduma lietā „Ziegler”, C?439/11 P, EU:C:2013:513, 92.punkts, 2015.gada 16.jūlija sprieduma lietā „ING Pensii”, C?172/14, ECLI:EU:C:2015:484, 48.punkts*).

Ietekme uz iekšējo tirdzniecību parasti izriet no vairāku apstākļu apvienojuma, un katram no tiem nav noteikti jābūt noteicošam. Lai izvērtētu, vai aizliegta vienošanās ievērojami ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, tā ir jāpārbauda tās ekonomiskajā un tiesiskajā kontekstā (*Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 11.jūlija sprieduma lietā „Ziegler”, C?439/11 P, EU:C:2013:513, 93.punkts un tajā minētā judikatūra*).

[90] Padome pārsūdzētajā lēmumā ir detalizēti vērtējusi, vai konkrētajā gadījumā izpildās „ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm kritērijs” (*pārsūdzētā lēmuma 593.–599.punkts*), atsaucoties gan uz atbilstošu Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, gan arī uz Komisijas paziņojumu (EK) pamatnostādnes par ietekmi uz tirdzniecības jēdzienu Līguma (2004/C101/07) 81. un 82.pantā. Apgabaltiesa šo vērtējumu atzīst par pareizu.

Abora uzskata, ka Padomes vērtējums ir hipotētisks un balstīts abstraktos pieņēmumos, uzsverot, ka bija nepieciešama rūpīga būvniecības tirgus analīze un potenciālās ietekmes izpausmju izskaidrošana.

Apgabaltiesa šiem argumentiem nepiekrīt.

Aizliegtā vienošanās ir aptvērusi visu Latvijas teritoriju, kas tādējādi konsolidē tirgu sadalījumu valsts mērogā un kavē LESD paredzēto ekonomisko mijiedarbību (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 11.jūlija sprieduma lietā „Gosselin Group NV”, C-440/11 P, ECLI:EU:C:2013:514, 100.punkts, 2015.gada 16.jūlija sprieduma lietā „ING Pensii”, C?172/14, ECLI:EU:C:2015:484, 49.punkts, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2012.gada 29.jūnija sprieduma lietā „E.ON Ruhrgas AG”, T-360/09, ECLI:EU:T:2012:332, 154.punkts*). Vairāk nekā puse iepirkumu, par kuriem bijusi aizliegtā vienošanās, bija Eiropas Savienības līmeņa iepirkumi. Vairākos iepirkumos pretendēja ārvalstu uzņēmumi. Lietas dalībnieku tirgus daļa būvniecības pakalpojumu tirgū bija 4–6 % (ēku būvniecības un citur neklasificētu inženierbūvniecības tirgū 16 %), kopējais būvniecības pakalpojumu apjoms pārsniedza 40 miljonus *euro* gadā. Aizliegtās vienošanās mērķis bija ierobežot konkurenci pēc mērķa.

Visu minēto apstākļu kopums pamatoti norāda uz to, ka ir izpildījies kritērijs par ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Argumentācija, kas ir vērsta uz to, ka konkurences iestāde nekādos apstākļos nav pierādījusi pietiekami ticamu aizliegtās vienošanās ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, nav jēgpilna. Judikatūrā atzīts, ka ir pietiekami ar aizliegtās vienošanās iespējamo ietekmi, un nav jāpierāda tās faktiskā ietekme uz tirdzniecību (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2009.gada 17.decembra sprieduma lietā „Solvay AS”, T-58/01, ECLI:EU:T:2009:520, 210.punkts*).

[91] Rezumējot, apgabaltiesa atzīst, ka Padome pamatoti pieteicēju darbības konstatēja ne vien Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā, bet arī LESD 101.panta 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu.

Par noilgumu soda piemērošanu

[92] *RE&RE* norāda, ka Padome pārsūdzētajā lēmumā nav pareizi novērtējusi noilguma iestāšanos.

Lai arī *RE&RE* argumenti šajā ziņā ir pretrunīgi (no vienas puses, no argumentācijas noprotoams, ka pārkāpuma beigu datumam bija jābūt 2014.gada 16.aprīlim, bet, no otras puses, tiek izvirzīti argumenti arī par nepareizi noteiktu pārkāpuma ilgumu no 2015.gada 16.janvāra), tomēr apgabaltiesa atzīst par nepieciešamu sniegt atbildes attiecībā uz iespējamo noilgumu soda piemērošanu.

[93] Pirmkārt, Konkurences likums nenoteic noilguma termiņu sankciju piemērošanai.

Otrkārt, apsverot iespēju piemērot uz LESD 101.panta 1.punktā paredzētajiem pārkāpumiem attiecināmo noilgumu, kas paredzēts Padomes 2002.gada 16.decembra Regulā (EK) Nr.1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82.pantā (turpmāk – Regula Nr.1/2003), apgabaltiesa norāda, ka Eiropas Savienības dibināšanas līgumi vai regulas neierobežo dalībvalsti juridiskās atbildības līdzekļu izvēlē, vērstoties pret konkurences tiesību pārkāpumu. Tā ir dalībvalsts procesuālā autonomija noteikt valsts tiesībās juridiskās atbildības līdzekļus, tostarp naudas sodu un tā apmēru (*Senāta 2016.gada 14.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-461/2016, A43017613, 14.punkts*).

Minētais sasauca arī ar Eiropas Savienības Tiesas norādīto, ka decentralizētajā Eiropas Savienības konkurences tiesību normu īstenošanas sistēmā, kurā valstu konkurences iestādes tieši piemēro šīs tiesību normas, paredzēt noilguma noteikumus attiecībā uz sodiem, ko uzliek šīs iestādes, ir dalībvalstu ziņā ar nosacījumu, ka tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi. Šajā kontekstā minētajām iestādēm ir piemērojamas valsts tiesību normas par noilgumu tādējādi, ka tām principā nav jāpiemēro Eiropas Savienības līmenī paredzētie noteikumi par noilgumu, kas ir piemērojami Komisijai (*Eiropas Savienības tiesas 2021.gada 21.janvāra sprieduma lietā „Whiteland Import Export SRL”, C-308/19, ECLI:EU:C:2021:47, 37.punkts*).

Tādējādi tas vien, ka Regula Nr.1/2003 paredz noilguma termiņus attiecībā uz Eiropas Komisijas tiesībām uzlikt naudas sodus, nenozīmē, ka šīs normas ir piemērojamas izskatāmajā lietā. Eiropas Savienības Tiesa ir skaidri norādījusi, ka Regulas Nr.1/2003 normās nav paredzēti noilguma noteikumi attiecībā uz valstu konkurences iestāžu veiktu sodu uzlikšanu – ne saskaņā ar Eiropas Savienības tiesībām, ne saskaņā ar to valsts tiesībām (sk. *turpat, 43.punkts*).

Līdz ar to argumenti par noilguma piemērošanu noraidāmi kā nepamatoti.

Par piemēroto sodu un tā samērīgumu

[94] Atbilstoši Konkurences likuma 12.panta pirmajai daļai, ja Padome konstatē tirgus dalībnieku darbības šā likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.

Ja pārkāpums aptver aizliegtu vienošanos starp konkurentiem, kāda ir arī šajā lietā konstatētā horizontālā karteļa vienošanās, Padome saskaņā ar

Konkurences likuma 12.panta trešo daļu ir tiesīga uzlikt konkurentiem naudas sodu līdz 10 % no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram

Naudas soda piemērošanu sīkāk reglamentē Ministru kabineta 2016.gada 29.marta noteikumi Nr.179 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā, 13. un 14.¹pantā un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5., 6., 7. un 8.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Sodu noteikumi).

Minēto noteikumu 12. un 13.punktā norādīti naudas soda apmēra noteikšanā vērā ņemamie apstākļi: pārkāpuma smagums (tā veids, radītās vai iespējamās sekas, tirgus dalībnieka loma) un ilgums.

[95] Padome noteikusi naudas soda apmēru par pārkāpuma smagumu 5,5 % *Skonto* un *RE&RE*, ņemot vērā šo tirgus dalībnieku aktivitātes pakāpi (darbību aizliegtās vienošanās attīstīšanā un nodrošināšanā, kā arī tikšanās skaitu fiksētajās sarunās) un 5 % *RE&RE Bīve, Merks, LNK Industries, Abora, Arčers* un *LEC*.

Padome, nosakot naudas sodu procentuālā izteiksmē par pārkāpuma smagumu, ir ņēmusi vērā tā veidu (horizontāla karteļa vienošanās, kas uzskatāma par sevišķi smagu pārkāpumu un par kuru naudas soda apmērs atbilstoši Sodu noteikumu 17.4.apakšpunktam nosakāms no 1,5–7 %), sekas (pasūtītāji nav saņēmuši patiesas konkurences apstākļos gatavotus piedāvājumus, defomēts būvniecības tirgus visā Latvijas teritorijā ievērojamā apjomā, ietekmēta publisko līdzekļu efektīva un tiesiska izlietošana) un lomu (lai arī Padome nav konstatējusi iniciatoru, tomēr visu lietas dalībnieku lomu vērtējusi kā aktīvu) (*pārsūdzētā lēmuma 803.–806.punkts*).

[96] Padome noteikusi naudas soda apmēru par pārkāpuma ilgumu 0,6 % *Skonto* un *RE&RE*, 0,4 % *Merks, LNK Industries, Abora* un *Arčers*, 0,3 % *LEC* un 0,2 % *RE&RE Bīve*.

Pārkāpuma ilguma noteikšanā Padome balstījies uz Sodu noteikumu 18.punktu, kas paredz naudas sodu līdz 0,5 %, ja pārkāpums ir ilgst vairāk kā gadu, bet nepārsniedz piecus gadus, un naudas sodu no 0,5–1 %, ja pārkāpums ilgst vairāk par pieciem gadiem.

Tā kā apgabaltiesa jau konstatēja, ka Padomes noteiktie pārkāpuma sākuma un beigu datumu attiecībā uz lietas dalībniekiem ir pareizi (*sprieduma 82.punkts*), atzīstams, ka Padome pamatoti šos pārkāpuma periodus ņēma vērā, nosakot procentuālo soda apmēru par pārkāpuma ilgumu.

Atbildību mīkstinot vai pastiprinot apstākļi nav konstatēti.

[97] Apgabaltiesa norāda, ka naudas soda apmēra noteikšana ir iestādes rīcības brīvības jautājums. Tiesa, neiejaucoties iestādes kompetencē, var vērtēt, vai soda noteikšanā nav pieļauti pārkāpumi un vai tas nav nesamērīgs (*Senāta 2015.gada 28.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-1286/2015, A43014713, 17.punkts, 2015.gada 28.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-1357/2015, A43012514, 15.punkts*).

Apgabaltiesa nekonstatē, ka Padome būtu kļūdfijusies soda noteikšanu regulējošo normu piemērošanā un pieļāvusi pārkāpumus šajā ziņā.

Apgabaltiesa uzskata, ka Padome ir pareizi novērtējusi *RE&RE* lomu pārkāpumā, vērtējot to kā aktīvāku iepretim citiem dalībniekiem. Tas vien, ka 2016.gada 3.jūlija sarunā /pers. AB/ citējis /pers. AJ/ ziņu „Varat aicināt, es vairāk nekontaktošos” (*lietas 15.sējuma 197.lapa*), lietā konstatētajos apstākļos nevar tikt uzskatīta par pretdarbību: *RE&RE* pārstāvji pēc tam ir piedalījušies vēl vairākās sarunās, aktīvi iesaistoties iepirkumu sadalē (*sprieduma 50.7., 50.8., 50.9.punkts*). Līdz ar to *RE&RE* iebildumi ir noraidāmi.

[98] Pieteicējas uzsver, ka Padomei bija jāievēro sava iepriekšējā prakse un īpaši jāpamato, kādēļ naudas soda bāze noteikta tieši 5 % apmērā.

Padomes darbības mērķis ir aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs. Minētā mērķa īstenošanai ir nepieciešams, lai tā varētu pielāgot naudas sodu apmēru atbilstoši konkurences politikas prasībām šajā jomā. Padome veic individuālu katras lietas īpašo apstākļu analīzi, un tai nav saistoši agrāki lēmumi, kas attiecas uz citiem tirgus dalībniekiem, citiem preču vai pakalpojumu tirgiem vai citiem ģeogrāfiskiem tirgiem citos brīžos. Padomes agrākā lēmumu pieņemšanas prakse nav juridisks ietvars naudas sodiem tirgus dalībnieku darbības pārkāpumos. Lēmumi, kas attiecas uz citām lietām, ir tikai orientējoši (*Senāta 2014.gada 3.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-3/2014, A43009211, 15.punkts*). Ja Padome būtu saistīta ar iepriekšējās lietās noteiktiem naudas sodiem, tad tirgus dalībnieks varētu ar samērā lielu precizitāti aprēķināt saimniecisko risku, kas tam rastos, iesaistoties aizliegtā vienošanās. Šādu paredzamību nevar saistīt ar Konkurences likuma mērķi veicināt godīgu konkurenci (*Senāta 2015.gada 8.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-642/2015, A43016313, 8.punkts*).

[99] *LEC* uzskata, ka Padomei naudas soda apmēra noteikšanā bija jāņem vērā, ka sabiedrības neto apgrozījums lietā definētajā tirgū 2020.gadā bija būtiski mazāks nekā 10 % no *LEC* kopējā neto apgrozījuma 2020.gadā. Tā kā *LEC* uzliktā naudas soda apmērs ir otrs lielākais starp piemērotajiem sodiem un *LEC* konkrēto tirgu bija atstājis vēl pirms lietas ierosināšanas, Padomes piemērotais sods ir nesamērīgi liels.

Šie argumenti ir noraidāmi.

Sodu noteikumi skaidri noteic, ka salīdzinājums starp apgrozījumu tirgū, kurā noticis pārkāpums, un sabiedrības neto apgrozījumu veicams, izmantojot pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījumu (noteikumu 22.2.apakšpunkts). Tādēļ nav pamata salīdzinājumu veikt, izmantojot *LEC* piedāvātos datus par 2020.gadu. Turklāt Padome soda noteikšanā ir ņēmusi vērā *LEC* norādīto apstākli par konkrētā tirgus pamešanu 2019.gadā, attiecīgi samazinot pārkāpuma ilgumu un par to piemērojamo soda apmēru.

Apgabaltiesa nepiekrīt *LEC* argumentam, ka tai piemērotais naudas sods ir nesamērīgs tā iemesla dēļ, ka tas ir liels. Naudas soda apmērs ir relatīvs lielums. Tas vien, ka naudas soda absolūtais lielums ir ievērojams, automātiski nenozīmē, ka tas arī relatīvi ir liels. Latvijas tiesību sistēma paredz naudas soda apmēru samērot ar pārkāpēja kopējo apgrozījumu, kas netieši atspoguļo uzņēmuma ekonomisko potenciālu. Secīgi, jo lielāks uzņēmums, jo lielāks arī piemērojamais sods. Šāds soda noteikšanas princips neapšaubāmi nodrošina gan soda sodošo, gan arī preventīvo iedarbību.

[100] *LNK Industries* uzskata, ka sods nav samērīgs tā iemesla dēļ, ka tas ir neproporcionāls attiecībā pret gūto peļņu, jo tādējādi Padome neizbēgami pakļauj būvniekus maksātnespējas riskam.

Arī šie argumenti ir noraidāmi.

Soda apmērs nav un nevar būt piesaistīts attiecīgajā tirgū pastāvošajai peļņas maržai. Šāda pieeja būtu pretēja konkurences sodu politikas mērķim, jo ļautu tirgus dalībniekiem „apmaksāt” pārkāpumus ar gūto peļņu. Latvijā likumdevējs attiecībā uz konstatētajām aizliegtajām vienošanām starp konkurentiem ir noteicis maksimālo soda apmēru – 10 % no finanšu gada neto apgrozījuma. Šāds soda apmērs atspoguļo likumdevēja viedokli par aizskarto sabiedrības interešu nozīmīgumu, nepieciešamību nodrošināt soda preventīvu un sodošu iedarbību, pārkāpuma radīto seku ietekmi. Šie apstākļi pamato soda salīdzinošo bardzību. Turklāt jāņem vērā, ka galīgais sods *LNK Industries* noteikts 5,4 % apmērā no 2020.gada neto apgrozījuma, kas procentuālā izteiksmē nebūt netuvojas soda maksimālajai robežai.

Tāpat apgabaltiesa noraida *LNK Industries* pāretumus, ka sods nav pietiekami individualizēts.

Padome pamatoti soda smaguma noteikšanā neņēma vērā katra tirgus dalībnieka iepirkumu skaitu, jo, pirmkārt, no pārsūdzētā lēmuma skaidri izriet, ka Padome nav identificējusi visus iespējamus iepirkumus, kurus skārusi karteļa vienošanās, otrkārt, vienošanās paredzēja ne vien dalību

iepirkumos, bet arī atturēšanos no dalības iepirkumos. Tādēļ iepirkumu skaits nav objektīvs pārkāpuma smagumu raksturojošs apstāklis.

[101] *Merks* uzskata, ka Padome nav pienācīgi novērtējusi iespējamo atbildību mīkstinošo apstākļu pastāvēšanu, uzsverot *Merks* ierobežoto lomu iespējamajā kartelī un pierādījumus tam, ka *Merks* rīkojās pretēji vienošanai, tirgū izvēloties konkurēt.

Apgabaltiesa šim viedoklim nepiekrīt.

Lietā ir konstatēta *Merks* dalība vienotā un turpinātā pārkāpumā, kas ildzis līdz 2019.gada 3.septembrim. Pieteikumā pausti teorētiskie apsvērumi par to, kādēļ uzskatāms, ka Padome apraksta „iespējamo kartelī”. Tomēr lietā iegūtie pierādījumi apliecina šī karteļa ilgstošu pastāvēšanu un tā dalībnieku savstarpēju koordināciju, kas neaprobežojās tikai ar atsevišķām lietā fiksētajām savstarpējām sarunām.

[102] Attiecībā uz pieteicēju argumentiem par naudas soda aprēķinā izmantojamo bāzi apgabaltiesa norāda, ka no Sodu noteikumiem izriet princips, ka soda noteikšanā iestādei jāvadās no tirgus dalībnieka saimnieciskā stāvokļa rādītāja – apgrozījuma. Tā ir likumdevēja tiesībspolitiska izšķiršanās, un taisnīguma apsvērumi šādā pieejā ir saskatāmi tajā, ka pārkāpuma sekām par līdzīgu pārkāpumu jābūt vienlīdz jūtāmām visām personām neatkarīgi no to mantiskā stāvokļa (komersanta gadījumā to var pielīdzināt komercdarbības apjomam jeb apgrozījumam). Nav pamata šādu principu pašu par sevi atzīt par netaisnīgu (*Senāta 2016.gada 31.marta sprieduma lietā Nr.SKA-413/2016, A43015313, 17.punkts*).

Tādējādi ir noraidāmi pieteicēju apsvērumi, ka taisnīgāk būtu soda noteikšanā izmantot kādu citu aprēķinu bāzi.

[103] Padome, aprēķinot naudas sodu *Arčers*, izmantojusi pārskatu par 2019.gadu, norādot, ka tas atspoguļo pēdējā pilnā noslēgtā pārskata gada neto apgrozījumu, savukārt *Arčers* 2020.gada neto apgrozījums satur informāciju tikai par laika periodu no 2020.gada 1.janvāra līdz 31.māijam.

Arčers tam iebilst, norādot, ka Padomei bija pieejams pārskats par 2020.gadu un ka tiesību normas neparedz tai rīcības brīvību izvēlēties naudas soda aprēķina bāzi pēc saviem ieskatiem.

[104] Sod noteikumu 3.punkts paredz, ka naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā pārskata (finanšu) gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas.

Savukārt noteikumu 9.punkts paredz, ja tirgus dalībniekam nav iespējams sastādīt pārskatu par pilnu pēdējo noslēgtā pārskata gadu, naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka neto apgrozījuma par 12 kalendāra mēnešiem no dienas, kad tas konkrētajā tirgū uzsācis darbību. Ja no darbības uzsākšanas līdz pārkāpuma konstatēšanas dienai ir pagājis mazāk nekā gads, naudas sodu aprēķina no tirgus dalībnieka neto apgrozījuma, skaitot no dienas, kad uzsākta darbība, līdz pēdējam pilnajam mēnesim pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas.

Apgabaltiesa secina, ka no Sod noteikumu 9.punkta izriet vispārīgs princips, ka neto apgrozījumam jābūt par 12 kalendāra mēnešiem – izņēmums paredzēts tikai attiecībā uz tirgus dalībniekiem, kuri uzsākuši darbību un kuri objektīvi nevar sagatavot pārskatu par pilnu gadu jeb 12 mēnešiem.

Līdz ar to apgabaltiesa neuzskata, ka Sod noteikumu 3.punktā lietotais jēdziens „gads” varētu tikt saprasts kā jebkurš laika periods, bet gan tikai 12 mēnešu periods.

Šāds secinājums atbilst arī Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai par soda piemērošanas principiem. Proti, tiesa atzinusi, ka soda piemērošanas nolūkā informācijai par tirgus dalībnieka apgrozījumu pēdējā finanšu gadā pirms lēmuma pieņemšanas ir jāatspoguļo parastas uzņēmējdarbības noslēgtu finanšu gadu 12 mēnešu periodā. Tādējādi, ja finanšu gads ir beidzies pirms lēmuma pieņemšanas, bet minētā uzņēmuma gada pārskati vēl nav sastādīti vai tie vēl nav paziņoti Komisijai, tai jāizmanto dati par apgrozījumu, kas ir realizēts iepriekšējā finanšu gada laikā. Ja grāmatvedības prakses reorganizācijas vai grozījumu rezultātā sabiedrības iepriekšējā finanšu gada pārskata skaitlis ir par īsāku laikposmu nekā 12 mēneši, Komisijai ir tiesības pamatoties uz to apgrozījumu, kas ir realizēts iepriekšējā noslēgtajā finanšu gadā (sal. *Eiropas Savienības Pirmās instances tiesa 2005.gada 29.novembra sprieduma lietā „Britannia Alloys & Chemicals Ltd”, T-33/02, ECLI:EU:T:2005:428, 38.–39.punkts*).

Tātad Padome pamatoti naudas soda aprēķinā attiecībā uz *Arčers* izmantoja pēdējo noslēgto gada pārskatu par 12 mēnešu periodu pirms lēmuma pieņemšanas, kas konkrētajā gadījumā ir pārskats par 2019.gadu.

Arčers atsauce uz Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 28.jūnija spriedumu lietā Nr.A43005309 nav pamatota, jo šajā lietā netika risināts jautājums par to, vai naudas soda aprēķinā izmantojams pēdējā pārskata gada neto apgrozījums, ja pārskata gads ir īsāks par 12 mēnešiem, bet gan jautājums par to, vai Padome aprēķinā varēja izmantot gada pārskatu, kuru nebija apstiprinājusi dalībnieku sapulce.

Par vienlīdzības principa pārkāpumu soda noteikšanā

[105] Pieteicējas pārmet Padomei, ka tā nav ievērojusi vienlīdzības principu soda noteikšanā attiecībā uz izlīgumu neslēgušiem un izlīgumu noslēgušiem uzņēmumiem, kā arī izrādījusi īpašu labvēlību vienam tirgus dalībniekam, samazinot tam piemēroto naudas sodu.

[106] Pievēršoties soda piemērošanas metodikai vienlīdzības principa kontekstā, vispirms akcentējams, ka vienlīdzīgas attieksmes princips ir Eiropas Savienības tiesību pamatprincips. Tas noteic, ka līdzīgas situācijas nevar aplūkot atšķirīgi un dažādas situācijas nevar aplūkot vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 11.jūlija sprieduma lietā „Ziegler SA”, C-439/11 P, ECLI:EU:C:2013:513, 132.punkts*). Tāpat atzīts, ka attiecībā uz naudas soda summas noteikšanu, piemērojot dažādas aprēķina metodes, nevar tikt savstarpēji diskriminēti uzņēmumi, kuri ir bijuši aizliegtās vienošanās dalībnieki (*turpat, 133.punkts*).

Konkrētajā gadījumā Padome naudas soda apmēra noteikšanā ir izmantojusi vienādu aprēķina metodi, sākotnēji nosakot naudas soda apmēru par pārkāpuma smagumu, bet pēc tam par ilgumu. Tādējādi no šāda aspekta neviens no aizliegtās vienošanās dalībniekiem nav diskriminēts – aprēķina metode ir bijusi visiem vienāda.

[107] Vienlaikus konstatējams, ka Padome vienam no dalībniekiem ir samazinājusi naudas sodu par 1,5 %, jo konstatējusi Sod noteikumu 22.1.3.apakšpunktā minēto atbildību mīkstinošo apstākli – *Velve* pēc savas iniciatīvas iesniedza visu tās rīcībā esošo informāciju un tādējādi sadarbojās ar Padomi (*pārsūdzētā lēmuma 816.punkts*).

Sod noteikumu 22.punktā minēti tie gadījumi, kad Padome ir tiesīga samazināt kopējo naudas soda apmēru. Starp šiem gadījumiem ir arī atbildību mīkstinošu apstākļu pastāvēšana, tostarp 22.1.3.apakšpunktā minētā situācija, kad tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem ir būtiska nozīme tostarp karteļa vienošanās konstatēšanā.

Padomei ir rīcības brīvība novērtēt, vai sniegtā informācija un pierādījumi ir bijuši būtiski pārkāpuma konstatēšanā un vai tādējādi tie var būt pamats naudas soda apmēra samazināšanai. Proti, tai ir rīcības brīvība izvērtēt dažādu aizliegtās vienošanās dalībnieku sadarbības kvalitāti un noderīgumu (sal. *Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2009.gada 30.aprīļa sprieduma lietā „Nintendo Co., Ltd”, ECLI:EU:T:2009:131, 161.punkts*). Tādējādi tiesa varētu izvērtēt tikai to, vai Padomes vērtējumā nav acīmredzamu kļūdu.

Apgabaltiesa šādas acīmredzamas kļūdas Padomes vērtējumā nesaskata. Padomes lēmumu *Velve* piemēroto naudas sodu samazināt par 1,5 %

pamato *Velve* atzītais, ka/pers. AB/ ir bijis AS „MN Holding” darbinieks un attiecīgi arī formāli saistīts ar *Velve* (*pārsūdzētā lēmuma 556.–557.punkts*). Līdz ar to *Velve* pēc būtības ir atzinusi dalību lietā konstatētajā aizliegtajā vienošanās, kas var pamatot tikt vērtēta kā sadarbošanās kartēļa vienošanās konstatēšanā.

Neviens no pārējiem lietas dalībniekiem šāda rakstura informāciju nesniedza. Sadarbība, kas izpaužas kā Padomes pieprasītās informācijas sniegšana lietas izpētes laikā, nevar būt naudas soda samazinājuma iemesls (sal. *Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2005.gada 18.jūlija sprieduma lietā „Scandinavian Airlines System AB”, T-241/01, ECLI:EU:T:2005:296, 218.punkts*). Līdz ar to situācijas ir objektīvi atšķirīgas.

[108] No pārsūdzētā lēmuma izriet, ka Padome 2021.gada 26.jūlijā saņēma *Velve* izlīguma piedāvājumu tiesiskā strīda izbeigšanai, kas rezultējās ar izlīguma noslēgšanu un naudas soda samazināšanu par 10 %.

Tā kā neviena no pieteicējam līdz pārsūdzētā lēmuma pieņemšanai nevērsās Padomē ar izlīguma piedāvājumu, Padomei nebija pamata apsvērt iespējamo izlīgumu un naudas soda samazināšanu. Arī šajā gadījumā situācijas ir objektīvi atšķirīgas, tāpēc nesalīdzināmas.

Par solidāro atbildību

[109] Padome, atsaucoties uz Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas un LESD 101.panta 1.punkta pārkāpumu kopsakarā ar Konkurences likuma 1.panta 9.punktā noteikto, ka par vienu tirgus dalībnieku var uzskatīt arī divus vai vairākus tirgus dalībniekus, ja kādam no tiem ir izšķiroša ietekme pār šo otro tirgus dalībnieku, proporcionāli iespējamā pārkāpuma ilgumam noteikusi kopīgu solidāro atbildību *Abora* un *Tehnocentrs*, *RERE Būve* un *RERE Grupa*, *Arčers* un *UGN*, *LEC* un *GRF*, *Merks* un *Merko Ehitus*, *LNK Industries* un *LNK*, *Skonto* un *GRF* (*pārsūdzētā lēmuma 822.–864.punkts*).

Nosakot solidāro atbildību, Padome ir balstījusies uz izšķirošās ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpciju.

[110] Solidārās atbildības noteikšana balstīta uz konkurences tiesībās atzīto uzņēmuma jēdzienu, kas ietver jebkuru vienību, kas veic saimniecisku darbību neatkarīgi no šīs vienības juridiskā statusa un finansēšanas veida (*Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 11.jūlija sprieduma lietā „Gosselin Group NV”, C-440/11 P, ECLI:EU:C:2013:514, 36.punkts*).

Savienības konkurences tiesībās ir atzīts, ka dažādas sabiedrības, kas pieder vienai grupai, veido ekonomisku vienību un tātad uzņēmumu, ja attiecīgās sabiedrības autonomā veidā nenosaka savu rīcību tirgū. Tādējādi viena uzņēmuma konkurenci deformējošā rīcībā var vainot citu uzņēmumu, ja pirmais no minētajiem savu rīcību tirgū nav noteicis autonomi, bet galvenokārt ir izpildījis otra uzņēmuma dotos norādījumus, it īpaši ņemot vērā starp tiem pastāvošo ekonomisko un juridisko saikni (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās Tiesas 2011.gada 16.jūnija sprieduma lietā „Team Relocations NV”, T-204/08, ECLI:EU:T:2011:286, 145.punkts*).

Lai atzītu, ka uzņēmums savu rīcību tirgū nenosaka autonomi, ir jābūt izpildītiem diviem kumulatīviem nosacījumiem: pirmkārt, mātes sabiedrībai jāspēj izšķiroši ietekmēt tās meitas sabiedrību un, otrkārt, tai šī ietekme faktiski jāīsteno (*turpat, 147.punkts*).

[111] Attiecībā uz pirmo kritēriju tiesu praksē atzīts, ka nav šaubu, ka mātes sabiedrība spēj izšķiroši ietekmēt meitas sabiedrību, ja tai pieder 100 % no tās kapitāla, vai nu tas būtu tiešas līdzdalības veidā, vai ar līdzdalības citās sabiedrībās starpniecību (*Eiropas Savienības Vispārējās Tiesas 2011.gada 16.jūnija sprieduma lietā „Team Relocations NV”, T-204/08, ECLI:EU:T:2011:286, 148.punkts*).

Turklāt, ja mātes sabiedrībai pieder 100 % no tās meitas sabiedrības, kas ir īstenojusi pārkāpjošo rīcību, kapitāla, pastāv atspēkojama prezumpcija par to, ka mātes sabiedrība faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz tās meitas sabiedrības komerciālo politiku (sal. *Eiropas Savienības Vispārējās Tiesas 2011.gada 16.jūnija sprieduma lietā „Team Relocations NV”, T-204/08, ECLI:EU:T:2011:286, 150.punkts, 2013.gada 14.marta sprieduma lietā „Fresh Del Monte Produce”, T-587/08, ECLI:EU:T:2013:129, 57.punkts*).

No minētā izriet, ka Padomei, konstatējot 100 % kapitāla piederību mātes sabiedrībai, papildus nav jāpierāda šīs ietekmes faktiskā īstenošana, bet tā šādu faktisku īstenošanu prezumē („izšķirošās ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcija”).

Padome šo prezumpciju bez papildu apstākļu vērtēšanas ir izmantojusi, lai pamatotu *Tehnocentrs*, *RERE Grupa*, *Merko Ehitus* un *LNK* solidāro atbildību.

[112] *LNK* atsauca uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, argumentējot, ka tieši Padomei ir pienākums pierādīt izšķirošās ietekmes esību, balstoties uz konkrētajiem faktiskajiem apstākļiem.

Vispirms jānorāda, ka ne visas atsauces uz ir precīzas, jo atziņas, kuras tiesa izteikusi, pastāvot noteiktiem lietas faktiskajiem apstākļiem, var nebūt piemērojamas lietās ar atšķirīgiem faktiskajiem apstākļiem.

Tā, piemēram, *LNK*, atsaucoties uz Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2006.gada 27.septembra spriedumu lietā „Avebe”, T-314/01, ECLI:EU:T:2006:266, argumentē, ka, lai pierādītu tās solidāro atbildību, Padomei bija vismaz minimālā mērā jāanalizē un jākonstatē akcionāra faktiskās attiecības ar meitas sabiedrību, iesaiste meitas sabiedrības darbībā un teorētiskā dalība kādu iepirkumu saskaņošanā. Tā kā pārsūdzētajā lēmumā šādas analīzes nav, tas ir prettiesisks.

Tiesa minētajā lietā patiešām norādījusi, ka Komisija nevar pamatoties tikai uz konstatējumu, ka kāds uzņēmums „bija spējīgs” tik izšķiroši ietekmēt kādu citu uzņēmumu, atbrīvojot to no pienākuma pārbaudīt, vai tāda ietekme patiešām ir bijusi, un ka principā Komisijas pienākums ir pierādīt šādu izšķirošu ietekmi, atsaucoties uz virkni faktisko apstākļu, pie kuriem citu starpā pieder arī varbūtējās viena šā uzņēmuma vadības tiesības dot norādījumus citam uzņēmumam (*minētā sprieduma 136.punkts*).

Tomēr jāņem vērā, ka apstākļi minētajā lietā bija būtiski atšķirīgi, jo mātes sabiedrībai, kurai tika noteikta solidārā atbildība, piederēja 50 % meitas sabiedrības akciju. Savukārt izskatāmajā lietā konstatēts, ka *LNK* no 2015.gada 27.augusta līdz 2020.gada 6.februārim piederēja 100 % *LNK Industries* akciju.

Tātad tieši *LNK* bija jāatspēko izšķirošās ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcija, sniedzot atbilstošus pierādījumus, ko tā nav darījusi.

[113] *UGN* argumentus Padome nav atzinusi par tādiem, kas atspēkotu izšķirošās ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpciju. Padomes apsvērumi (*pārsūdzētā lēmuma 836.punkts*) ir pareizi un atbilst Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai (sk., piemēram, *Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011.gada 13.jūlija sprieduma lietā „Shell Petroleum NV”, T-38/07, ECLI:EU:T:2011:355, 70.punktu, Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2012.gada 29.jūnija sprieduma lietā „E.ON Ruhrgas AG”, T-360/09, ECLI:EU:T:2012:332, 283.punktu*). Padome *UGN* nav noteikusi solidāru atbildību par periodu pirms tās nodibināšanas (*pārsūdzētā lēmuma 837. un 855.punkts*).

[114] Savukārt attiecībā uz *GRF* (gan saistībā ar *LEC*, gan arī *Skonto*) Padome ir vērtējusi papildu apstākļus (kapitāla daļu piederību, lēmumu pieņemšanas procedūru, mātes sabiedrības iespējas kontrolēt meitas sabiedrību), pamatoti secinot, ka attiecīgās mātes un meitas sabiedrības veido vienu

ekonomisko vienību (*pārsūdzētā lēmuma 838.–841., 848.–851.punkts*).

LEC uzskata, ka Padome nav pierādījusi GRF faktiski īstenotu izšķirošu ietekmi pār LEC, jo tām nav kopīgu amatpersonu, kopīgas adreses vai nosaukuma, LEC nav bijusi piegādātājs vai klients tās dalībniekiem. GRF ir holdinga sabiedrība, kas nedarbojas ēku būvniecības, elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu būvniecības jomā, tā nav devusi uzdevumus vai vadlīnijas par LEC komercdarbību. /pers. AF/ nav aktīvi iesaistījies LEC saimnieciskajā darbībā.

Vērtējot šos argumentus, apgabaltiesa norāda, ka, lai noteiktu, vai konkurences tiesību pārkāpuma izdarītāja savu rīcību tirgū nosaka patstāvīgi, ir jāņem vērā visi atbilstošie fakti par šīs pārkāpuma izdarītājas ar tās mātes sabiedrību vienošām ekonomiskām, organizatoriskām un juridiskām saiknēm jeb ekonomiskā realitāte (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 11.jūlija sprieduma lietā „Gosselin Group NV”, C-440/11 P, ECLI:EU:C:2013:514, 60. un 63.punkts*). Tādējādi nav izšķiroši, vai, piemēram, mātes sabiedrība ir pieņēmusi formālu lēmumu par pārvaldi atbilstoši komerciesībās paredzētajām formālajām prasībām (turpat, *66.punkts*), jo viena ekonomiskā vienība var tikt izveidota arī neformāli, tostarp tādēļ, ka pastāv personiska saikne starp juridiskajām vienībām, kuras viedo šādu ekonomisko vienību (turpat, *68.punkts*).

Apgabaltiesa, ievērojot iepriekš minētās judikatūras atziņas un vērtējot tās kopsakarā ar šajā lietā noskaidrotajiem apstākļiem, kas apstiprina /pers. AF/ un LEC ciešo juridisko un personisko saikni, kā arī darbošanos LEC komerciālajās interesēs (*sprieduma 72.–75.punkts*), un faktu, ka /pers. AF/ pārkāpuma periodā ir bijis LEC mātes sabiedrības GRF vienīgais dalībnieks un /amats/, atzīst par pamatotu Padomes secinājumu, ka LEC un tās mātes sabiedrība GRF pārkāpuma periodā veidoja vienu ekonomisko vienību.

LEC iebildumi neatspēko Padomes secinājumus, jo pamatojas galvenokārt formālos apstākļos, nevis ekonomiskajā realitātē.

Par tiesību uz aizstāvību nodrošināšanu

[115] *RE&RE, RERE Bīve* un *RERE Grupa* uzskata, ka tām nav tikušas nodrošinātas tiesības uz aizstāvību, akcentējot, ka tām nebija iespējams pilnībā iepazīties ar sarunu audioierakstu atšifrējumiem, kā arī ar Padomei nenodotajiem KNAB materiāliem.

Padome savukārt norāda, ka tā pārsūdzētā lēmuma pamatošanai nav izmantojusi sarunu atšifrējumu aizklātās vai izlaistās daļas.

[116] Tiesības uz aizstāvību ir Eiropas Savienības tiesību pamatprincips, kas it īpaši jāievēro visās procedūrās, kuru rezultātā iespējama sankciju noteikšana (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2022.gada 16.jūnija sprieduma lietā „Sony Corporation”, C-697/19 P, ECLI:EU:C:2022:478, 69.punkts*).

Konkurences iestādei ir jānodrošina iespējamam pārkāpējam piekļuve lietas materiāliem – ar izņēmumiem attiecībā uz komercnoslēpumu, iestādes iekšējo un citu konfidenciālu informāciju. Turklāt ir jānoskaidro apsūdzoši pierādījumi no attaisnojošiem.

Ciktāl tas attiecas uz apsūdzošiem pierādījumiem, tiesības uz aizstāvību prasa, lai iesaistītajam uzņēmumam būtu efektīva iespēja izteikties par tiem pierādījumiem, kas ir pārkāpuma pamatā. Ja pārkāpums pamatots ar pierādījumu, par kuru lietas dalībniekiem nav bijusi iespēja izteikties, tas ir izslēdzams no pierādījumu loka (sal. *Eiropas Kopienų Tiesas 2004.gada 7.janvāra sprieduma lietā „Aalborg Portland”, C-204/00 P, ECLI:EU:C:2004:6, 68.punkts, Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2003.gada 30.septembra sprieduma apvienotajā lietā „Atlantic Container Line AB”, T-191/98, ECLI:EU:T:2003:245, 335.–338.punkts*).

Ciktāl tas attiecas uz attaisnojošiem pierādījumiem, konkurences iestāde nevar vienpusēji izēmt, kurus dokumentus izmantot pārkāpumā iesaistīta uzņēmuma aizstāvībai. Ja noskaidrojas, ka tā nav atklājusi attaisnojošus pierādījumus saturošus dokumentus, tiesību uz aizstāvību pārkāpums būs gadījumā, ja, šiem dokumentiem esot aizstāvības rīcībā, administratīvā procesa rezultāts varētu būt bijis atšķirīgs (*Eiropas Kopienų Tiesas 2004.gada 7.janvāra sprieduma lietā „Aalborg Portland”, C-204/00 P, ECLI:EU:C:2004:6, 71.punkts, Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2003.gada 30.septembra sprieduma apvienotajā lietā „Atlantic Container Line AB”, T-191/98, ECLI:EU:T:2003:245, 339.–340.punkts*).

[117] Izvērtējot konkrētās lietas apstākļus, apgabaltiesa secina, ka pieteicēju tiesības uz aizstāvību nav tikušas ierobežotas.

Padome ir atklājusi visus lietas materiālus, ciktāl tas bija iespējams, ievērojot nepieciešamību aizsargāt ierobežotas pieejamības informāciju. Pārsūdzētā lēmuma pamatošanai tā nav izmantojusi tādu sarunu audioierakstu atšifrējumu fragmentus, ar kuriem lietas dalībniekiem nav bijis jāpazīties. Turklāt tiesvedības laikā visiem lietas dalībniekiem ir bijuši pieejami sarunu audioierakstu atšifrējumi pilnā apjomā, līdz ar to ir bijusi iespēja pārliecināties par attiecīgo dokumentu saturu un attiecināmību uz lietā noskaidrojamiem faktiem.

Padome nav vienpusēji lēmusi par to, kādus dokumentus izmantot pārkāpumā iesaistītā uzņēmuma aizstāvībai, jo atsevišķu kriminālprocesa materiālu nodošana konkurences pārkāpumu izmeklēšanai ir bijusi KNAB, nevis Padomes iniciatīva.

Apgabaltiesa nekonstatē un pieteicējas nav norādījušas uz tādu attaisnojošu, bet pieteicējam neatklātu pierādījumu esību, kas varēja ietekmēt administratīvā procesa rezultātu.

[118] *RE&RE, RERE Bīve* un *RERE Grupa* uzskata, ka tās nav pienācīgi uzklāstas, jo Padome pirms pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas nepaziņoja, ka attiecībā uz astoņiem lietas dalībniekiem pārkāpums netika konstatēts.

Apgabaltiesa šo iebildumus neuzskata par pamatotiem.

Padomei faktu paziņojumā ir jānorāda visi būtiskie fakti, uz kuriem tā balstās attiecīgajā procesa stadijā – piemēram, pārkāpuma kvalifikācija un pierādījumi, uz kuriem balstīti tās secinājumi. Tomēr Padomei nav liegts galīgajā lēmumā precizēt gan paziņojumā norādīto faktu juridisko kvalifikāciju, ņemot vērā, piemēram, lietas dalībnieku pausto argumentāciju, gan arī atteikties no secinājumiem, kuri izrādījušies nepamatoti (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2022.gada 16.jūnija sprieduma lietā „Sony Corporation”, C-697/19 P, ECLI:EU:C:2022:478, 70.–71.punktu*).

Par tiesību uz aizstāvību pārkāpumu var būt pamats runāt tikai tad, ja faktu paziņojumā nav izklāstīti visi iebildumi, kas galīgajā lēmumā tiek izmantoti, lai pamatotu uzņēmumam pārņemto pārkāpumu, vai pēc faktu paziņojuma iestāde ir ieguvusi jaunus pierādījumus, kurus tā grasās izmantot galīgajā lēmumā, bet tos nav atklājusi iespējamam pārkāpējam, vai arī iestāde plāno mainīt tās juridisko vērtējumu par sliktu uzņēmumam.

Konkrētajā gadījumā attiecībā uz *RE&RE, RERE Bīve* un *RERE Grupa* nepastāv neviens no minētajiem apstākļiem. Tas, ka Padome pēc faktu paziņojuma nolēma mainīt juridisko vērtējumu par labu dažiem tirgus dalībniekiem, kuru iespējamie pārkāpumi tika izmeklēti izpētes lietas ietvaros, neaizskar citu lietas dalībnieku tiesības uz aizstāvību. Apgabaltiesa nesaskata cēloņsakarību starp *RE&RE, RERE Bīve* un *RERE Grupa* iespēju slēgt izlīgumu un lietas izbeigšanu attiecībā pret citiem tirgus dalībniekiem.

[119] *UGN* norāda, ka Padome pirms faktu paziņojuma nosūtīšanas tai nenorādīja uz pienākumu atspēkot izšķirošās ietekmes faktiskās izmantošanas prezumpciju, ko grasījās piemērot attiecībā uz *Arçers* mātes sabiedrību. Līdzīgi arī *Merko Ehitus* norāda, ka Padomes rīcība, novēloti paziņojot tai par solidāro atbildību, ir liegusi iespēju pilnvērtīgi izmantot tiesības uz aizstāvību.

Šie iebildumi ir noraidāmi.

Apgabaltiesa neuzskata – un tas neizriet arī no Eiropas Savienības Tiesas judikatūras –, ka tiesību uz aizstāvību pārkāpums būtu tas vien, ka iestāde

pirms paziņojuma par iebildumiem jeb faktu paziņojuma pieņemšanas nav darījusi zināmus savus apsvērumus personai, kura līdztekus pārkāpuma izdarītājam varētu būt solidāri atbildīga par konkurences tiesību pārkāpumu.

Eiropas Savienības Tiesas judikatūra iezīmē divus tiesību apjoma ziņā atšķirīgus posmus: izmeklēšanas posmu un sacikstes principā balstītu posmu, kas sākas ar paziņojuma par iebildumiem pieņemšanu un turpinās līdz galīgā lēmuma pieņemšanai. Turklāt tikai pēc faktu paziņojuma nosūtīšanas attiecīgais uzņēmums var pilnībā atsaukties uz savām tiesībām uz aizstāvību (sal. *Eiropas Kopienu Tiesas 2007.gada 25.janvāra sprieduma lietā „Dalmine SpA”, C-407/04 P, ECLI:EU:C:2007:53, 59.punkts*).

Konkrētajā gadījumā gan *UGN*, gan *Merko Ehitus* bija tiesīgas atspēkot izšķirošās ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpciju, iesniedzot atbilstošus pierādījumus, pēc faktu paziņojuma saņemšanas. Agrākā posmā Padomei nebija pienākuma tās informēt par visiem apstākļiem, un tādējādi nevar atzīt, ka būtu aizskartas *UGN* un *Merko Ehitus* tiesības uz aizstāvību.

Turklāt apgabaltiesa par nepamatotu atzīst *Merko Ehitus* apgalvojumu, ka Padome ir pieļāvusi procesuālu pārkāpumu, neiesaistot lietā Igaunijas uzņēmumu *Merko Investments*, kam pieder 100 % *Merks* pamatkapitāla.

Juridiskās atbildības subjekts konkurences pārkāpumu lietās ir tirgus dalībnieks, kas var sastāvēt no vairākām juridiski nošķirtām personām. Padomes uzdevums ir pareizi noteikt šo tirgus dalībniekā ietilpstošo personu loku, kas ir atbildīgas par pārkāpumu, un taisnīgi, ievērojot tiesību normās noteiktos principus, noteikt šīm personām sodu (sal. *Senāta 2018.gada 17.maija sprieduma lietā Nr.SKA-517/2018, ECLI:LV:AT:2018:0517.A43007317.3.S, 10.punkts*).

Padome, nosakot solidāri atbildīgo personu, ņēma vērā kapitāldaļu piederības ķēdi, secinot, ka *Merko Ehitus* īsteno izšķirošo faktisko ietekmi pār *Merks* ar *Merko Investments* starpniecību. Tomēr minētais nenozīmē, ka Padomei kādā noteiktā procesuālā statusā lietā bija jāiesaista starpposma sabiedrība, ja tā konstatēja, ka gala kontroli pār *Merks* īsteno tieši *Merko Ehitus*.

Par citiem pieteicēju norādītajiem Padomes procesuālajiem pārkāpumiem

[120] *LNK Industries* norāda, ka Padome pieļāvusi būtisku procesuālu pārkāpumu, liedzot procesuālo darbību veikšanā piedalīties izvēlētajam juridiskās palīdzības sniedzējam – zvērinātam advokātam A.Spīgulin.

Administratīvā procesa likuma 35.pants piešķir procesa dalībniekam tiesības procesā piedalīties ar pārstāvja palīdzību vai starpniecību – ar nosacījumu, ka uz dalībnieka izvēlēto pārstāvi neattiecas likuma 36.panta pirmajā daļā minētie ierobežojumi, starp kuriem minēts arī apstāklis, ka pārstāvis tajā pašā lietā sniedzis juridisko palīdzību citam šā administratīvā procesa dalībniekam (36.panta pirmās daļas 3.punkts).

Juridiskajā literatūrā norādīts, ka Administratīvā procesa likuma 36.panta pirmās daļas 3.punkta mērķis ir, lai pārstāvis konkrētajā procesā nebūtu sniedzis juridisko palīdzību tādām procesa dalībniekiem, kuram konkrētajā lietā ir pretējas intereses, tādēļ tiesību normas vārdiskais tvērums ir jāsašaurina, attiecinot to tikai uz tādiem pārstāvjiem, kas iepriekš snieguši juridisko palīdzību citam procesa dalībniekam, kuram ir pretējas intereses (sal. *Aperāne K., Krūmiņa V. 36.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 424.lpp.*). Tomēr šī atziņa nav pilnā mērā attiecināma uz pārstāvības tiesību izmantošanu konkurences lietās, ņemot vērā šo lietu specifiku.

Lai arī nevar apgalvot, ka tirgus dalībniekiem, attiecībā uz kuriem Padome uzsākusi izpēti lietu par iespējamo konkurences tiesību pārkāpumu šo personu darbībās, ir pretējas intereses, tomēr šīs intereses katrā ziņā var būt atšķirīgas, turklāt koncentrētas uz katra individuālā tiesību subjekta interešu aizsardzību, jo katrs tirgus dalībnieks ir patstāvīgs administratīvā procesa dalībnieks un patstāvīgs lēmuma adresāts. Tāpat viena tirgus dalībnieka aizstāvības stratēģija var kaitēt citam tirgus dalībniekam, un no šāda aspekta skaidri saskatāms potenciāls interešu konflikts, vienai un tai pašai personai sniedzot juridisko palīdzību dažādiem tirgus dalībniekiem vienā administratīvajā procesā.

Arī Latvijas Zvērinātu advokātu Ētikas kodekss pastāvoša vai potenciāla interešu konflikta gadījumā advokātam ļauj sniegt juridisko palīdzību vairākiem klientiem tikai tad, ja tiem ir *kopīgas intereses* (5.4.punkta „a” apakšpunkts). Šis nosacījums konkurences lietās, kur tiek vērtēts iespējams aizliegtas vienošanās pārkāpums tirgus dalībnieku darbībās, acīmredzami neizpildās, jo šādu kopīgu interešu starp neatkarīgiem tirgus dalībniekiem nav.

Tādējādi, konstatējot, ka /pers. H/ sniedz juridisko palīdzību citam tirgus dalībniekam tajā pašā procesā, Padome pamatoti nepielaida viņu lietas izskatīšanā kā *LNK Industries* pārstāvi.

LNK Industries norāda, ka par atteikšanos pieļaut pārstāvi tālākā lietas izskatīšanā iestādei jāpieņem lēmums, kas jāpievieno lietas materiāliem, kas konkrētajā gadījumā neesot darīts, jo lēmums pieņemts mutvārdos.

Attiecībā uz minēto argumentu apgabaltiesa norāda, ka tiesību normas nenoteic iestādes pienākumu šādu procesuālu lēmumu par tirgus dalībnieka pārstāvja nepieļaušanu tālākā lietas izskatīšanā noformēt rakstveidā kā atsevišķu dokumentu. Konkrētajā gadījumā lēmums ir atspoguļots 2019.gada 3.septembra protokolā par Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktā paredzēto procesuālo darbību veikšanu (*lietas 19.sējuma 143.lapa*) un tādējādi kā daļa no protokola pievienots lietas materiāliem.

Apgabaltiesa nesaskata pamatu uz situāciju raudzīties atšķirīgi tālab, ka /pers. H/ bija nevis *LNK Industries* pārstāvis, bet gan sniedza tai juridisko palīdzību. No Administratīvā procesa likuma 35.panta (paredz procesa dalībnieka tiesības piedalīties procesā ar pārstāvja palīdzību vai starpniecību) un 36.panta pirmās daļas („Par pārstāvi nevar būt persona:”), lasot normas kopsakarā, izriet, ka 36.panta pirmā daļa noteic pārstāvības ierobežojumus abām pārstāvības formām: starpniecībai un juridiskajai palīdzībai.

Atbildot uz *LNK Industries* apsvērumiem, ka tai nebija iespējams saņemt kvalitatīvu juridisko palīdzību, tā kā īsā laikā bija jāpieaicina cits zvērināts advokāts juridiskās palīdzības sniegšanai, apgabaltiesa vērs uzmanību Konkurences likuma 9.³panta otrās daļas 2.punkta nosacījumiem: lai arī tirgus dalībniekam vai citai personai, attiecībā uz kuru tiek veiktas procesuālās darbības, ir tiesības izmantot juridisko palīdzību, tomēr jāreķinās, ka paskaidrojumu sniegšanas sākums tiek atlikts ne vairāk kā stundu. Šāds nosacījums balstīts Padomes nepieciešamībā pēc iespējas vienlaikus, t.i., izslēdzot tirgus dalībnieku savstarpējo saziņu, iegūt visu iespējamā pārkāpumā iesaistīto tirgus dalībnieku paskaidrojumus par lietas faktiem, kā arī tirgus dalībnieku vai citu personu rīcībā esošos pierādījumus, kuri, ņemot vērā sodu bardzību par konkurences pārkāpumiem, parasti tiek rūpīgi slēpti un pēc iespējas iznīcināti.

Līdz ar to *LNK Industries* nepamatoti pārmet Padomei, ka tās noteiktā laika ierobežojuma dēļ /pers. AE/ nebija iespējams pilnvērtīgi pārrunāt situāciju ar zvērinātu advokāti I.Andersoni, kura ieradās sniegt juridisko palīdzību pēc tam, kad Padomes amatpersona nepielaida /pers. H/ tālākā lietas izskatīšanā. Laika ierobežojumu, kā jau minēts, noteic likums.

[121] *LNK Industries* uzskata, ka Padome, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 67.panta prasības par administratīvā akta sastāvdaļām, jo pārsūdzētais lēmums nesatur pamatojumu, faktu konstatējumu, administratīvā procesa dalībnieku viedokli un argumentus.

Administratīvā procesa likuma 67.panta mērķis, kā to pareizi norāda *LNK Industries*, ir nodrošināt, ka administratīvā akta adresātam akta saturs un pamatojums ir skaidrs un saprotams. Konkrētajā gadījumā šis mērķis ir sasniegts. Padome savu pozīciju, kas ietver gan faktu vērtējumu, gan arī tiesību normu interpretāciju un slēdzienu par tiesiskā sastāva atbilstību lietas faktiem, ir izklāstījusi skaidri un saprotami. Pamatojuma princips neprasa, lai

iestāde precīzi atreferētu procesa dalībnieku argumentus, pēc tam tos detalizēti iztirzājot citu pēc cita. Apgabaltiesa nepiekrīt Padomei pārmestajam, ka tā pārsūdzētajā lēmumā paudusi savu viedokli. Lēmuma pamatojums savā būtībā arī ir iestādes viedoklis par lietas faktiem un tiesību normām. Turklāt tas vien, ka procesa dalībniekam ir atšķirīgs viedoklis par faktu novērtējumu vai tiesību jautājumiem, nenozīmē trūkumus iestādes pamatojumā.

[122] Apgabaltiesa nesaskata pamatu pieņemt blakus lēmumu par Padomes rīcību, nosūtot pārsūdzēto lēmumu tā adresātiem formātā, kas neļauj ar to veikt jebkādas darbības, tostarp izdrukāšanu, kā to lūd *LNK Industries*. No lietas apstākļiem neizriet, ka šāda Padomes rīcība būtu ietekmējusi pieteicēju tiesības iepazīties ar pārsūdzētā lēmuma saturu un izmantot savas procesuālās tiesības vērsties ar pieteikumu tiesā – it īpaši tādēļ, ka lēmuma publiskā versija ir brīvi pieejama Padomes interneta vietnē.

Pieteicēju lūgumi vērsties ar prejudiciālu jautājumu Eiropas Savienības Tiesā

[123] Pieteicējas lietas izskatīšanas gaitā pieteica vairākus lūgumus vērsties ar prejudiciāliem jautājumiem Eiropas Savienības Tiesā.

Līguma par Eiropas Savienības darbību 267.panta pirmā daļa noteic, ka Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par minētā līguma un Līguma par Eiropas Savienību interpretāciju, kā arī Savienības iestāžu un struktūru tiesību aktu spēkā esību un interpretāciju.

Atbilstoši arī Administratīvā procesa likuma 104.¹pants noteic, ka tiesa Eiropas Savienības tiesību normās paredzētajos gadījumos uzdod jautājumu Eiropas Savienības Tiesai par Eiropas Savienības tiesību normas interpretāciju vai spēkā esamību prejudiciāla nolēmuma taisīšanai.

Jāatgādina, ka tas nav zemākas instances tiesas pienākums, bet gan tiesības, kuru izmantošana ir atkarīga no konkrētās lietas apstākļiem.

Ciktāl tas attiecas uz pierādījumu pieļaujamību, Eiropas Savienības Tiesa nav kompetenta lemt par valsts iestādes pieņemta lēmuma likumību, raugoties no valsts tiesību viedokļa (sal. *Eiropas Kopienų Tiesas 2007.gada 25.janvāra sprieduma lietā „Dalmine SpA”, C-407/04 P, ECLI:EU:C:2007:53, 62.punkts*). Tas saskan arī ar dalībvalsts procesuālās autonomijas principu. Līdz ar to jautājums par to, vai Padome drīkstēja izmantot no kriminālprocesa iegūtu informāciju, kuras avots ir operatīvās darbības pasākumi, ir risināms atbilstoši nacionālajām tiesību normām. Savukārt Hartas 47.pants paredz personas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu. Vispārīgi šo tiesību īstenošanā ir nozīme pierādīšanas nastas pareizam sadalījumam, tomēr minētā tiesību norma tieši nereglamentē pierādīšanas jautājumus. Tādēļ apgabaltiesa nesaskata pamatu uzdot Eiropas Savienības Tiesai jautājumu par operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūtās informācijas izmantošanu konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanā.

Apgabaltiesa nesaskata pamatu uzdot Eiropas Savienības Tiesai jautājumu par vienlīdzības principa ievērošanu soda noteikšanā, jo izskatāmajā lietā, kā tas konstatēts iepriekš (*sprieduma 105.–108.punkts*), vienlīdzības princips nav pārkāpts. Padome atšķirīgu pieeju ir īstenojusi tikai attiecībā uz objektīvi atšķirīgos apstākļos esošu tirgus dalībnieku.

Apgabaltiesa, ievērojot spriedumā norādītās Eiropas Savienības Tiesas atziņas par uzņēmuma vainojamību konkurences pārkāpuma izdarīšanā (*sprieduma 71.punkts*) kopsakarā ar šajā lietā veikto tiesisko un faktisko apstākļu vērtējumu, nesaskata pamatu uzdot Eiropas Savienības Tiesai jautājumu par tirgus dalībnieka atbildību pārkāpuma gadījumā saistībā ar patiesā labuma guvēja (netieša dalībnieka) veiktajām darbībām.

Tāpat apgabaltiesa nesaskata pamatu uzdot Eiropas Savienības Tiesai jautājumu par pienākumu pārbaudīt atsevišķu pārkāpumu veidojošu elementu piederību vienotam un turpinātam pārkāpumam, jo tas ir faktu vērtēšanas jautājums atbilstoši Padomes norādītajam tiesiskajam un faktiskajam pārkāpuma pamatojumam.

Kopsavilkums

[124] Lietā iegūtie pierādījumi apliecina, ka lietas dalībnieki ilgstošā laika periodā ir īstenojuši godīgai konkurencei pretējas darbības, vienojoties par lielāko būvniecības iepirkumu sadali un dalības nosacījumiem iepirkumos. Tirgus dalībnieku pārstāvju sarunu saturs un konteksts neatstāj vietu šaubām par īstenoto darbību saturu un mērķi.

Apgabaltiesa atzīst, ka padome pamatoti *Skonto, LEC, Arčers, RERE Būve, RE&RE, Abora, LNK Industries* un *Merks* darbībās konstatēja Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un LESD 101.panta 1.punktā noteiktā pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes un pamatoti secināja, ka notikusi kartēļa vienošanās, kas ierobežo konkurenci pēc mērķa. Piemērotais sods, kas noteikts solidāri ar *Tehnocentrs, RERE Grupa, Merko Ehītus, UGN, LNK* un *GRF*, ir samērīgs.

Šādos apstākļos pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta otro daļu un Administratīvā procesa likuma 246.–251. un 325.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt SIA „Abora” un SIA „Tehnocentrs”, SIA „Arčers”, SIA „Latvijas Energoceļnieks”, AS „LNK Industries”, SIA „LNK (Latvijas Novitātes Komplekss)”, SIA „Merks” un AS „Merko Ehītus”, SIA „RE&RE”, SIA „RERE Būve” un AS „RERE Grupa”, SIA „Skonto Būve” un AS „UGN” pieteikumus par Konkurences padomes 2021.gada 30.jūlija lēmuma Nr.22 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese
L.Konošonoka

Tiesnese
S.Gintere

Tiesnese
L.Vīnkalna